

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА**

ПРИЈЕДЛОГ

**СТРАТЕГИЈА
РАЗВОЈА КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
2023–2030.**

Бања Лука, новембар 2023. године

1. УВОД	3
2. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА	4
2.1. Ситуациона анализа	4
2.1.1. Уставни и правни оквир	4
2.1.2. Институционални оквир	6
2.1.3. Финансијски оквир	14
2.1.4. Пресјек стања у посљедњих пет година	37
2.1.5. Показатељи остваривања циљева Стратегије развоја културе РС 2017–2022	49
2.1.6. Кључни изазови	51
2.1.7. Резултати истраживања културних потреба публике	55
2.2. Стратешка оријентација	57
2.2.1. Визија	57
2.2.1. Стратешки циљеви	57
3. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СА ИНДИКАТОРИМА	64
4. ПРИОРИТЕТИ СА ИНДИКАТОРИМА	65
4.1. Преглед приоритета и мјера за 1. стратешки циљ	67
4.2. Преглед приоритета и мјера за 2. стратешки циљ	68
4.3. Преглед приоритета и мјера за 3. стратешки циљ	69
4.4. Преглед приоритета и мјера за 4. стратешки циљ	70
5. ДЕТАЉАН ПРЕГЛЕД МЈЕРА СА ИНДИКАТОРИМА И ФИНАНСИЈСКИМ ОКВИРОМ	71
5.1. Табеларни преглед мјера са индикаторима и финансијским оквиром	71
6. КЉУЧНИ СТРАТЕШКИ ПРОЈЕКТИ	92
6.1. Нова инфраструктура	92
6.2. Опремање јавних установа културе	93
6.3. Успостављање мреже галерија	93
6.4. Социјална инклузија	94
7. ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН	95
7.1. Табеларни приказ финансијског оквира	85
8. УТВРЂИВАЊЕ МЕЂУСОБНЕ И УНУТРАШЊЕ УСКЛАЂЕНОСТИ СТРАТЕШКИХ ДОКУМЕНАТА	101
9. СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ	105
10. ЗАКЉУЧАК	106
11. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ	108
11. ПРИЛОЗИ	114
11.1. Сажети преглед стратешких циљева, приоритета и мјера	114

1. УВОД

„Наша будућност зависи од онога што урадимо у садашњости, што урадимо сада.“
Махатма Ганди

Када се говори о значају и вриједности културе и умјетности у друштву, важно је истаћи њене суштинске, основне вриједности према којима култура и умјетност првенствено служе како би обогатиле наш унутрашњи свијет. То је оно што вреднујемо, оно што нам је заиста важно. Међутим, поред овог исконског схватања културе и умјетности, такође је важно разумјети да култура и умјетност имају један знатно шири, мјерљивији утицај, не само на наш унутрашњи свијет, него и на наше здравље, друштво, образовање, а значајно утиче и на нашу економију.

Истински значај и положај културе и умјетности у друштву огледа се у схватању да су култура и умјетност стратешки ресурс друштва. Важно је препознати утицај који култура и умјетност врше на друштво. Ако замислимо друштво без цивилизацијског утицаја културе и умјетности, онда бисмо морали да оголимо то друштво и да га лишимо онога што представља срж тог друштва, а уједно и највеће задовољство у животу, чак и под условом да занемаримо чињеницу да су у образовном смислу култура и умјетност од виталног значаја за друштво. Друштво без културе и умјетности значи и одузимање колективног сјећања нашим музејима; уклањање музике из наших простора културе и хорова из наших заједница; одстранити представе из наших позоришта или књиге из наших библиотека; затварање фестивала, филмских, позоришних, музичких, фестивала визуелне умјетности и аматерског стваралаштва; брисање језика и писма; брисање књижевности, сликарства, филмске умјетност и свих дјела архитектуре, прошла, садашња, али и она будућа која не могу постати дио наше културне баштине... Брисањем свега остаје не само друштво лишено дијалога о свом личном идентитету, него друштво без идентитета.

Ако се култура дефинише као скуп свих процеса и промјена које су настале интервенцијом људске врсте на природу, друштво и мишљење, а све у сврху настанка, опстанка и просперитета људске врсте, онда стратегија мора на првом мјесту имати појединца, умјетника који својим дјеловањем мијења себе, али и друге око себе. Његово дјеловање може бити у оквиру институције или самостално, али циљ је увијек исти – стварање нове вриједности у култури.

Базирана на свијести о значају и важности културног идентитета, али и идентитета уопште, Стратегија развоја културе Републике Српске 2023–2030 (у даљем тексту: Стратегија) за приоритет има подизање општег вредновања културе и умјетности, као кључних фактора у стварању, одржавању и промоцији тог културног идентитета. Стратегија је развојни документ, којим Министарство просвјете и културе, на основу

претходно извршене анализе стања, одређује стратешке правце културног развоја Републике Српске, дефинише културну политику, препознаје кључне носиоце културног развоја и планира начине за његово унапређење и подстицање.

2. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

Стратешка платформа у главним цртама показује достигнуто стање, проблеме и изазове у низу аспеката и питања од значаја за младе, у виду ситуационе анализе, која резултира одређивањем стратешких фокуса за наредни период, те оцртава стратешку оријентацију за сљедећих пет година, у виду визије и стратешких циљева развоја.

2.1. Ситуациона анализа

Ситуациона анализа обухвата одређене аспекте и у складу са тим аспектима Стратегија је подијељена у сљедеће цјелине:

- Уставни и правни оквир,
- Институционални оквир,
- Показатељи остваривања циљева претходне Стратегије развоја културе Републике Српске 2017–2022,
- Кључни изазови,
- Главни резултати анкетног истраживања публице (2022).

2.1.1. Уставни и правни оквир

Уставни основ за доношење Стратегије садржан је у Амандману XXXII на члан 68. т. 6. и 12. Устава Републике Српске, којим се утврђује да Република Српска уређује и обезбјеђује бригу о дјечи и омладини, образовању, култури и заштити културних добара и физичкој култури.

Устав Републике Српске посвећује читаво једно поглавље (чл. 10–49) људским правима и основним слободама. Између осталог, члан 27. Устава прописује да је научно, културно и умјетничко стварање слободно, те гарантује заштиту моралних и имовинских права по основу научног, културног, умјетничког и другог интелектуалног стваралаштва.

Међународни правни оквир:

- Повеља Уједињених нација (Сан Франциско, 26. јун 1945. године);
- Универзална декларација о људским правима (Париз, 10. децембар 1948. године);
- Конвенција о заштити умјетника извођача, произвођача фонограма и установа за радио-дифузију (Рим, 26. октобар 1961. године);

- Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (Њујорк, 16. децембар 1966. године);
- Универзална конвенција о ауторским правима (Париз, 24. јул 1971. године).

УНЕСКО:

Министарство просвјете и културе спроводи сљедеће конвенције:

- Конвенција о заштити културних добара у случају оружаних сукоба (Хаг, 14. мај 1954);
- Конвенција о мјерама забране и спречавања недозвољеног увоза, извоза, преноса својине над културним добрима (Париз, 14. новембар 1970. године);
- Конвенција о ауторским правима (усвојена у Женеви 6. септембра 1952. године, измијењена у Паризу 24. јула 1971. године);
- Конвенција о заштити свјетске културне и природне баштине (Париз, 16. новембар 1972);
- Венецијанска повеља из 1972. године допуњена Повељом конзервације и рестаурације умјетничких и културних споменика из 1987. године;
- Конвенција о заштити подводног културног наслеђа (Париз, 2. новембар 2001);
- Конвенција о очувању нематеријалног културног наслеђа (Париз, 17. октобар 2003);
- Конвенција о заштити и промовисању разноврсности културних израза (Париз, 20. октобар 2005. године).

САВЈЕТ ЕВРОПЕ:

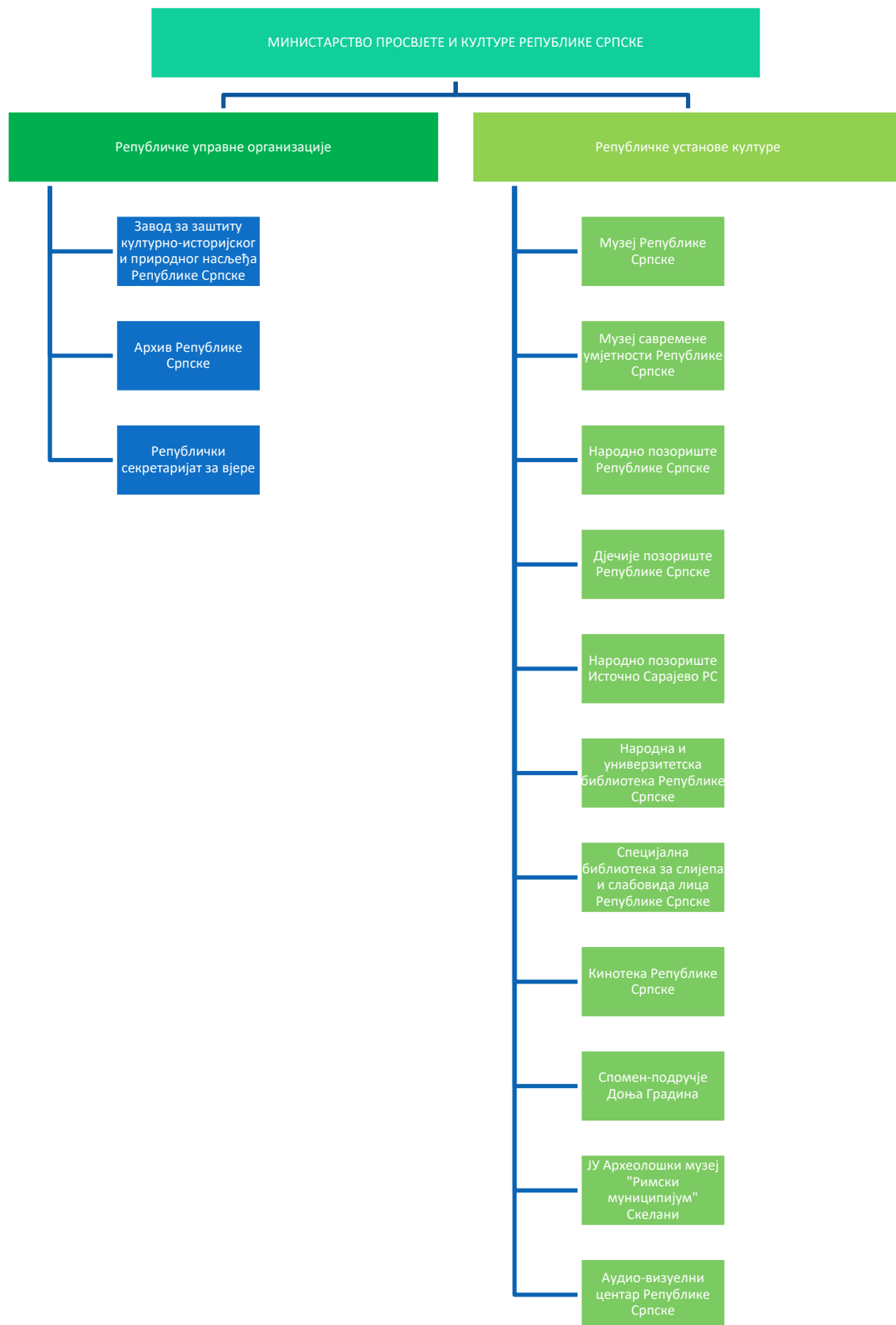
- Европска конвенција о култури (1954);
- Европска конвенција о заштити археолошке баштине (Лондон, 6. мај 1969);
- Европска конвенција о заштити архитектонске баштине (Гранада, 3. октобар 1975);
- Европска конвенција за заштиту архитектонског наслеђа Европе (1985);
- Европска конвенција о кривичним дјелима у вези са културним добрима (Делхи, 23. јун 1985);
- Европска конвенција о заштити археолошке баштине (ревидирана, Валета 17. јануар 1992);
- Европска конвенција о филмској копродукцији (Стразбур, 2. октобар 1992);
- Европска повеља о регионалним језицима или језицима мањина (Стразбур, 5. новембар 1992);
- Хелсиншка декларација о политичкој димензији очувања културног наслеђа у Европи (Хелсинки, 30. мај 1996);
- Европска конвенција о предјелу (Фиренца, 20. октобар 2000);
- Европска конвенција о заштити аудио-визуелне баштине (Стразбур, 8. новембар 2001);
- Оквирна конвенција Савјета Европе о вриједности културне баштине за друштво (Фаро, 27. октобар 2005).

Правни оквир Републике Српске:

Област културе у Републици Српској (у даљем тексту: Република) уређена је законским и подзаконским актима, а приликом израде Стратегије узете су у обзир одредбе сљедећих закона:

- Закон о култури („Службени гласник Републике Српске“, број 66/18);
- Закон о заштити, очувању и употреби језика српског народа и ћириличног писма („Службени гласник Републике Српске“, број 81/22);
- Закон о културним добрима („Службени гласник Републике Српске“, број 38/22);
- Закон о Спомен-подручју Доња Градина („Службени гласник Републике Српске“, бр. 16/96 и 1/09);
- Закон о библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 44/16 и 62/18);
- Закон о позоришној дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 92/16);
- Закон о аудио-визуелној дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 56/22);
- Закон о издавачкој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 46/04);
- Закон о архивској дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 119/08);
- Закон о музејској дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 112/21);
- Закон о стицању статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури („Службени гласник Републике Српске“, број 41/21).

2.1.2. Институционални оквир

Организација према дјелатностима

У Републици Српској тренутно дјелује укупно једанаест јавних установа културе чији је оснивач Влада Републике Српске, а које су у надлежности Министарства просвјете и културе, и то: Музеј Републике Српске, Музеј савремене умјетности Републике Српске, Народно позориште Републике Српске, Дјечије позориште Републике Српске, Народно позориште Републике Српске у Источном Сарајеву, Аудио-визуелни центар Републике Српске, Кинотека Републике Српске, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, Специјална библиотека за слијепа и слабовида лица Републике Српске, Спомен-подручје Доња Градина и Археолошки музеј „Римски муниципијум“.

Уз јавне установе културе, ту су и републичке управне организације: Завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, Архив Републике Српске и Републички секретаријат за вјере.

На локалном нивоу, област уређују и развијају културни центри, а затим и градска позоришта, музеји и библиотеке. У питању су установе чији су оснивачи јединице локалне самоуправе.

Независну сцену развијају организације цивилног сектора, односно удружења грађана, као и самостални предузетници, те умјетници и стручњаци у култури.

Архивска дјелатност

Општи интерес у области архивске дјелатности остварује Архив Републике Српске. Архив има статус републичке управне организације и врши управне и стручне послове из области архивске дјелатности, попут организовања смјештаја, прикупљања, сређивања и заштите архивске грађе на територији Републике Српске. У саставу Архива, са сједиштем у Бањој Луци, дјелују и архиви у Добоју, Фочи, Зворнику и Требињу.

Архивску дјелатност, као републичка јавна установа, обавља и Кинотека Републике Српске (специфичан филмски архив), која обезбјеђује и брине се о заштити, сређивању, стручној обради и архивирању филмске архивске грађе. Основна дјелатност Кинотеке јесте да прикупља, трајно чува и стручно обрађује филмове, односно филмску грађу и пратећи филмски материјал: фотографије, плакате, рекламне материјале, документацију и слично, како би их учинила доступним истраживачима, студентима, грађанству, те да сарађује са сродним установама у земљи и иностранству и обавља размјену филмова и филмске грађе.

Примарни изазов у области архивске дјелатности јесте простор за архивирање и чување грађе, иницирање повећања средстава за откуп вриједне старе архивске, библиотечке и кинотечке грађе, али и изложбене, библиотечке и издавачке дјелатности, те дигитализација.

Музејска дјелатност, визуелне умјетности и мултимедија

Централне музејске установе су Музеј Републике Српске и Музеј савремене умјетности Републике Српске. Према својој дјелатности посебне – специјализоване музејске установе су ЈУ Спомен-подручје Доња Градина и ЈУ Археолошки музеј „Римски мунципијум“.

Матични музеји су Музеј Козаре у Приједору, Музеј у Добоју и Музеј Херцеговине у Требињу. На територији Републике дјелују и Завичајни музеј у Градишци, Музеј Семберије у Бијељини и Музеј Старе Херцеговине у Фочи, док у оквиру других правних и приватних лица дјелују музејске збирке и легати.

Број посјетилаца музејима у сталном је порасту, чему, поред све квалитетнијег програма, доприноси и укључивање музеја у обиљежавање међународне манифестације „Европска ноћ музеја“. Организовање интерактивних програма стручног, едукативног и умјетничког карактера који нису стриктно везани за сталне музејске поставке, те гостујућих изложби остварених сарадњом музеја на регионалном нивоу, показали су се као изузетно привлачни домаћој публици.

Број изложби у властитој продукцији се у просјеку, током посљедњих пет година, креће од шест до осам, а код копродукцијских пројеката, број изложби је четири. Копродукције се обично спроводе у сарадњи са партнерима из региона, најчешће са установама културе из Србије и Хрватске.

Просторни капацитети објеката у којима су смјештени музеји и њихова функционалност углавном нису на задовољавајућем нивоу, а обично је ријеч о адаптираним ненамјенским објектима. То се посебно односи на најважнију централну музејску установу, Музеј Републике Српске, који је заједно са Дјечијим позориштем и Народном и универзитетском библиотеком смјештен у зграду бившег Дома радничке солидарности у Бањој Луци, чији кров није саниран дуги низ година, чиме се сигурност постојеће грађе и експоната значајно угрожава.

Музеј савремене умјетности је смјештен у згради старе аустроугарске жељезничке станице и у процесу реновирања и адаптације остварио је додатни простор за библиотеку и сталну поставку. Један од сљедећих приоритета овог музеја је завршетак реконструкције и рјешавање питања техничке опремљености у контексту приказивања одређених поставки и изложби, али исто тако и чувања музејске грађе.

За визуелну умјетност у Републици главни носилац дјелатности је Музеј савремене умјетности чији се програмски концепт заснива на реализацији програма из области умјетности 20. и 21. вијека. Ова институција своју дјелатност усмјерава ка активном подстицању развоја савремене умјетничке сцене, функционишући као жижна тачка прикупљања, проучавања и представљања савремених умјетничких пракси.

Уназад неколико година Музеј савремене умјетности додјељује награду на годишњој колективној изложби Академије умјетности Универзитета у Бањој Луци. Награђени

студент добија прилику да самостално излаже у Галерији Плус Музеја савремене умјетности, чиме се директно подстиче и продукција. Ријеч је о галерији продајног карактера која у великој мјери подржава рад локалних умјетника и директно развија културне и креативне индустрије и предузетништво.

Са друге стране, Музеј савремене умјетности велики број својих продукција и програма базира и на међународној сарадњи са релевантним институцијама, углавном из региона, чиме је омогућено активно праћење и презентовање актуелних умјетничких токова.

У контексту међународног излагања, важно је споменути учешће Музеја савремене умјетности на Венецијанском бијеналу умјетности. Бијенале је најпрестижнија, најауторитативнија и, за све државе учеснице, најважнија умјетничка манифестација, чија је традиција дуга преко 110 година. Будући да Бијенале подразумијева представљање умјетничких пројеката на државном нивоу, те да се на Бијеналу државе могу представљати искључиво и само путем националних павиљона, Република Српска се, у оквиру Павиљона Босне и Херцеговине, до сада на овом догађају представила само два пута – радovima „Врт уживања“ умјетника Младена Миљановића и радом „Универзитет катастрофе“ умјетника Раденка Милака и Романа Урањека.

Додатни стимуланс развоју сцене допринијело је значајно увећање финансијских издвајања по конкурс Министарства просвјете и културе Републике Српске 2022. године, чиме се увећао и број квалитетних пројеката. То је омогућило и већа улагања у пројекте и програме културних центара и организација цивилног друштва, као јединих актера независне сцене, уз повремено појављивање приватних галерија, али без функционалног система у којем би се сцена развијала изван институционалних оквира, па се још увијек не може говорити о постојању независне сцене иако постоје извјесни помаци.

Визуелна умјетност се искључиво његује и развија колективним и самосталним изложбама које често нису жириране, нити имају адекватне награде. Уз то, у Републици Српској тренутно не постоји ни једна манифестација, било да је ријеч о фестивалу савремене умјетности или бијеналној изложби.

У том смислу, важно је подсетити се на богат историјат Јесењег салона у Бањој Луци, који се одржавао у периоду од 1962. до 1989. године као бијенале на којем су излагали аутори из свих република бивше Југославије и који је омогућавао пресјек актуелних остварења на државном нивоу. У посљедњих 15 година било је сличних покушаја, са акцентом на Међународну годишњу изложбу савремене умјетности „СпаПорт“ 2008. и 2009. године коју је покренуло Удружење грађана Центар за визуелне комуникације „Проток“, али та манифестација, нажалост, није заживјела.

За велике и значајне изложбе и начине представљања умјетничких достигнућа, важно је истаћи и умјетничке аспекте архитектуре, а посебно у контексту једног од најважнијих свјетских скупова из те области, Венецијанског бијенала архитектуре, у којем земље које узимају учешће промовишу не само своју архитектуру, кроз умјетнички и теоретски аспект те дјелатности, него и комплетну културу своје средине, повезујући историјско наслеђе са савременим стремљењима. То је једно од најплоднијих мјеста за пласирање достигнућа у архитектури, а тиме и учешћа Републике Српске на глобалној сцени

архитектонског дискурса. Међутим, до сада Република Српска се ниједном није представљала на тој манифестацији, за разлику од земаља са којима граничимо и које су већ оствариле завидне резултате, посебно Република Србија са својим националним наступима. Проблем са којим се тренутно суочавамо лежи у чињеници да архитектура није препозната као техничко-умјетничка дисциплина и једна од оригиналних седам, односно пет умјетности, у зависности коју подјелу примјењујете. У сваком случају, архитектура је ту. Поред тог проблема, на територији Републике данас не дјелује ниједно струковно удружење из области архитектуре, а једини догађај који се бави архитектуром, Дани архитектуре, организује удружење грађана, и то на годишњем нивоу. Направити пресјек актуелног стања у области самим тим постаје готово немогуће. Осим спровођења јавног конкурса (Министарство просвјете и културе суфинансира архитектуру кроз конкурс за визуелне умјетности), не постоји нити један опипљив начин путем којег би се направила неопходна селекција из дате области. У односу на постојећу ситуацију, институционализација архитектуре се поставља као неопходан и реалан циљ.

Као и у области визуелне умјетности, институција од кључне важности за развој архитектуре би тако била годишња изложба у форми салона архитектуре, који би расписивањем конкурса за достигнућа у пољу архитектонског пројектовања и архитектонских концептуалних рјешења, допринио развијању оне врсте архитектуре која је, за разлику од стриктно комерцијалне, таква да се води прије свега иновацијама са умјетничког аспекта и потенцијала који са собом носи. Такав вид салона би, осим пројеката, награђивао и достигнућа на пољу теорије архитектуре, те би се кроз награђена дјела, као и трибине и научне скупове повезао и са издаваштвом као елементом културног развоја и креативне индустрије. Салони архитектуре, али и визуелних умјетности, снажан су елемент културног идентитета друштва и средине, који доприносе и струци и друштву чија се архитектонска сцена развија, али и туризму, будући да догађаји овакве врсте представљају важне репере једног подручја на мапи културних дешавања свијета.

Основна препрека развоја музејске дјелатности и визуелне умјетности првенствено су просторни капацитети објеката у које су музеји смјештени, недовољна финансијска улагања у програмске активности, откуп, усавршавање стручног кадра, техничка неопремљеност, затим недовољан број галерија, као и адекватних изложбених простора, посебно оних намијењених младим умјетницима, будући да постојеће институције не могу задовољити све потребе. Непостојање фестивала савремене визуелне умјетности, дизајна, примијењене умјетности, архитектуре или релевантних манифестација попут бијеналних изложби или салона, такође је велика препрека развоју.

Библиотечко-информациона дјелатност (израда библиографије истраживача, заштита библиотечке грађе, CIP, DOI, ISMN)

Општи интерес у области библиотечко-информационе дјелатности (јединствени библиотечко-информациони систем COBISS.RS, матична дјелатност, израда националне библиографије, прикупљање националног фонда, ISBN, ISMN итд.) остварује Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, као кровна институција ове дјелатности и једна од двије установе из ове дјелатности основане на републичком нивоу.

Специјална библиотека за слијепа и слабовида лица Републике Српске, као друга републичка установа, намијењена је општем образовању, информисању и задовољавању културних потреба лица са инвалидитетом.

У Републици Српској тренутно постоји осам матичних библиотека: ЈУ Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, Народна библиотека „Ћирило и Методије“ Приједор, Библиотека у Источном Сарајеву, Народна библиотека и музејска збирка Зворник, Српска централна библиотека „Просвјета“ Фоча, Народна библиотека Требиње, Народна библиотека „Филип Вишњић“ Бијељина, Народна библиотека Добој, као и четрдесет и три народне библиотеке.

Поред тога, Специјална библиотека за слијепа и слабовида лица је 2011. године отворила седам одјељења (аудио-брај-интернет клуб-читаонице), са одговарајућом и прилагођеном опремом и књигама, која су смјештена у просторима наведених матичних библиотека, али и у локалним организацијама слијепих у Међуопштинској организацији слијепих Дервента и Међуопштинској организацији слијепих Приједор.

Иако је ријеч о најуређенијој области, ни она није без изазова. Неопходно је завршити процес дигитализације и умрежавања, док је у домену едукације и јачања кадровских капацитета неопходно обучити библиотекаре за добијање лиценци за рад у систему, али и другог кадра за повлачење средстава из међународних фондова.

Позоришна дјелатност

У односу на претходни период, од доношења Стратегије развоја културе Републике Српске 2017–2022, направљени су велику помаци у области позоришне дјелатности, основана су три нова позоришта (једно републичко у Источном Сарајеву и два градска у Градишци и Бијељини), покренута су два нова позоришна фестивала (за домаћу позоришну продукцију „Љубица“ и студентски позоришни фестивал „ПАФ“), као и конкурс за развој домаћег драмског текста „Реци наглас“, који је покренуло Министарство просвјете и културе.

Оснивањем Симфонијског оркестра у оквиру ЈУ Народно позориште Републике Српске направљен је значајан искорак који је обогатио културну сцену Републике Српске, а у наредном периоду који обухвата ова стратегија, биће спровођене активности којима је циљ развој и формирање Опере, као издвојене радне јединице ЈУ Народно позориште Републике Српске.

У тренутном стању, три републичке јавне установе културе, Народно позориште Републике Српске, Дјечије позориште Републике Српске и новоосновано Народно позориште у Источном Сарајеву, те три градска позоришта, Градско позориште Приједор, уз два новооснована позоришта, Градско позориште Бијељина и Градско позориште у Градишци, највећим дијелом његују позоришни живот у Републици Српској.

Поред ових позоришта, дјелују и организације цивилног друштва, од којих Удружење грађана „Градско позориште Јазавац“, Удружење грађана „Бањалучко студентско позориште“ и ДИС позориште младих имају своју сцену, која је у власништву Града Бања Лука, док остали немају сцену, нити стални репертоар и углавном дјелују по пројекту, попут на примјер, бањолучког позоришта „Невид театар“ или сарајевског „Форум Театар“.

Најзначајнији фестивали из области позоришне дјелатности су Театар фест „Петар Кочић“ (Народно позориште), Међународни фестивал позоришта за дјецу (Дјечије позориште), „Златна вила“ међународни фестивал позоришта (Приједор), „Љубица“ фестивал позоришта Републике Српске (ГП Градишка), Фестивал младог глумца „Заплет“ (УГ ГП Јазавац), „ПАФ“ – Позоришни академски фестивал (УГ „Центар за визуелну умјетност“ и Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци) и Међународни фестивал луткарског позоришта „Лут Фест“ (Форум Театар).

Републичка позоришта се доминантно финансирају из буџета Републике Српске. Финансирају се плате, материјални трошкови и дио програмских активности. Додатни извори финансирања остварују се дијелом од властитих средстава или путем пројеката или спонзорстава.

Градска позоришта средства за плате и материјалне трошкове, као и за програмске активности добијају из буџета јединица локалних самоуправа, а по пројекту, углавном за продукцији и фестивале, се суфинансирају путем годишњег конкурса Министарства просвјете и културе.

Остала позоришта се искључиво суфинансирају путем конкурса, на оба нивоа власти.

Изазови са којима се позоришна дјелатност сусреће се свде првенствено на технички аспект (недовољна опремљеност позоришних сцена и недовољно развијен технички кадар), који не задовољава одређене стандарде позоришне дјелатности. Према спроведеној анализи стања у области, један од проблема јесте дефицит, односно суфицит појединих професија, који ствара диспропорцију између произведеног кадра и расположивих капацитета постојећих позоришта. У складу са тим, требало би радити на креирању адекватног плана развоја и улагања у појединца у младе глумце, редитеље, драматурге, те стручни умјетничко-технички кадар (свјетло, звук, сцена...), у оквиру нових, али и постојећих позоришта, што би увелико допринијело општем развоју и унапређењу позоришне умјетности и живота Републике.

Уз наставак континуираног подстицања развоја савременог домаћег текста кроз пројекат Министарства просвјете и културе „Реци наглас“, у наредном периоду неопходно је јачати и пројекте којима би се подстакла савремена домаћа продукција, развој публике и анимацијски пројекти, теоријско-научни рад, па самим тим и општи развој савремене позоришне сцене.

Нужно је и наставити подстицати развој позоришних средина које су препознате као релевантне, попут Требиња или Добоја, уз активно унапређење и његовање постојећих позоришних средина, попут Бање Луке, Приједора, Градишке, Бијељине и Источног Сарајева, те децентрализацију садржаја. Водећи се примјером визуелних умјетности и у домену позоришне дјелатности неопходно је остварити учешће на међународно

признатој и значајној манифестацији која би нашу продукцију представила у релевантним оквирима.

Музичка и музичко-сценска дјелатност

Са изузетком Симфонијског оркестра, који је закључком Владе Републике Српске, основан 2022. године при Народном позоришту Републике Српске, не постоји ниједна друга установа којом се област музике и музичко-сценске дјелатности уређује. Оснивање Симфонијског оркестра, које је предвиђено претходном Стратегијом развоја културе, важан је корак у уређивању ове области иако је ријеч о институцији која је организована као одјељење у оквиру друге институције и која још увијек не ради у свом пуном капацитету. Само њено постојање је већ у одређеној мјери довело до рјешавања статуса одређених профила професионалних музичара. У периоду који предстоји неопходно је наставити стратешки улагати у домаћи кадар кроз ову институцију.

Независна сцена се углавном, кроз фестивале и продукцију, развија путем годишњег конкурса Министарства просвјете и културе, с тим што је музичка продукција као категорија уведена 2018.

Уз постојеће музичке фестивале, у протеклих неколико година покренути су и Јесења соната у Културном центру „Бански двор“, Џез фестивал у Требињу, а Демофест се 2023. након неколико година паузе поново вратио на сцену.

Један од првих и основних проблема у области музике јесте чињеница да тренутно не постоји систем путем којег се може извршити јасна подјела између професионалног и аматерског стваралаштва, чиме је рад професионалних музичара значајно оштећен. Присутан је и проблем неразвијености музичке продукције и дистрибуције, јер поред малог броја опремљених студија, суочавамо се и са дефицитом појединог кадра, чиме се социокултурни циклус у овој области прекида и доводи до стања у којем школујемо кадар који ће школовати нови кадар. Стога, неопходно је развијати продукцију, стратешки се определијелити за неколико важних фестивала и манифестација, те системски и континуирано радити на подизању опште свијести о значају поштовања ауторских права и инсистирати на заштити интелектуалног рада домаћих аутора.

Аудио-визуелна дјелатност

До почетка 2021. године аудио-визуелна дјелатност је била искључиво вођена и развијана од стране Министарства просвјете и културе, продуцентских кућа и организација цивилног друштва, чија је основна дјелатност углавном била организација фестивала.

Одлуком Владе Републике Српске 2021. године основан је Аудио-визуелни центар Републике Српске, како је и планирано претходном Стратегијом развоја културе, чиме је сва надлежност у финансирању, односно суфинансирању аудио-визуелне дјелатности, пренесена на Центар.

Оснивањем Центра значајно су увећана средства за развој дјелатности, а доношењем Закона о аудио-визуелној дјелатности 2022. године значајно је олакшано дјеловање филмским радницима, као и умјетницима, посебно сценаристима, којима је омогућено да се на јавне позиве пријављују као физичка лица. Утицај ове промјене ћемо тек видјети у скоријој будућности.

Центар посљедње двије године активно расписује конкурс за развој области, и то:

- **Конкурс за развој сценарија** (краткометражни играни филм, дугометражни играни филм, играна ТВ серија, дугометражни играни филм на националну тему);
- **Конкурс за развој пројеката** (краткометражни играни филм, дугометражни играни филм, играна ТВ серија, краткорметражни документарни филм, дугометражни документарни филм, краткорметражни анимирани филм);
- **Конкурс за суфинансирање студентских завршних филмова** (завршни студентски филм);
- **Конкурс за суфинансирање мањинске копродукције** (мањинске копродукције)
- **Конкурс за суфинансирање организације филмских фестивала** (филмски фестивали);
- **Конкурс за суфинансирање производње** (дугометражни играни филм, краткорметражни играни филм, краткорметражни анимирани филм, краткорметражни документарни филм, дугометражни документарни филм).

У Републици Српској тренутно активно дјелује само шест филмских фестивала: Међународни фестивал анимираниог филма „Бања Лука“, Међународни филмски фестивал „Ухвати филм“, Фестивал медитеранског и европског филма Требиње, Међународни фестивал еколошког и туристичког филма „Јахорина филм фестивал“, Међународни фестивал документарног и кратког играног филма „Први кадар“ Источно Сарајево и Међународни фестивал документарног филма „Паралеле“.

Приказивачка дјелатност, са изузетком фестивала, сведена је на биоскопе комерцијалног карактера, и то искључиво у већим срединама, док ту дјелатност у мањим срединама махом обављају културни центри. Раслојавање филмске понуде на комерцијалну и умјетничку данас више готово да и не постоји. Данас европску, азијску или јужноамеричку независну продукцију можемо видјети само у склопу филмских фестивала, у оквиру програма сарадње са иностраним културним центрима и, изузетно, у оквиру неког домаћег или страног телевизијског програма.

Као потенцијал којим Република Српска, у смислу ове дјелатности, располаже треба издвојити и постојање бројних потенцијалних филмских локација. У складу с тим, ради унапређења дјелатности, неопходно је и разматрање, те развијање пословног окружења погодног за филм (енгл. *film friendly*). Корист од таквог модела имала би не само Република, мјеста на којима ће се филмови снимати, домаћа филмска продукција, него и угоститељство и туризам, као и све друге гране привреде које учествују у оваквим пројектима.

Приоритети у унапређењу ове дјелатности, поред улагања у развој пројеката, у продукцију, сценарија и фестивале јесте и развијање приказивачке дјелатности.

Формирање кино-клубова или субвенционисањем биоскопа намијењених приказивању умјетнички вриједних филмова, те системско и профилисано улагање у развијање јаког филмског фестивала допринијело би пласирању садржаја који не би имали искључиво комерцијални карактер. С тим у вези, треба дјеловати дугорочно, развијањем пројеката којима је циљ, поред популаризације ове врсте умјетности, стварање нових или чак ревитализација постојећих простора, организовањем кино-сала мањег капацитета у постојећим просторима попут онога што је са „Арт биоскопом“ урађено у Културном центру „Бански двор“ у Бањој Луци, или пронаћи погодне просторе на територији јединице локалне самоуправе, као и организовањем и покретањем љетне сцене, те, у крајњој инстанци, организовањем филмских програма у потпуно новом простору. Будући да је већина студената аудио-визуелне умјетности смјештена у Бањој Луци, било би неопходно размотрити и потенцијалну сарадњу између Центра, Кинотеке Републике Српске и „Арт биоскопа“ Културног центра „Бански двор“ на тему унапређења садржаја који се пласира студентима и младима.

Издавачка дјелатност и књижевност

Највећи број објављених публикација у посљедњих пет година односи се на стручну и научну литературу, уџбенике, монографије, истраживања... Из белетристике се углавном објављују нова дјела савремених писаца. За дио тржишта који је заинтересован за умјетност, књиге се увозе из региона, или се читају оригинална издања. Издавач са највећим бројем издатих публикација и јаком сопственом дистрибутивном мрежом је Завод за уџбенике и наставна средства из Источног Сарајева. Ту су и Удружење издавача Републике Српске, као и издавачка кућа Имприматур, која постаје све присутнија у региону.

Подршка пројектима у области књижевног стваралаштва обезбјеђује се путем јавног конкурса за суфинансирање књижевно-умјетничког стваралаштва у области издавачке дјелатности, путем којег се издвајају средства за објављивање нових дјела књижевно-умјетничког стваралаштва, преводње дјела домаће књижевности на стране језике и обрнуто, те подршку издавачким пројектима од значаја за књижевност, културу и умјетност Републике. С циљем афирмације и популаризације књижевности и издаваштва Републике, Министарство просвјете и културе у буџету издваја средства и за представљање издавачке продукције Републике на међународним сајмовима књига, подршку књижевним манифестацијама, те откуп књига, који је покренут 2013. године и који се до 2021. године спроводио бијенално. Од 2022. године откуп се спроводи на годишњем нивоу, два пута.

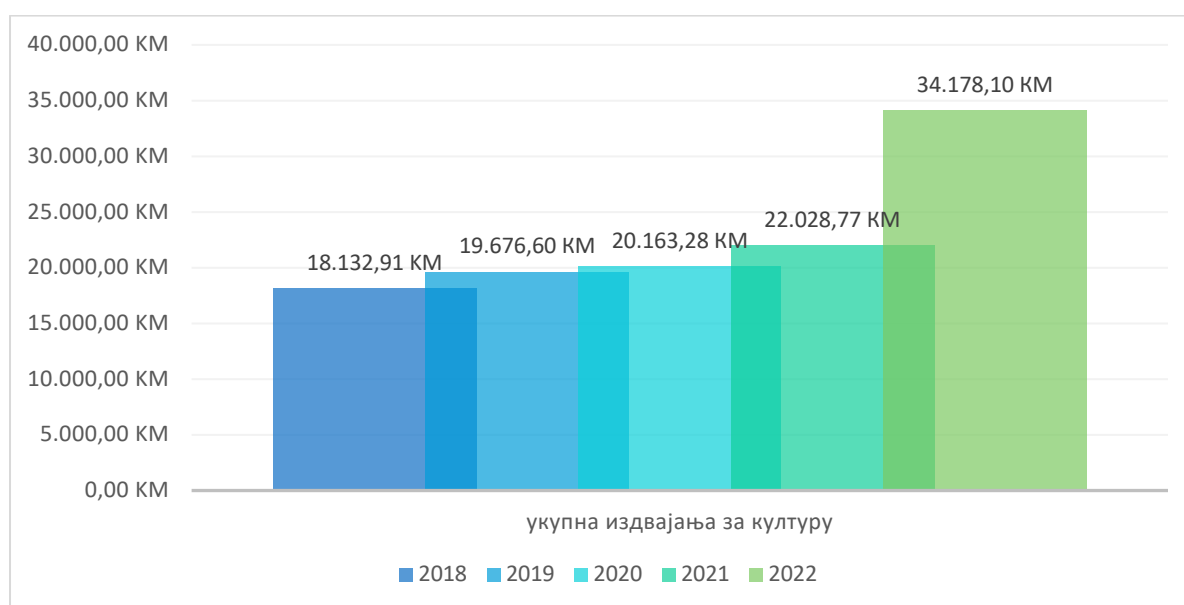
Доношењем Закона о заштити и употреби српског језика и ћириличног писма, 2022. године, направљен је један од кључних корака у процесу очувања ћириличног писма које је, према лингвистима, угроженије чак и од српског језика. Као једна од главних карактеристика националног и културног идентитета Срба, од велике је важности пронаћи механизме путем којих ће се ћирилица заштитити. Фокус кампање „Читајмо заједно“ 2022. године је био управо на томе, а један од закључака био је и да је неопходно улагање у развој ћириличких фонтова, што је врло конкретан корак, посебно када у обзир узмемо да се у региону не могу пронаћи и купити књиге написане српским језиком, на ијекавици, ћириличким или латиничким писмом. Разлог за то лежи

првенствено у прекидању ланца аутор-издавач-дистрибутер, а затим и у недовољним финансијским улагањима у „књигу“ (све оно што подразумева објављивање једне књиге), као и у нејасном плану развоја књиге и издаваштва у Републици. Од 549 издавача, колико их је тренутно регистровано, готово ниједан није у стању да изнесе велике пројекте, посебно у области преводилаштва. То је алармантан податак, али и показатељ да ће, уколико не почнемо системски градити и улагати у наше издаваштво, језик којим говоримо и писмо којим пишемо бити потпуно замијењен језицима из окружења.

2.1.3. Финансијски оквир

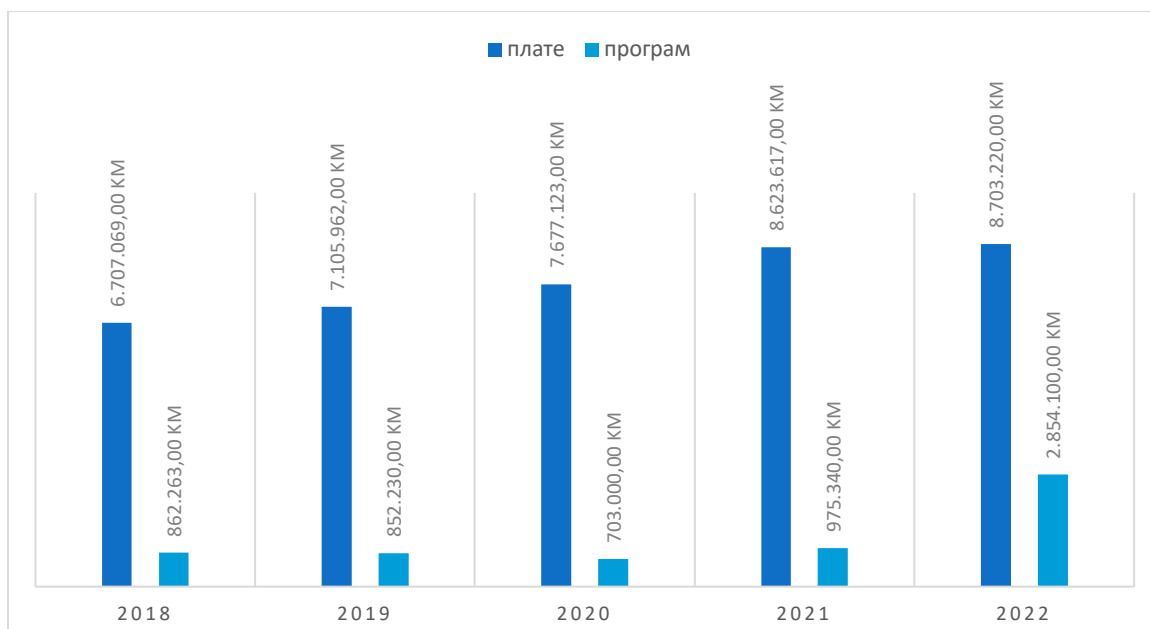
Степен развоја културе, између осталог, зависи од извора финансирања и висине расположивих средстава. По свјетским мјерилима ако је издвајање мање од 1% од буџета, култура државе сведена је на инцидент. Буџет за културу Републике Српске је за 2022. годину износио 0,92%.

У протеклих пет година, у периоду важења претходне Стратегије, 2017–2022. године, из буџета Републике је у културу уложено око 108 милиона КМ, и то највећим дијелом за плате запослених и материјалне трошкове установа културе – 79,5 милиона КМ. Преостали износ, око 28,5 милиона, намијењен је за реализацију програма и пројеката, али и инфраструктурна улагања.

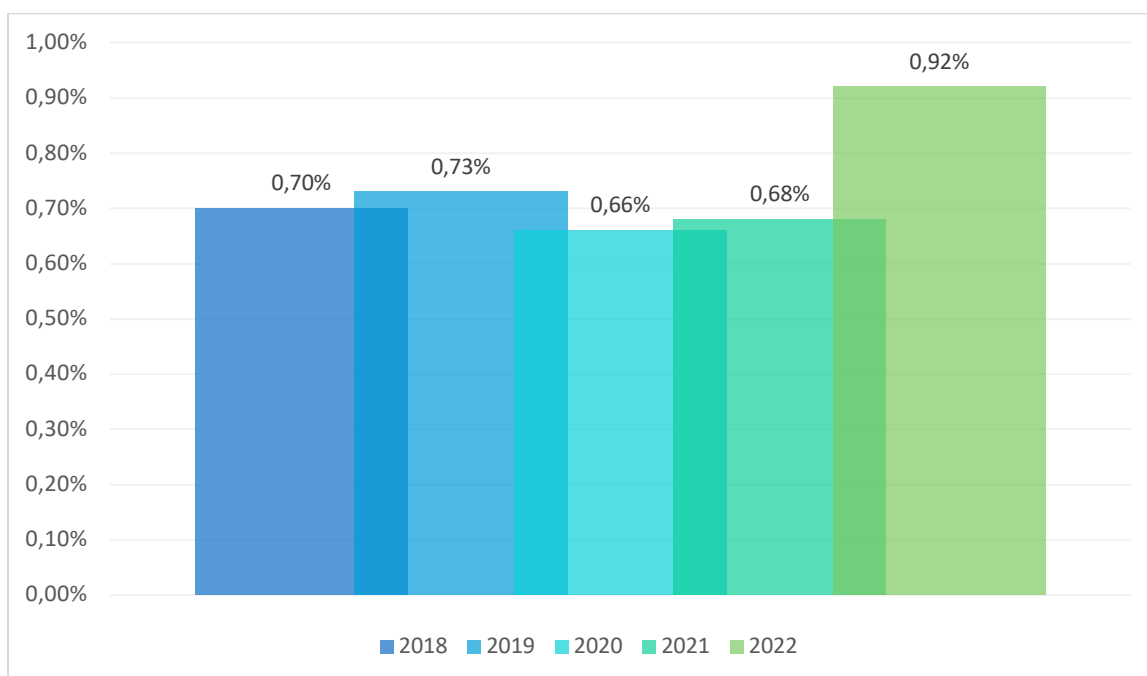

Из приложеног графика види се да је износ средстава на годишњем нивоу за 2018. годину био 18.132.910 КМ, а за 2022. годину 22.028.770 КМ, што показује евидентан скок, али и даље недовољан, посебно, јер је највећи дио средстава усмјерен на плате културних радника¹.

¹ Три управне организације, 1 републичких установа културе, 3 матична музеја, 8 матичних библиотека, 43 народне библиотеке.

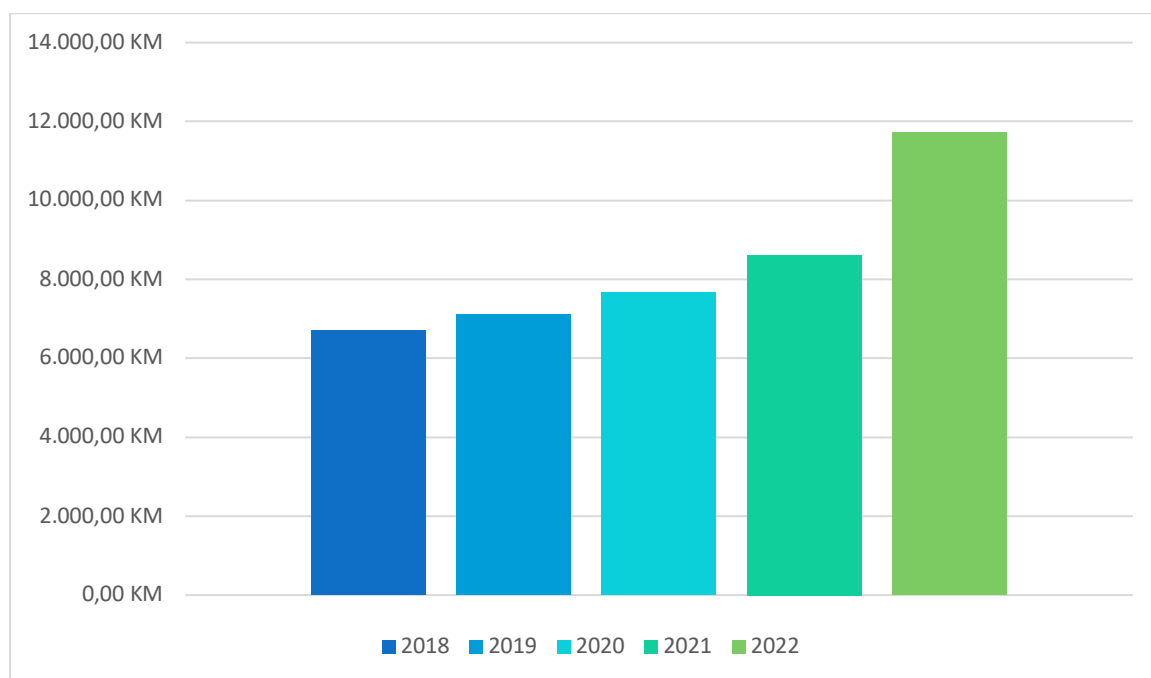

У процентима издвајања износе 0,92%, док је 2016. године, на примјер, тај проценат износио 0,63%. Направљен је помак, што можемо прије свега захвалити оснивању нових јавних установа културе, али буџет за културу на републичком нивоу и даље износи мање од 1%.

ИЗДВАЈАЊА ЗА ЈАВНЕ УСТАНОВЕ КУЛТУРЕ ЧИЈИ ЈЕ ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКА СРПСКА

Рад и програмске активности установа културе највећим дијелом се финансирају из републичког буџета и преосталим дијелом из буџета јединица локалне самоуправе.

Укупна годишња издвајања за јавне установе културе чији је оснивач Република Српска

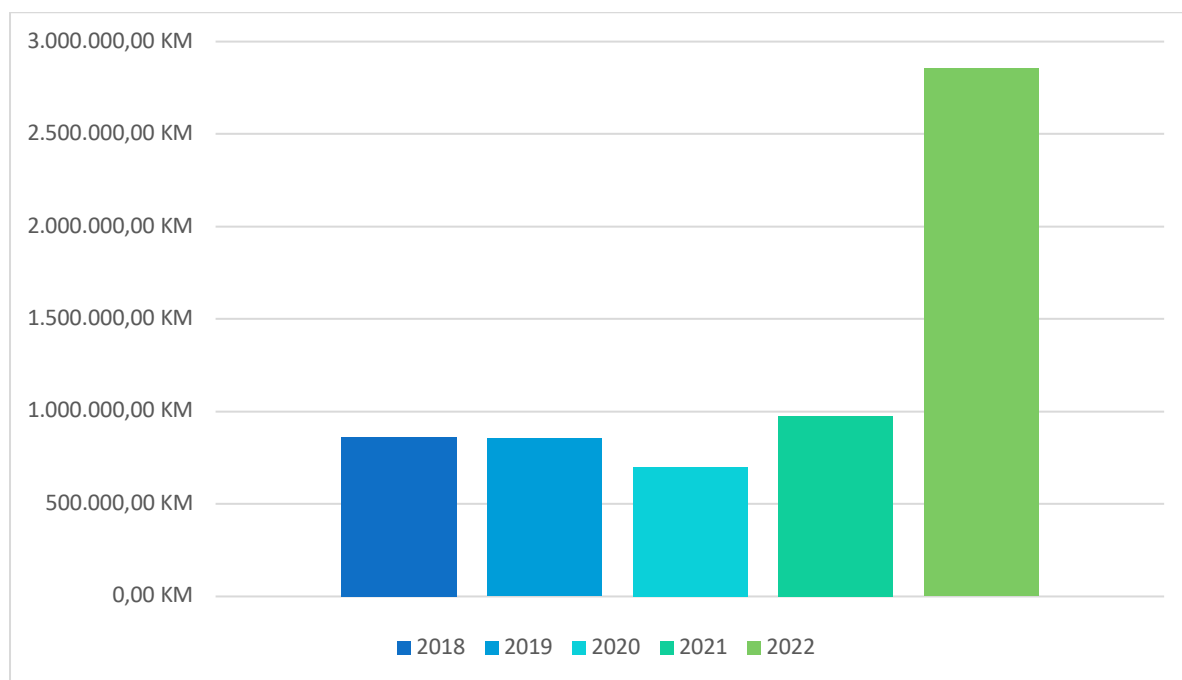
Установе културе имају могућност да стичу и сопствене приходе обављањем својих дјелатности и пружањем услуга, спонзорством, донаторством и слично, али и узимањем активног учешћа у аплицирању на међународне фондове.

Од 11.715.032 KM (34,27%), колико је 2022. године издвојено за јавне установе културе на републичком нивоу, 8.703.224,38 KM (74,29%) је распоређено искључиво на плате запослених у установама културе, док је 2.854.100 KM (24,36%) издвојено за програмске активности. У току 2021. године издвојено је укупно 8.623.617,76 KM (39,14%), од чега је 7.074.495,41 (82,03%) усмјерено на плате, а 919.340 KM (10,66%) на програмске активности. Три године раније, 2018, издвојено је укупно 6.797.069 KM (37,48%), од чега 5.533.366 KM (81,40%) за плате, а 862.263 KM (12,68%) за програмске активности.

Из ове анализе се јасно види да, иако се средства за републичке установе културе из године у годину повећавају, сам проценат се смањује, будући да су укупна издвајања за културу увећана. Тако се од 37,48% колико је било 2018. године дошло до 34,27% у 2022. иако су средства за 2018. износила 6.797.069, а за 2022. чак 11.715.032 KM.

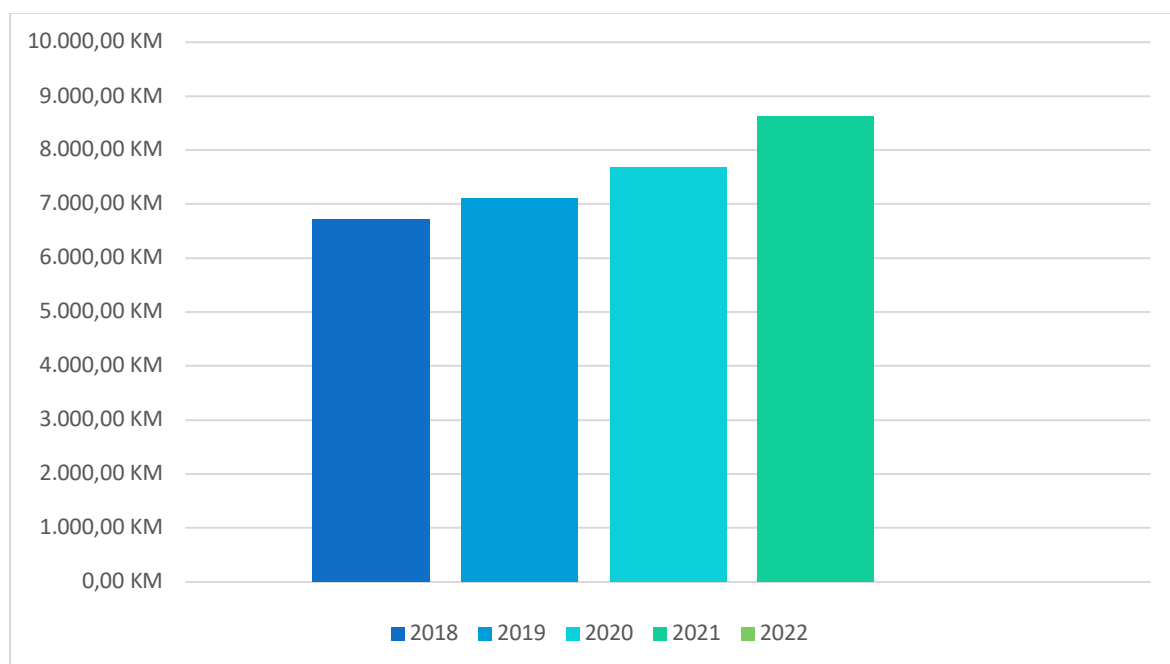
Ситуација је слична и са програмским активностима за које је 2018. издвојено 12,68%, а 2022. издвојено је 24,36%, односно програмске су са 862.263 KM увећане на 2.854.100 KM. То у оваквом приказу изгледа као велики скок, али када се у обзир узме да је већина тих средстава, 1.667.578 KM, издвојена само за програмске активности Аудио-визуелног центра Република Српске, јасно је да је за програмске активности

осталих десет републичких установа културе издвојено само 1.186.522 КМ, а то, у просјеку, износи око 118.000 КМ по установи.

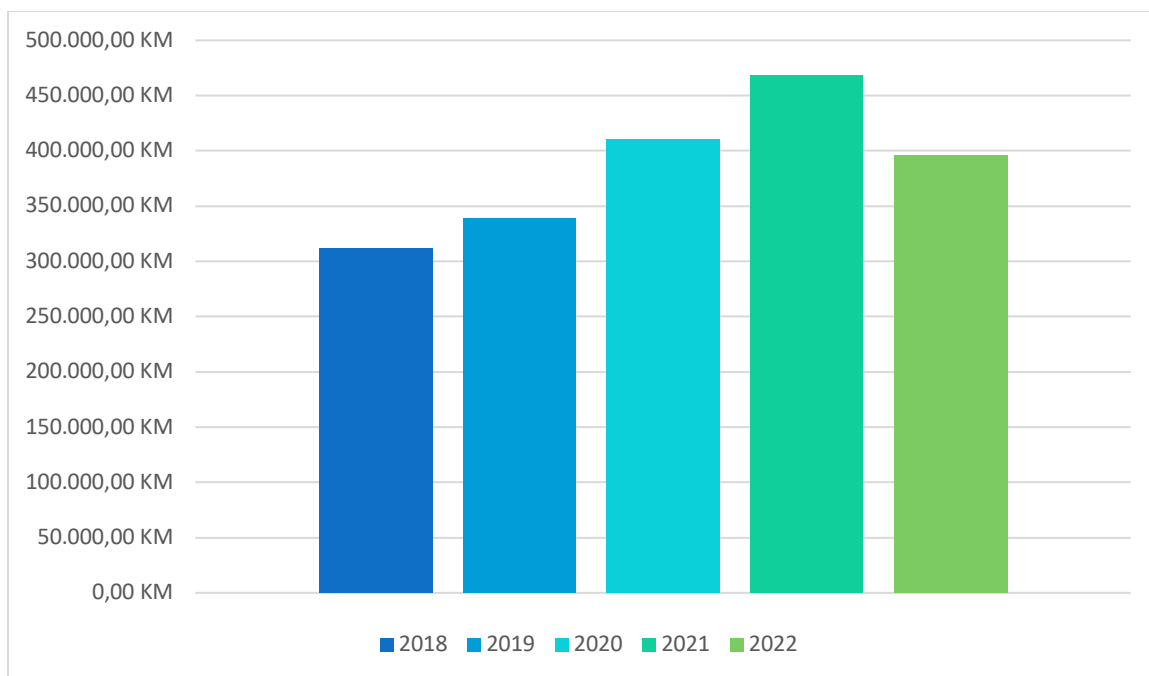

Укупна годишња издвајања за програмске активности јавних установа културе чији је оснивач Република Српска

Детаљном анализом утврђено је да су ови износи, чак и са значајним увећањима, недовољни за планиране активности.

Укупна годишња издвајања за плате запослених у јавним установа културе чији је оснивач Република Српска

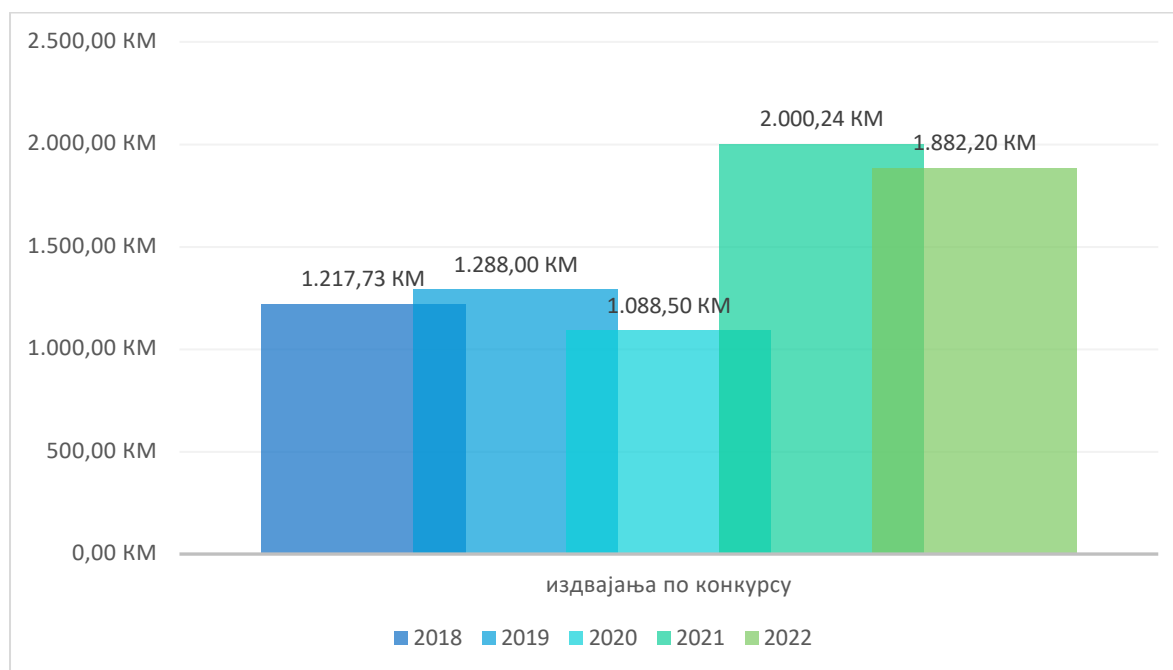

Укупна годишња издвајања за материјалне трошкове јавних установа културе чији је оснивач Република Српска

Један од главних корака у наредном периоду би требало да буде повећање укупних средстава за програмске активности, усмјерених ка јавним установама културе, а затим и анализа свих трошкова, свих јавних установа културе појединачно, којима би се, према спецификацији трошкова и у односу на врсту и комплексност програма, реципрочно увећала средства за продукцију и остале програмске активности.

ФИНАНСИЈСКА ИЗДВАЈАЊА ЗА РАЗВОЈ СЦЕНЕ – ПО КОНКУРСУ

Из буџета Републике Српске финансирају се и пројекти пристигли на „Конкурс за суфинансирање јавних потреба из области културе“, који на годишњем нивоу спроводи Министарство просвјете и културе, а за који се у просјеку издвоји око 1.500.000 КМ, а то је дупло већи износ од оног који се издвајао 2016. године.

На годишњем јавном конкурс Министарства просвјете и културе суфинансирају се пројекти удружења грађана, организација, јавних установа културе чији оснивач није Република Српска и приватних лица регистрованих за обављање културне дјелатности, и то из следећих области:

- **позоришна дјелатност** (позоришна продукција и позоришни фестивали),
- **музика и музичко-сценска дјелатност** (музичка продукција, фестивали, манифестације, дјечије стваралаштво),
- **визуелна умјетност** (продукција, постпродукција, изложбе, манифестације, издавања монографија, пројекти међународне сарадње, пројекти едукације и презентације),
- **аудио-визуелна дјелатност** (до 2021. искључиво филмски фестивали, а од оснивања Аудио-визуелног центра и развој пројеката, развој сценарија, продукција...),
- **књижевност** (књижевне манифестације),
- **издаваштво** (нове публикације, часописи, преводи),
- **културно наслеђе** (истраживање и заштита, промоције и популаризација),
- **културно-умјетничка друштва** (фестивали, смотре, кореографије, дјечје стваралаштво, међународно представљање).

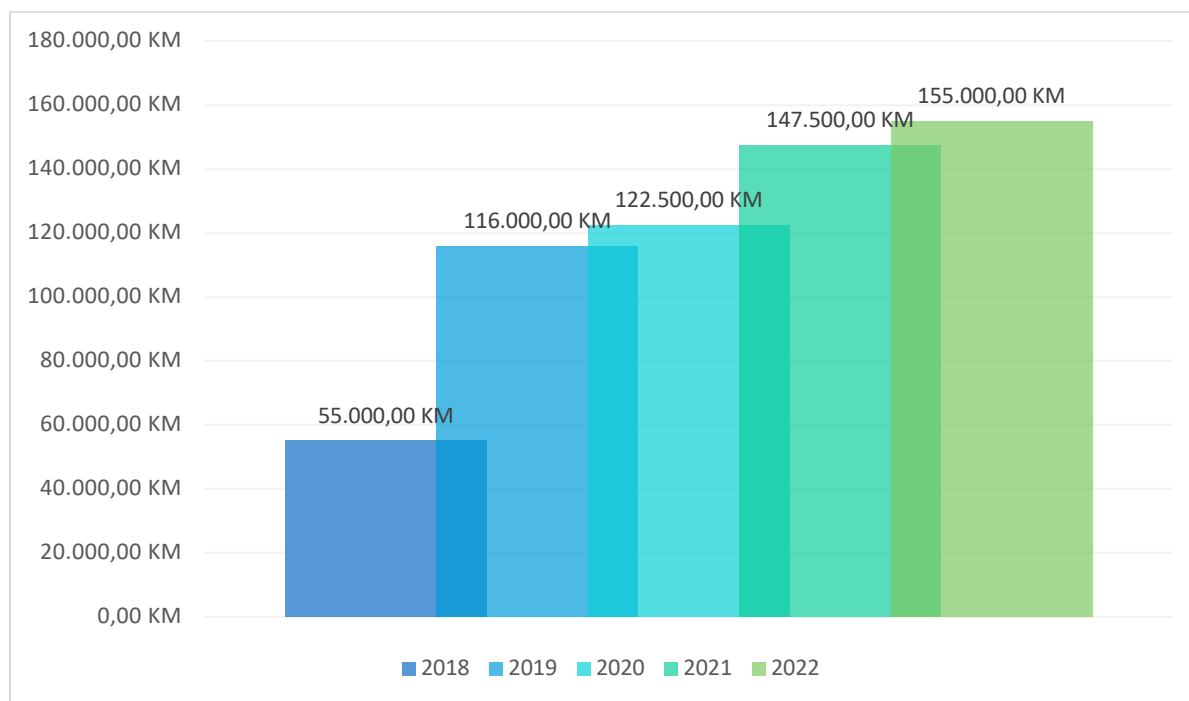
Улагања по дјелатностима

У просјеку, све дјелатности су у посљедњих пет година доживјеле скок у износу финансија које се улажу у пројекте и програме јавних установа културе и организација цивилног друштва, скок који прати увећање издвајања за културу на годишњем нивоу. Међутим, када погледамо детаљно све графиконе, јасно је да постоји одређена диспропорција у расподјели средстава, јер средства по дјелатностима и по областима никада нису фиксна средства – она зависе од броја, типа и врсте пројеката са којима се те године аплицира, што је константно у покрету. Оно што је фиксно јесте да културном сценом Републике Српске генерално доминирају фестивали у свим областима, изузев области визуелних умјетности, код којих примат има продукција, као што се из анализе и јасно види.

ПОЗОРИШНА ДЈЕЛАТНОСТ

Поред три градска позоришта, у Приједору, Бијељини, Градишци, позоришну дјелатност развија и већи број организација цивилног друштва које се, на годишњем нивоу, суфинансирају путем јавног конкурса Министарства просвјете и културе и јединице локалне самоуправе.

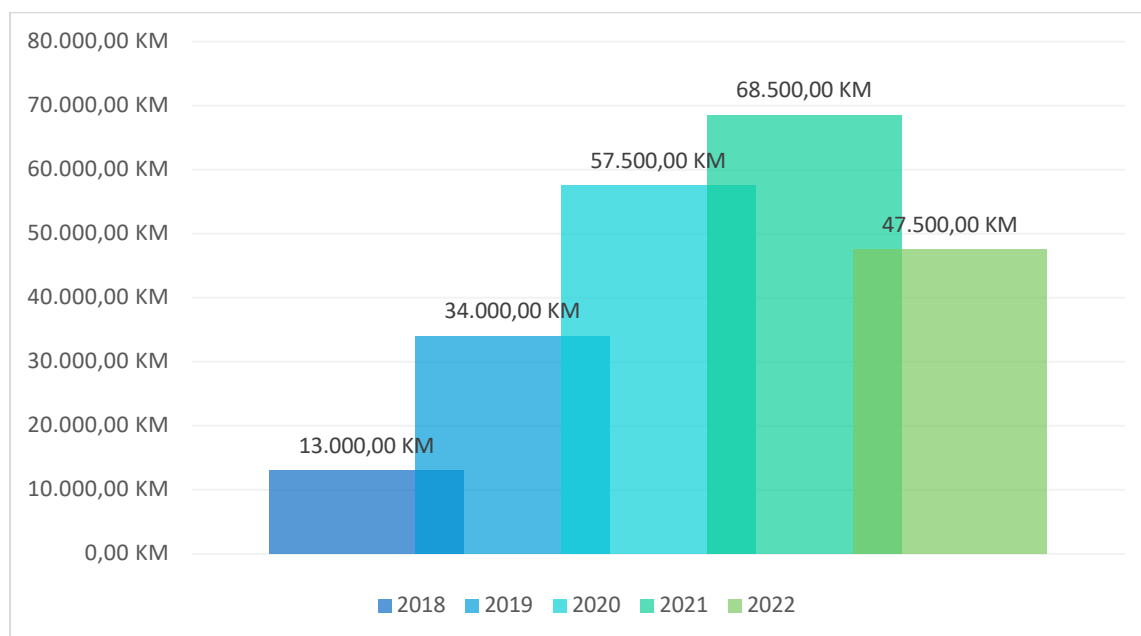
Програми се у највећој мјери односе на продукције представа и фестивале, како је то конкурсом и предвиђено. Према врсти дјела, најчешће се изводе драме, затим представе за дјецу и младе, док се опере, оперете, мјузикли и балети готово и не изводе.

Укупна издвајања за позоришну умјетност по конкурсима

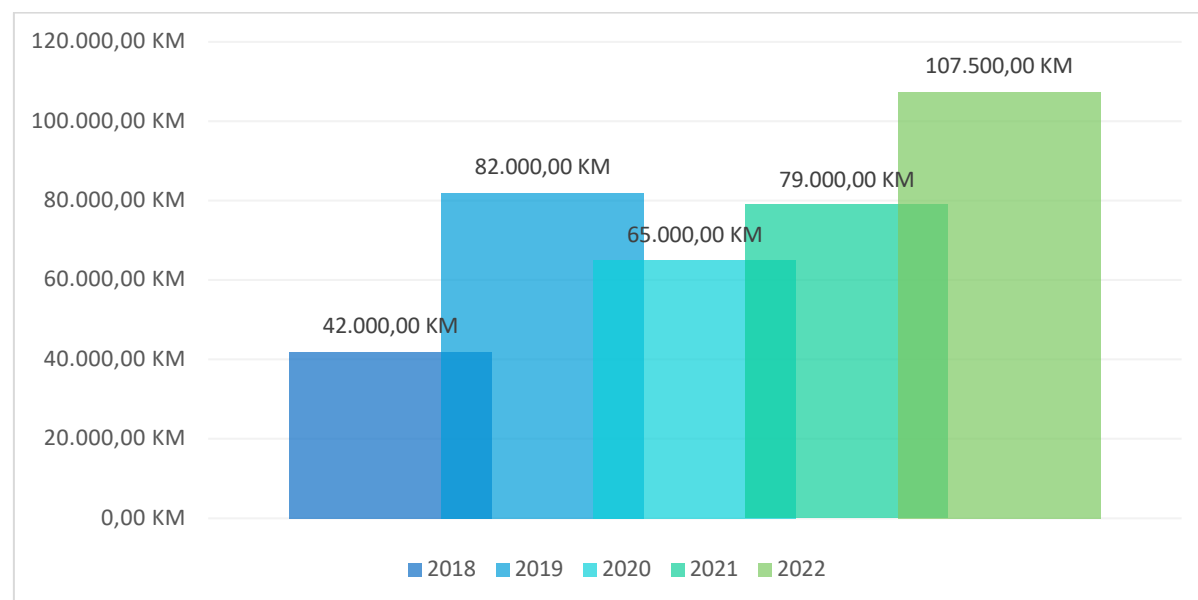
Средства за позоришну дјелатност су константно у расту и прилично су стабилна, посебно када су у питању позоришни фестивали. Ситуација је нешто другачија када је ријеч о продукцији, што у великој мјери зависи од броја пристиглих пројеката, као и њиховог обима, који варира из године у годину.

Најзначајнија промјена која је у овој области уведена у посљедњих пет година је бијенални конкурс Министарства просвјете и културе за најбољи домаћи драмски текст и средства намијењена за његову праизведбу, што директно развија сцену.

Укупна издвајања за позоришну продукцију по конкурс

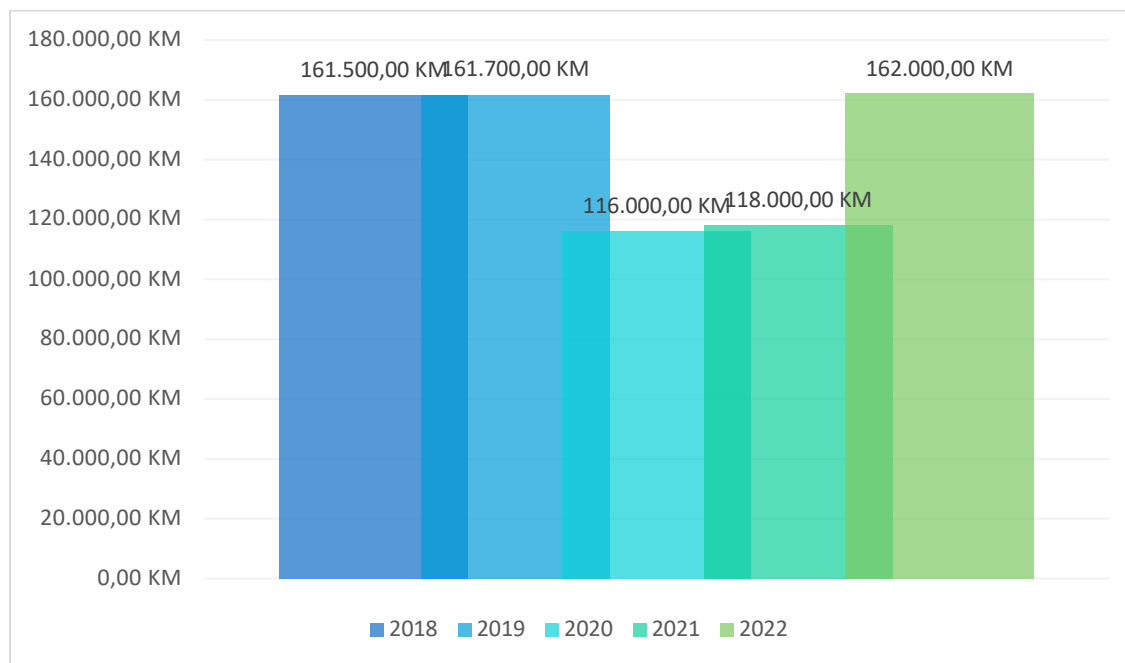
На годишњи конкурс из области позоришне дјелатности је, у двије категорије, за 2022. годину за продукцију било пријављено девет пројеката, а за фестивале осам пројеката, што је уједно и просјечан број пројеката који се годишње пријави на јавни позив Министарства просвјете и културе. Конкурс је неопходно додатно развити и унаприједити, у смислу увођење нових категорија, од којих су најзначајније категорије издавања монографија и развијања теорије и критике, као и пројекти едукације (умјетника и публике).

Укупна издвајања за позоришне фестивале по конкурс

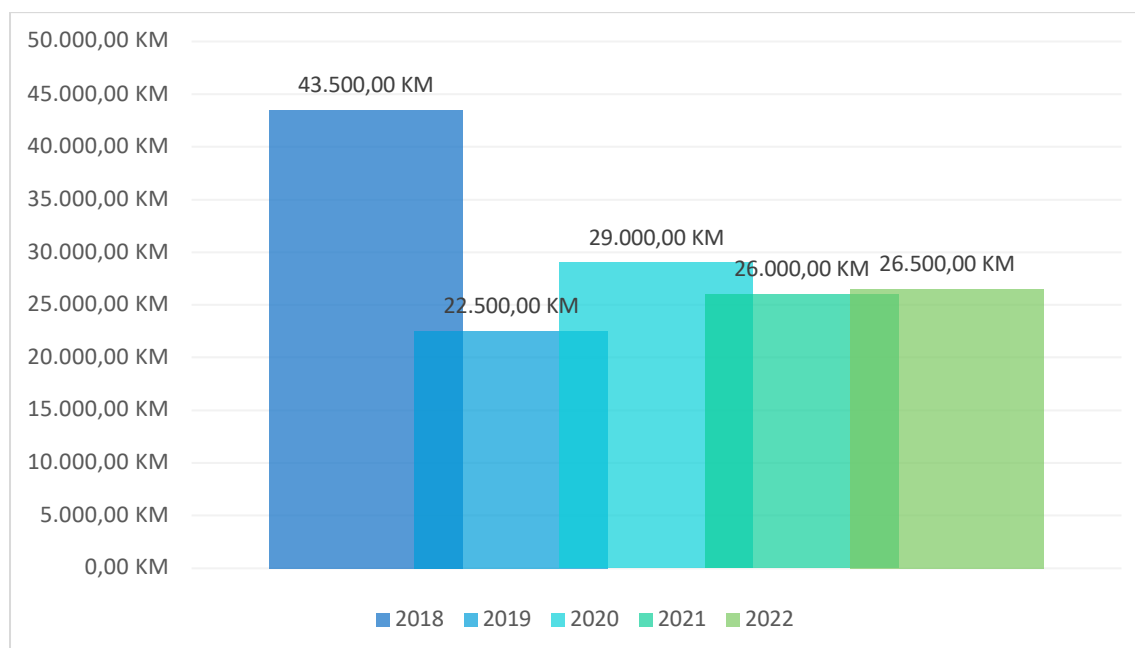
МУЗИЧКА И МУЗИЧКО-СЦЕНСКА ДЈЕЛАТНОСТ

Традиционално, за област музике и музичко-сценске умјетности се из године у годину издваја највише средстава по јавном конкурс, што је и сасвим очекивано будући да је највећи број организација цивилног сектора управо из ове области, те да се из ове области генерално и највише потражује средстава.

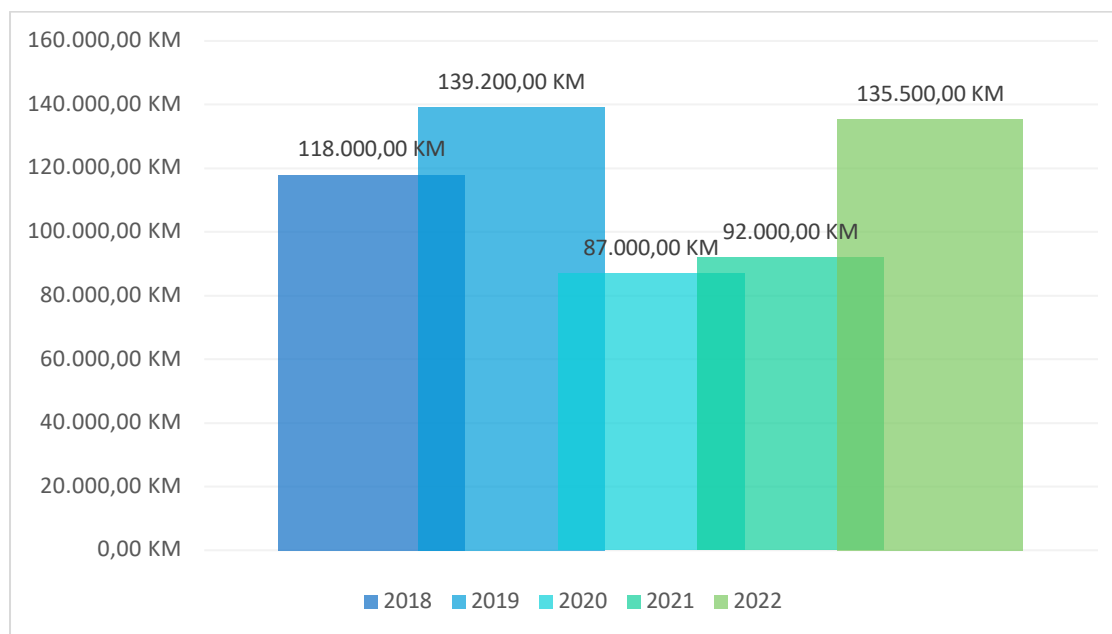
Укупна издвајања за музику и музичко-сценску дјелатност по конкурс

Уз то, на годишњем конкурс, доминирају пројекти музичких фестивала, продукције, те дјечјег стваралаштва, односно стваралаштва за дјецу.

Укупна издвајања за музичку продукцију по конкурс

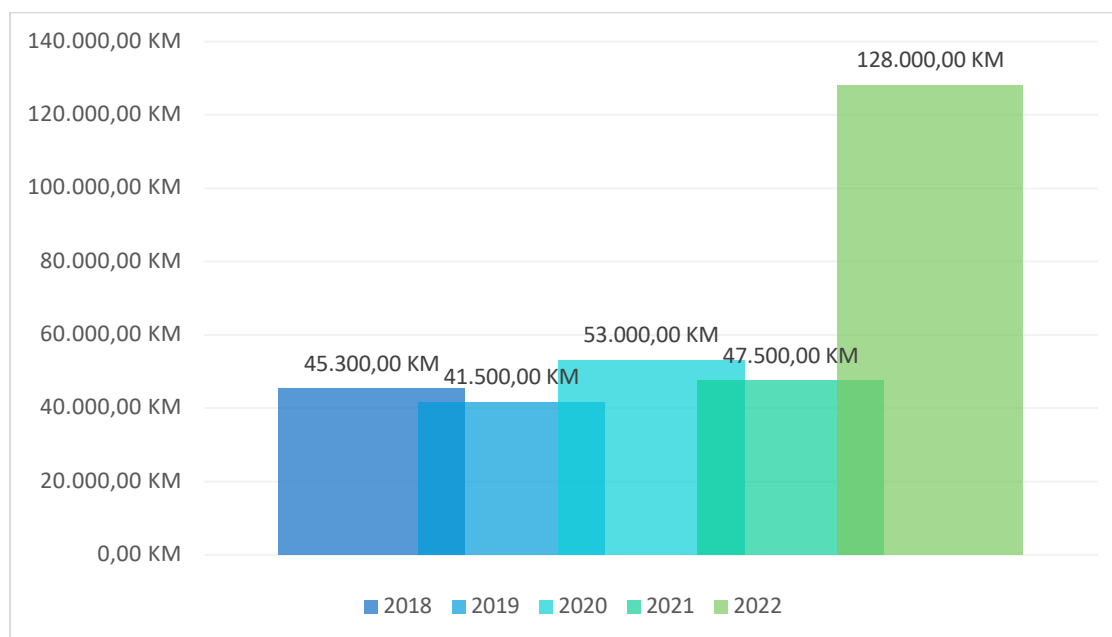
Важно је напоменути да је музичка продукција категорија која је уведена прије пет година, те се резултати овакве промјене тек могу очекивати у наредном периоду.

Укупна издвајања за музичке фестивале по конкурс

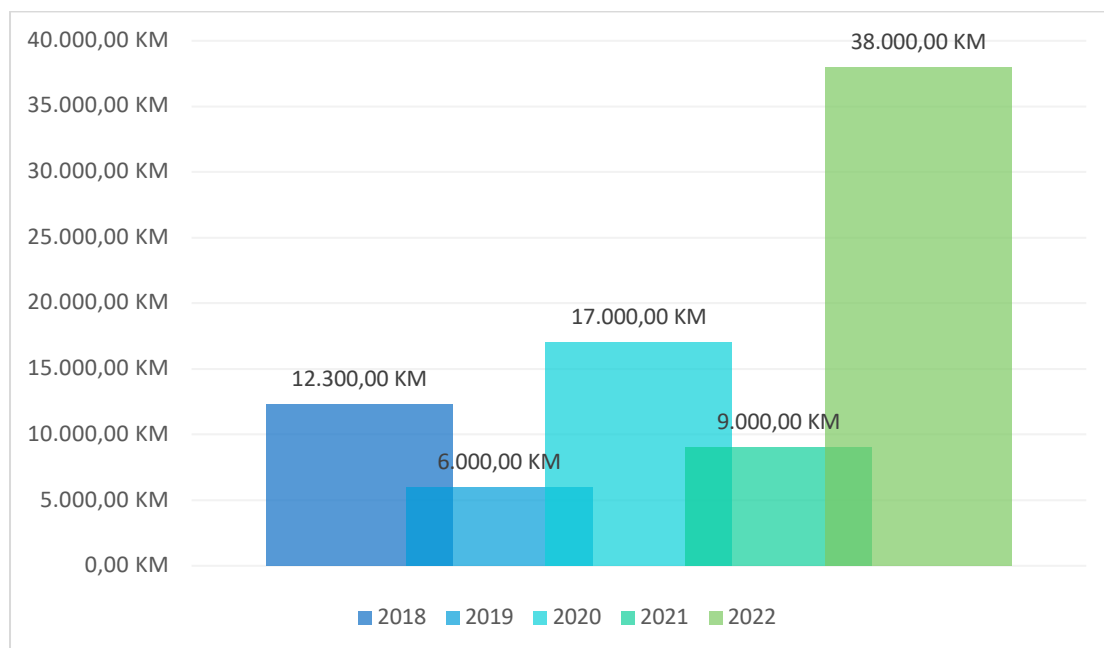
ВИЗУЕЛНА ДЈЕЛАТНОСТ

У визуелну умјетност, уз коју се, по конкурс, суфинансирају и пројекти дизајна и архитектуре, годинама се најмање улагало, што се види из свих приложених података. Међутим, 2022, након анализе Министарства, састанака фокус група и конференције на којој су дефинисани изазови ове области, дошле је до увећања средстава.

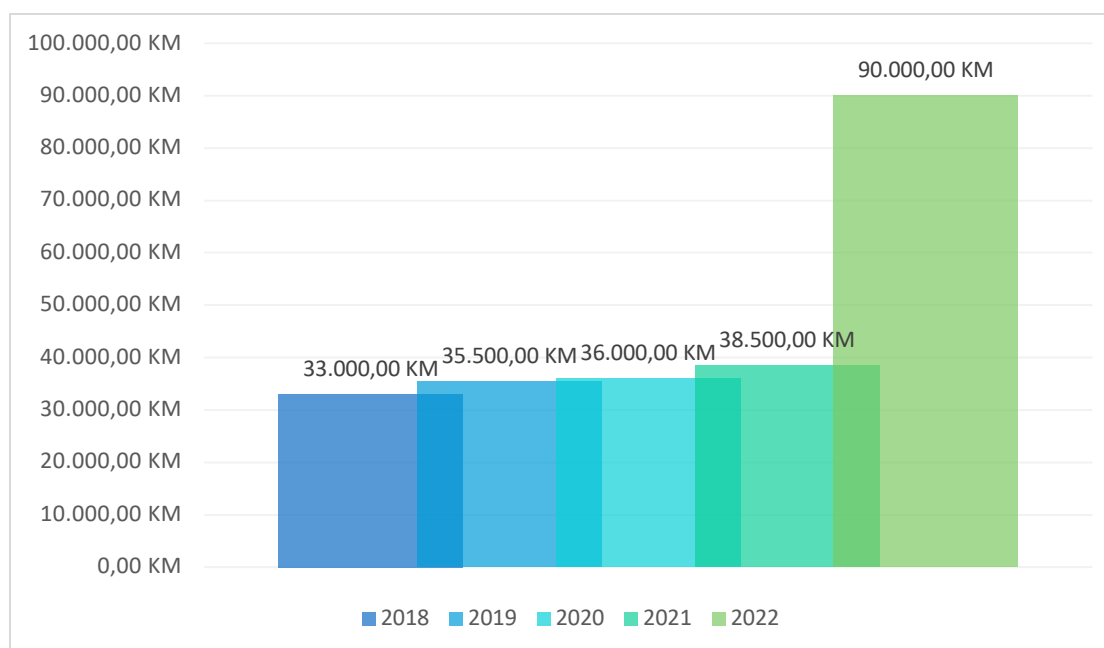
Укупна издвајања за визуелну дјелатност по конкурс

Бројни сусрети и разговори на тему развоја визуелних умјетности, као и увећање средстава, по конкурс, довели су и до повећаног броја самих пријава, те генерално разноврсности пројеката међу којима 2022. године доминирају пројекти продукције, што раније није био случај. Са већим бројем пројеката повећао се и њихов квалитет.

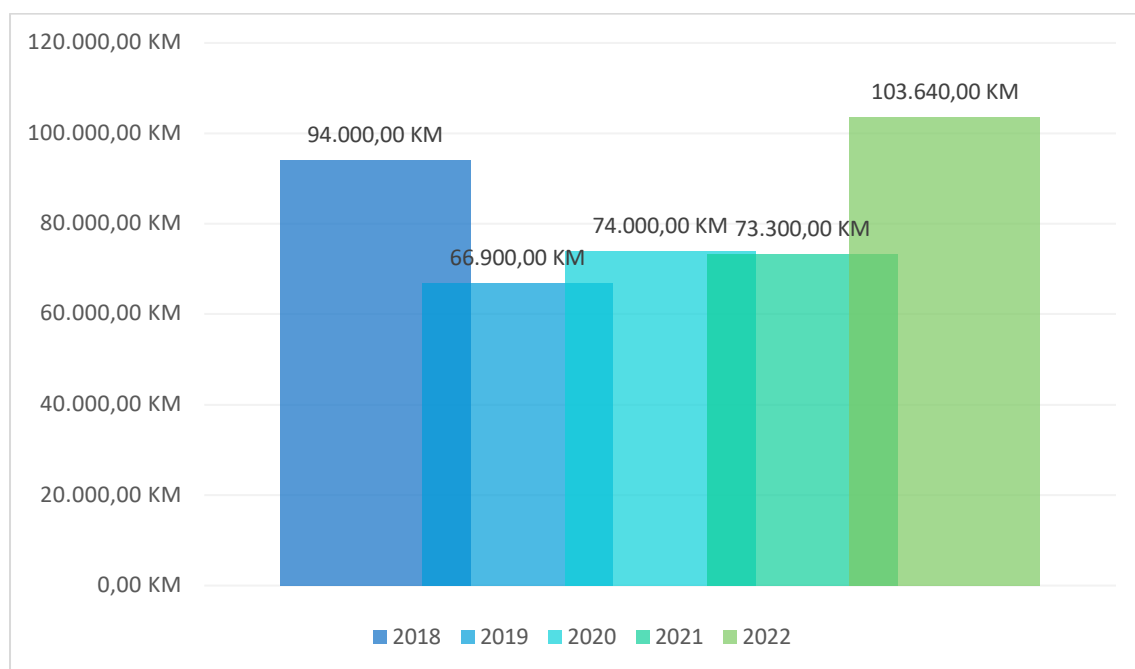
Укупна издвајања за визуелну умјетност, продукција по конкурс

Оваква промјена потврђује да је планско улагање у одређену област, у овом случају у продукцију умјетника и изложбе, добар правац који, кроз пар година континуираног циљаног улагања, може довести до стварања сцене и до озбиљних резултата.

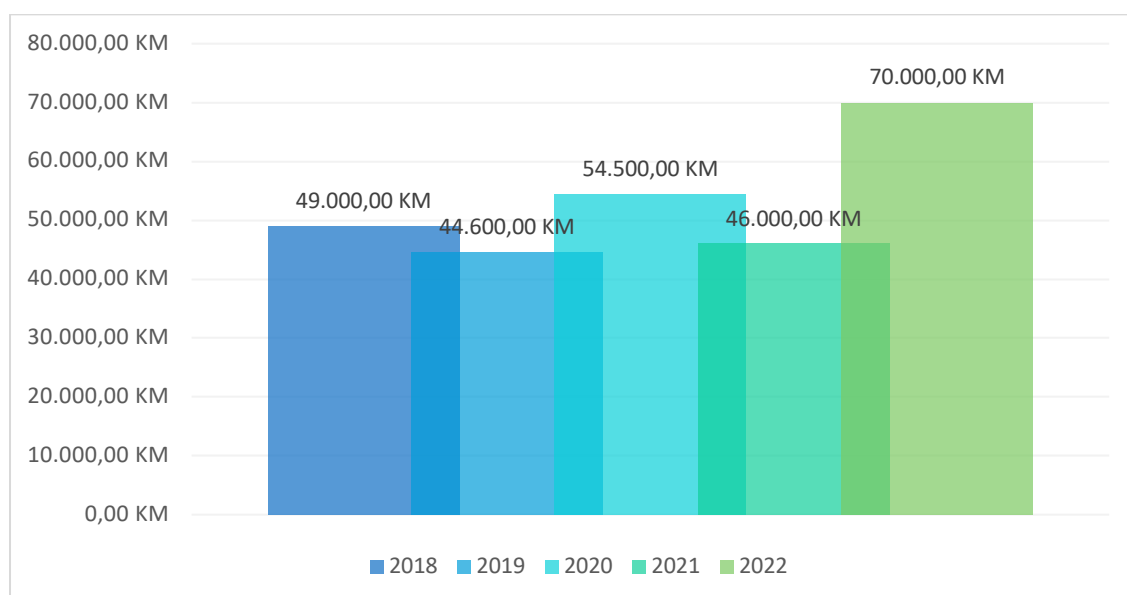
Укупна издвајања за визуелну умјетност – манифестације по конкурс

ИЗДАВАШТВО И КЊИЖЕВНОСТ

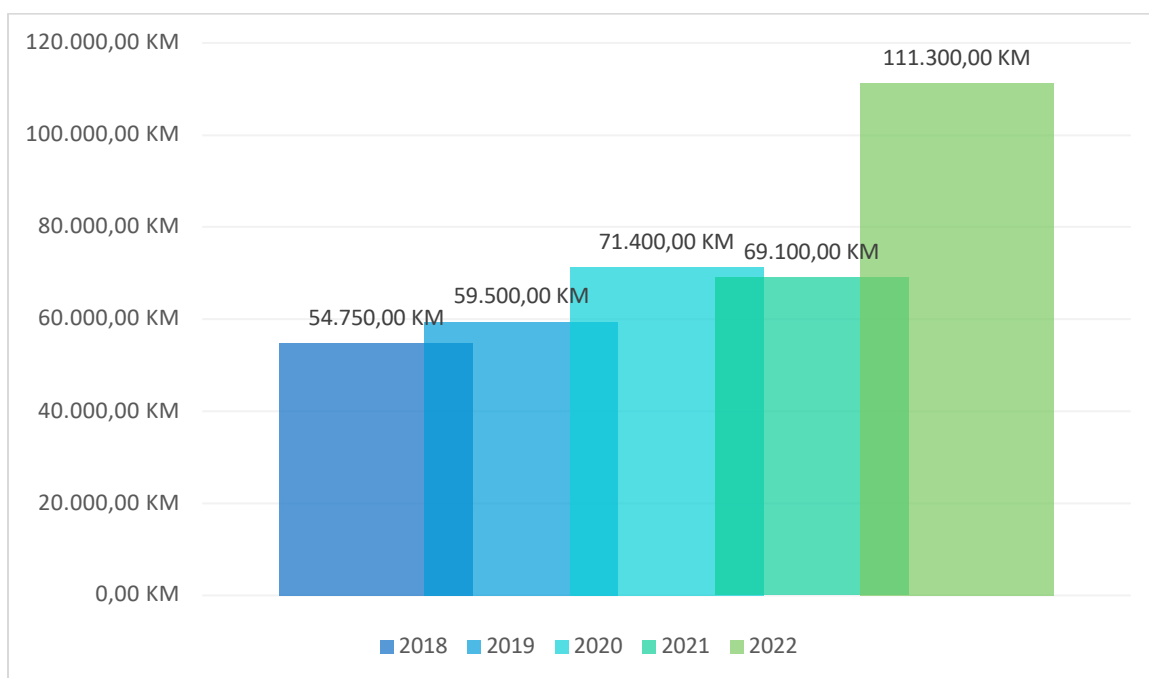
Укупна издвајања за књижевне манифестације по конкурс

Издаваштво и књижевност, попут музике, нису доживјели значајније промјене, уз изузетак увођења редовног откупа књига који је до 2022. године спровођен бијенално, а сада се спроводи два пута годишње, што је резултат фокус група и конференције у организацији Министарства. Откуп књига је вјероватно најбољи механизам за унапређење ове области. Међутим, овој области недостају јасни циљеви да се системски, културном политиком, определијели на улагање у профилисане издаваче, те да се, анализом и евалуацијом, постепено дође до стратешки национално важних манифестација које ће, у континуитету, бити подржаване и развијане.

Укупна издвајања за издаваштво по конкурс

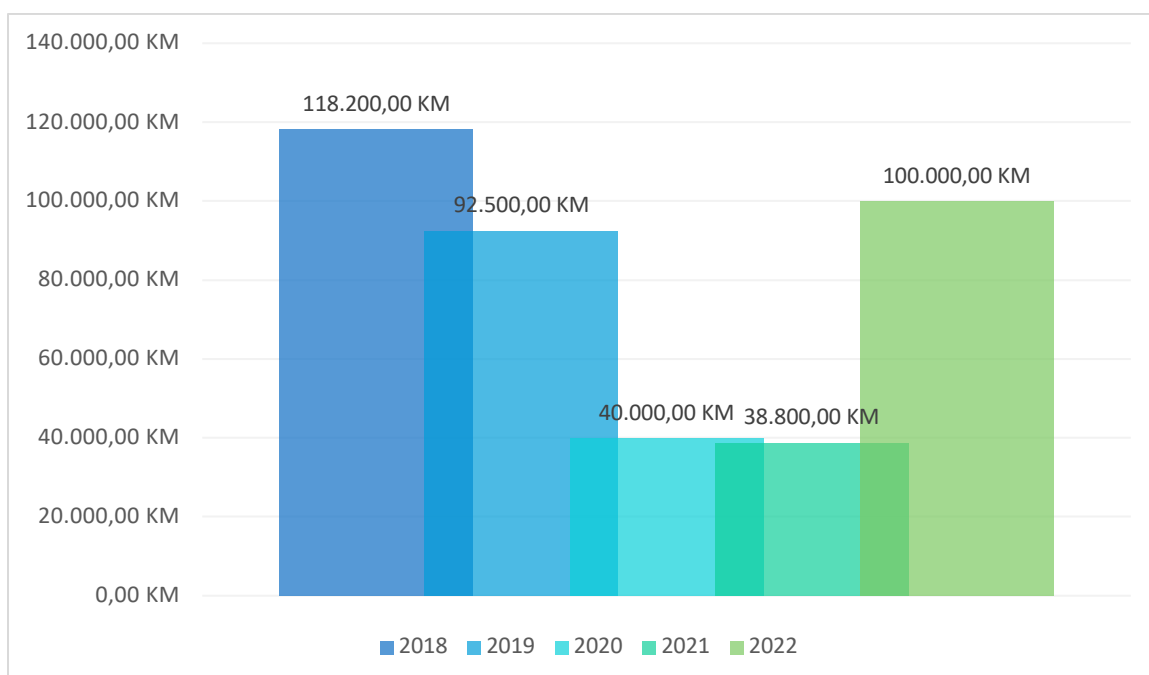
ЗАШТИТА И ПРОМОЦИЈА КУЛТУРНОГ НАСЉЕЂА

Укупна издвајања за културно наслеђе по конкурс

Конкурс за пројекте заштите и промоције културног наслеђа је први пут уведен 2018. године.

КУЛТУРНО-УМЈЕТНИЧКА ДРУШТВА

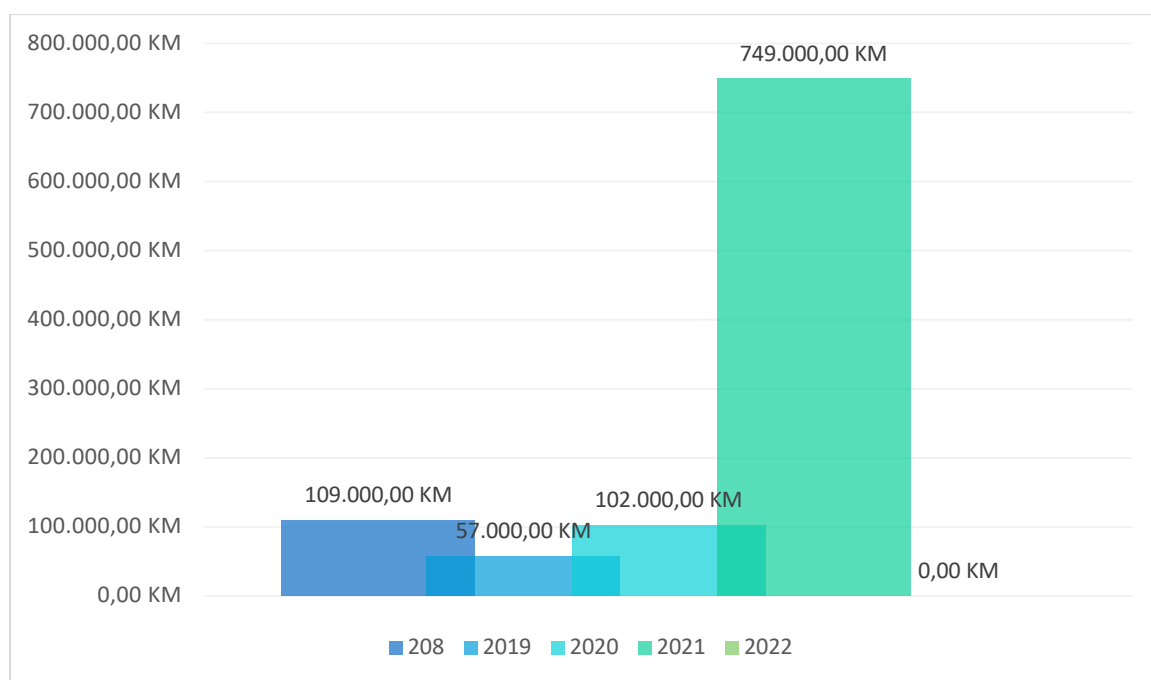

Укупна издвајања за културно-умјетничка друштва по конкурс

Конкурс за пројекте културно-умјетничких друштава држи континуитет, са изузетком година током пандемије. На основу стратешких циљева претходне Стратегије развоја културе, 2019. године спроведена је категоризација културно-умјетничких друштава и том приликом је издвојено једно културно-умјетничко друштво које је добило статус од републичког значаја (АНИП „Веселин Маслеша“).

АУДИО-ВИЗУЕЛНА ДЈЕЛАТНОСТ

Уз визуелну, аудио-визуелна дјелатност је у протеклих пет година доживјела највише промјена, у првом реду, захваљујући оснивању нове установе – Аудио-визуелни центар Републике Српске, а затим и издвајањем Центра као посебне буџетске ставке која сада располаже милионском ставком (2 милиона за 2023) намијењен за развој ове дјелатности.

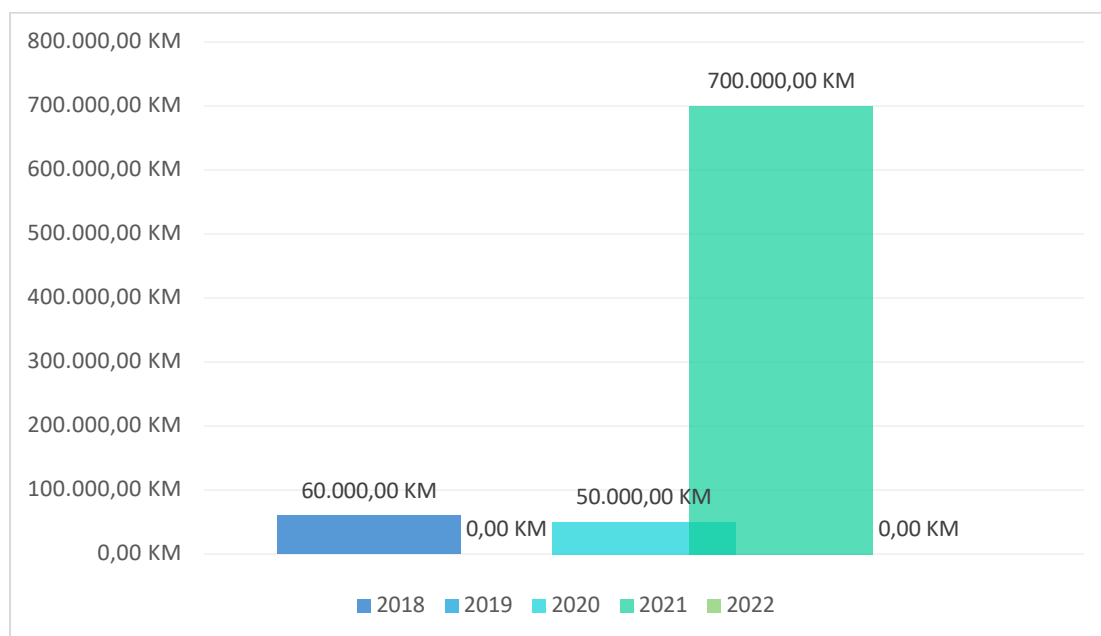
Укупна издвајања за филмску умјетност по конкурс

Из приложених графика се јасно види диспропорција у начину и обиму улагања у филмску дјелатност. Са једне стране, јасно је да су средства за филм у протеклих пет година била недовољна, док са друге стране морамо имати у виду да се филм и њему припадајуће активности суфинансирао из двије различите буџетске линије.

Редовним, годишњим *Јавним конкурсом за суфинансирање пројеката и програма у култури* Министарства просвјете и културе, суфинансирани су филмски фестивали у Републици Српској, док је филмска продукција суфинансирана из друге буџетске линије за коју је, на годишњем нивоу, издвајано само 100.000 KM, а ни тај износ често није у цијелости био доступан, нити је било довољно пројеката на које би се овај износ расподјелио, што је евидентно из графика.

Оснивањем Аудио-визуелног центра Републике Српске ситуација се значајно промијенила, па је тако за филм током 2021. године издвојено укупно 74.800 КМ, а 2022. године укупно 1.667.578 КМ.

На графиконима су ти износи приказани као нула, будући да Министарство просвјете и културе посљедње двије године не расписује конкурсе за филмску дјелатност, јер је то сада програмска активност Центра приказана у графиконима издвајања за програмске активности јавних установа културе.

Укупна издвајања за филмску продукцију по конкурс

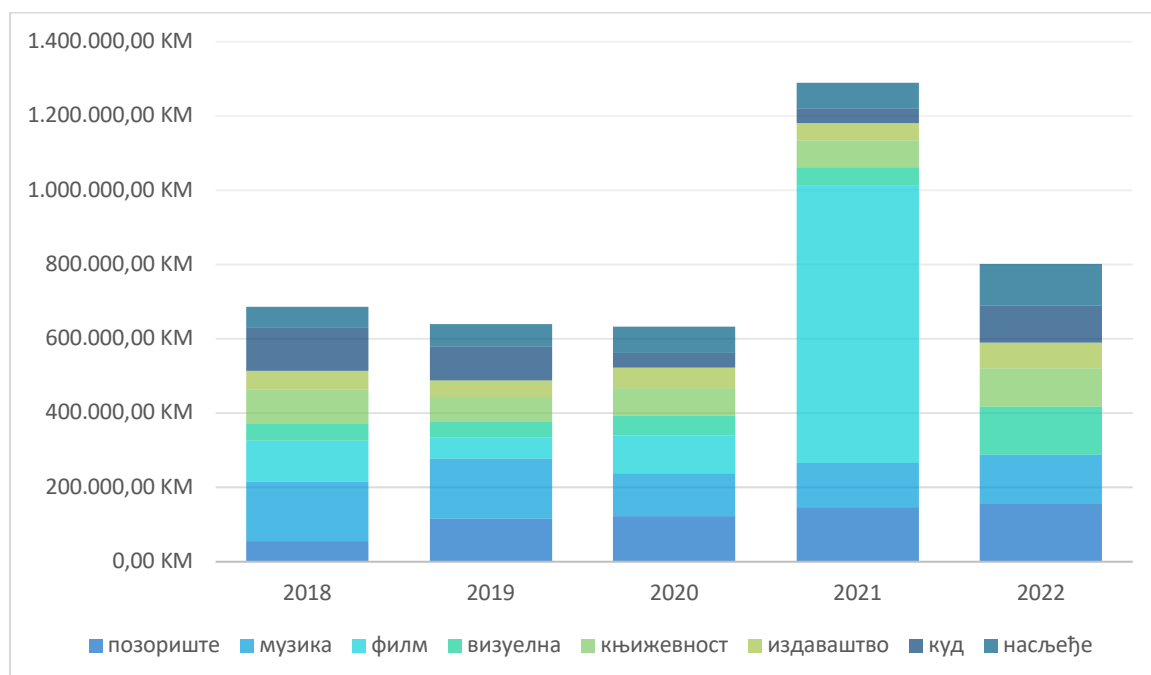
Пројекцијом за 2023. планирано је 1.512.380 КМ за програмске активности, и то за развој сценарија, пројеката, документарни, играни, анимирани, студентски филм, телевизијске серије, едукацију, филмске фестивале и разне друге активности у овој дјелатности.

Укупна издвајања за филмске фестивале по конкурс

ПРЕГЛЕД УКУПНИХ ГОДИШЊИХ ИЗДВАЈАЊА ПО КОНКУРСУ

На годишњем нивоу Министарство просвјете и културе спроводи конкурс за суфинансирање пројеката и програма у култури, за који је током 2022. било издвојено укупно 1.882.200 КМ, а то је 5,5% од укупног буџета за културу Републике Српске.

Укупна годишња издвајања по конкурсима према дјелатностима

Број пројеката и износ потраживаних средстава у области музике и музичко-сценске умјетности, на примјер, у посљедње три године, од 2020. до 2022, у просјеку је, по конкурсима, потраживано укупно 426.546 КМ, а одобрено је 132.833 КМ, за 28 пројеката, што је, у просјеку, мање од 5.000 КМ по пројекту.

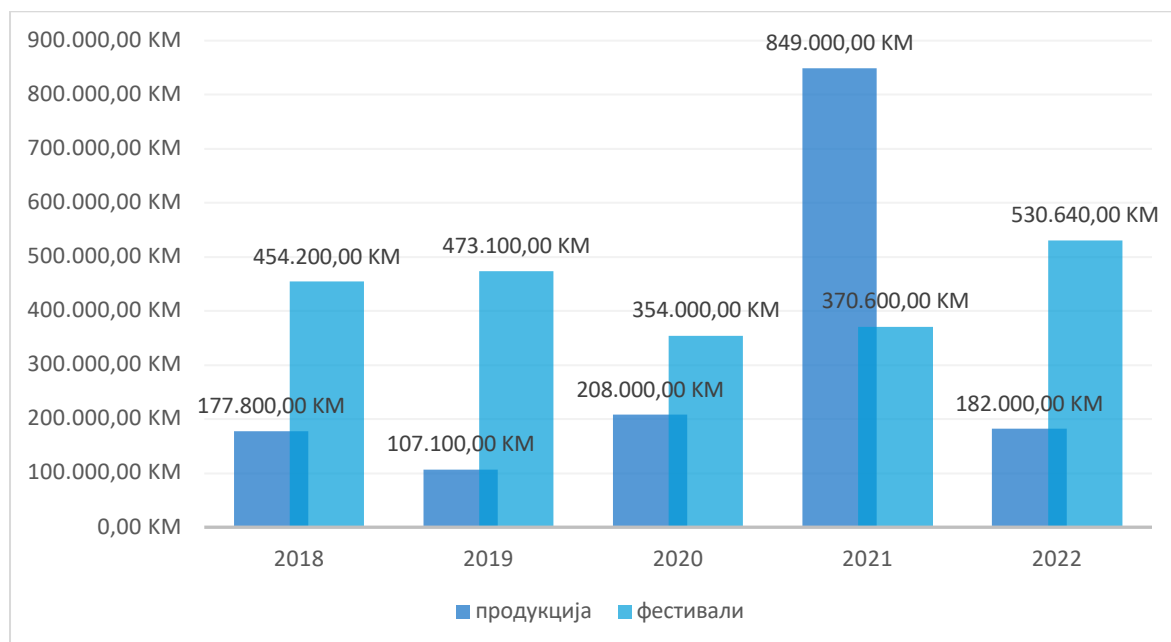
Слична је ситуација и са активностима из области визуелних умјетности за које су, у истом овом периоду, по конкурсима, у просјеку, потраживане укупно 215.634 КМ, а одобрено је 60.566 КМ, за 19 пројеката, што је, у просјеку, око 3.000 КМ по пројекту.

Откупом књига за 2022. годину, за 40 пројеката, потраживано је 289.047,31 КМ, а одобрено 100.000 КМ, што је, поново у просјеку, 2.500 КМ по пројекту.

Из области заштите и промоције културног наслеђа, за 26 пројеката потраживано је 358.633 КМ, а одобрено 82.333 КМ. Дакле, поново око 3.000 КМ по пројекту, у просјеку.

Културно-умјетничка друштва су, за свој годишњи рад, потраживала 197.182 КМ, а одобрено им је, за 27 пројеката, укупно 60.466 КМ, а то је, у просјеку, по пројекту мање од 2.500 КМ.

Иста је ситуација у свим областима. У просјеку се, по пројекту, тражи 12.000 КМ, а одобрава се, поново по пројекту и у просјеку, око 3.000 КМ. То значи да нам, у свакој области, у просјеку недостаје најмање четвртина милиона, односно 250.000 КМ како бисмо задовољили основне потребе културне сцене. Ради се, дакле, о најмање 2.500.000 КМ увећања само за потребе спровођења годишњег конкурса Министарства просвјете и културе. Циљ је, стога, доћи до оптималних 12% издвајања за конкурс у односу на укупни буџет.

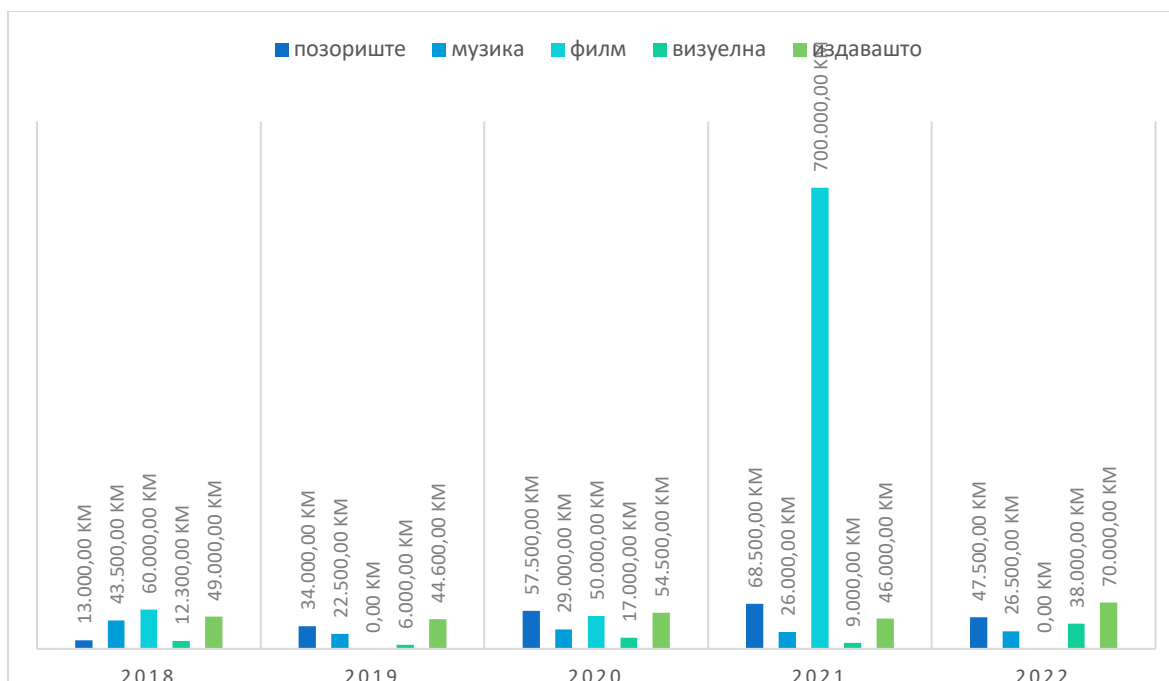
Однос укупних годишњих издвајања по конкурс за продукцију, односно фестивале и манифестације

У 2022. години на конкурс је било пријављено укупно 132 пројекта² фестивала и манифестација, те укупно 121 пројекат³ продукције, а одобрено укупно 108, односно 66. Разлика у пријављеним пројектима износи 11, док се анализом графикана укупних годишњих издвајања за продукцију, односно фестивале и манифестације утврђује да овај однос није у балансу, те да се за фестивале, односно манифестације улаже више него за продукцију. С обзиром на трошкове, логичан је и овакав исход.

За улагања у појединачне дјелатности, ситуација је нешто алармантнија, јер се из приложеног види да је у продукцију радова из области визуелне умјетности улагано значајно мање него у продукцију било које друге умјетности, а то се одразило и на сцену. Ипак, у 2022. години је дошло до значајне промјене која би требало да створи услове за несметан рад и професионализацију нове генерације визуелних умјетника.

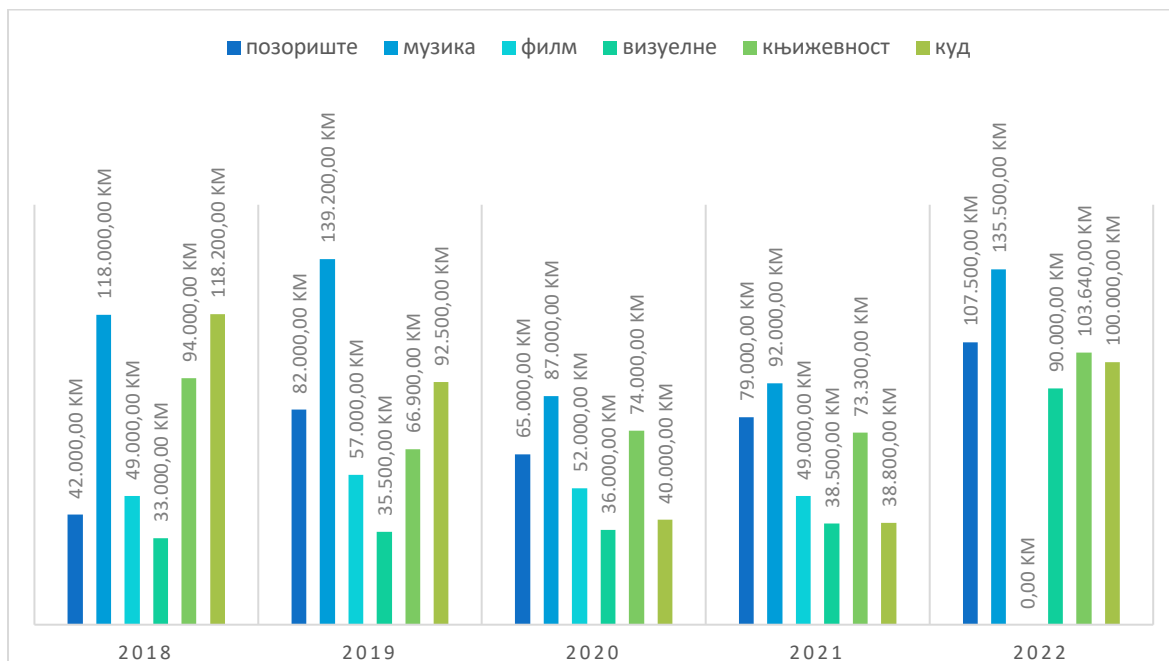
² Манифестације: књижевност: 31 пријављено, 27 одобрено; музика: 45 пријављено, 30 одобрено; позориште: 8 пријављено, 8 одобрено; културно-умјетничка друштва: 35 пријављено, 30 одобрено; визуелна: 13 пријављено, 13 одобрено.

³ Продукција: издаваштво 74 пријављено, 37 одобрено; музика: 7 пријављено, 5 одобрено; позориште: 9 пријављено, 9 одобрено; културно-умјетничка друштва: 13 пријављено, 10 одобрено; визуелне: 18 пријављено, 14 одобрено.

Укупна годишња издвајања по конкурс, по областима – продукција

Међутим, већи је изазов чињеница да се у издавачку дјелатност годинама улаже највише, док резултат ипак изостаје, јер упркос издвајањима, Република још увијек нема три програмски јасно профилисане јаке издавачке куће, што би сигурно требало да буде једна од неопходних мјера у наредних седам година.

Укупна годишња издвајања по конкурс – фестивали и манифестације

Са друге стране, када је ријеч о улагањима у фестивале и манифестације у оквиру појединачних дјелатности, поново се годинама најмање улагало у визуелну умјетност, што није изненађење будући да из ове дјелатности немамо ниједан фестивал, нити

манифестацију, попут, на примјер, бијеналне изложбе, која прави пресјек сцене. Већина ових улагања односе се на колоније.

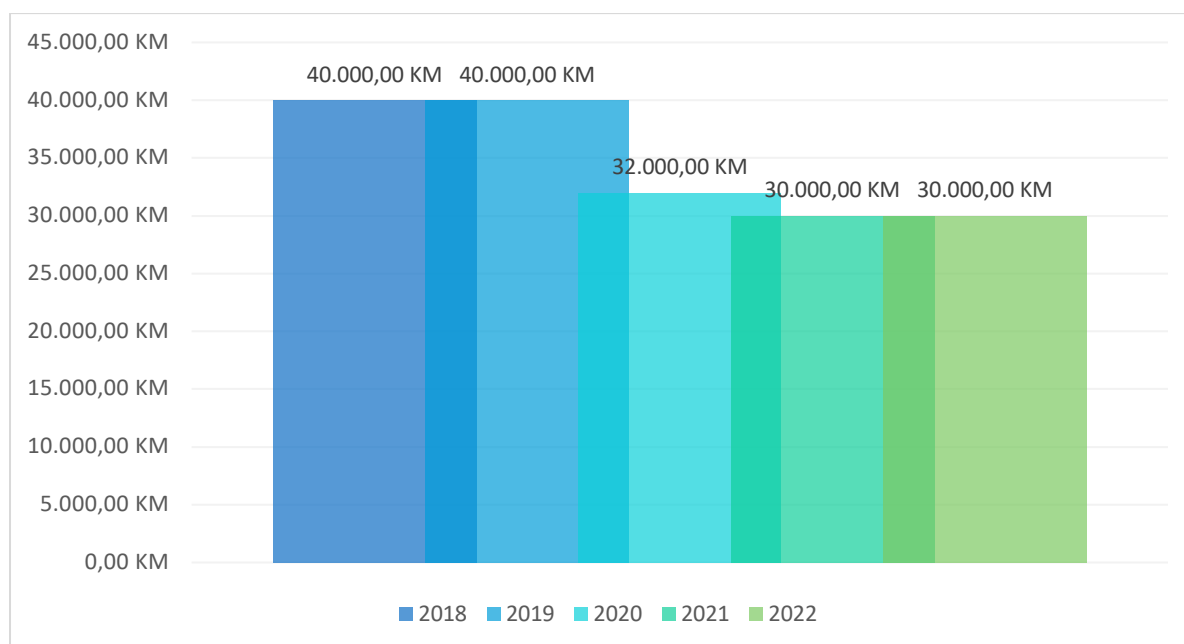
Са графикана је јасно да се континуирано највише улаже у музичке фестивале и рад културно-умјетничких друштава. То такође не изненађује узевши у обзир да се на годишњи конкурс највише пријави пројеката музичких фестивала и манифестација (45), као и да број културно-умјетничких друштава предњачи у односу на број организација из појединачних дјелатности. Послије тога слиједе књижевне манифестације и позоришни фестивали.

У претходном дијелу финансијског оквира, који се односи на улагање у програмске активности јавних установа културе, утврдили смо да су у питању недовољна средства. Међутим, са друге стране, поређења ради, за развој независне сцене, по конкурс, на нивоу читаве Републике Српске се у просјеку годишње издваја око 1.500.000 КМ, што је још мање од издвајање за програмске активности установа културе. Самим тим, јасно је да за ову ситуацију постоје два потенцијална рјешења: повећати свеукупна улагања у културу или смањити број пројеката, а повећати износе са којима се пројекти и програми суфинансирају. У супротном није могуће очекивати напредак.

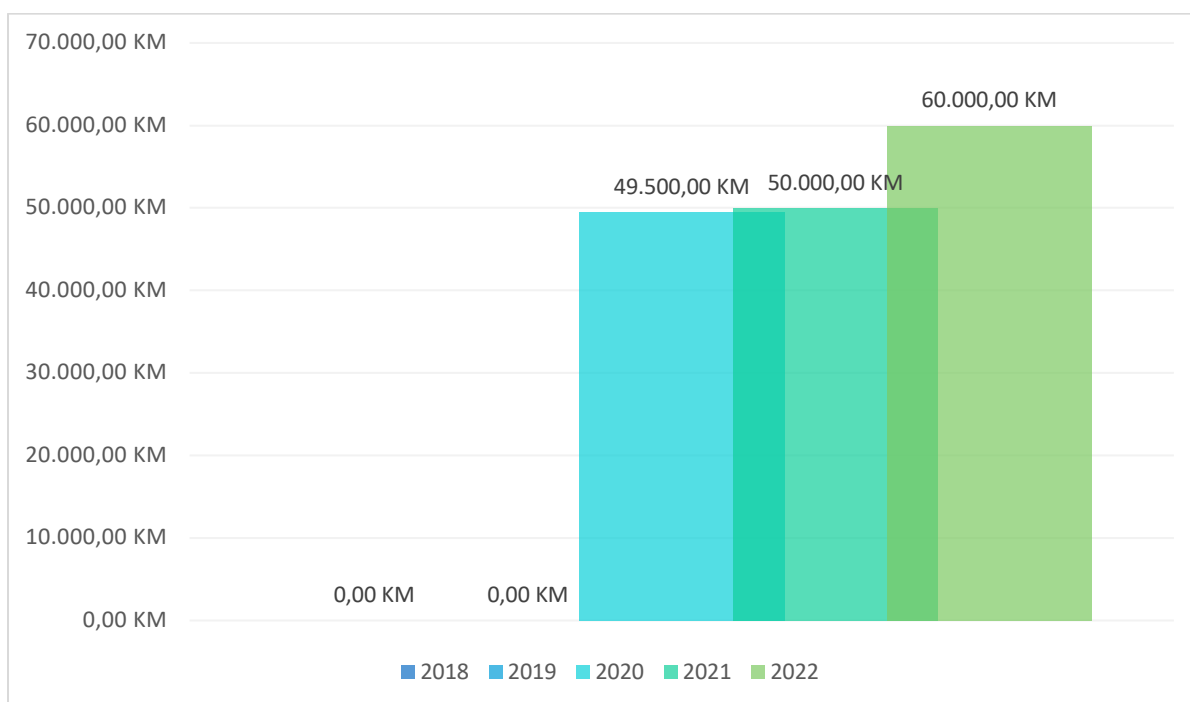
ПОСЕБНИ ОБЛИЦИ ПОДРШКЕ

Уз редовни годишњи Јавни конкурс за пројекте и програме у култури, Министарство просвјете и културе има и посебне облике подршке за рад националних мањина, рад струковних удружења, рад удружења од интереса и откупе ликовних и књижевних дјела.

01 Културно стваралаштво националних мањина

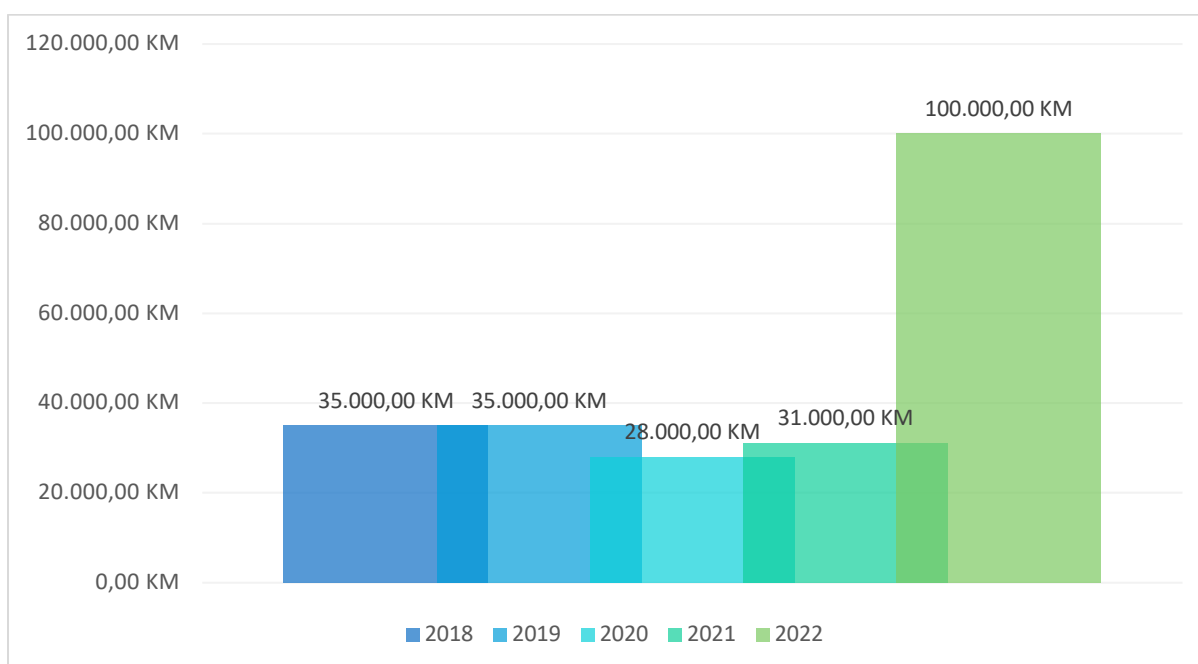

02 Репрезентативна струковна удружења

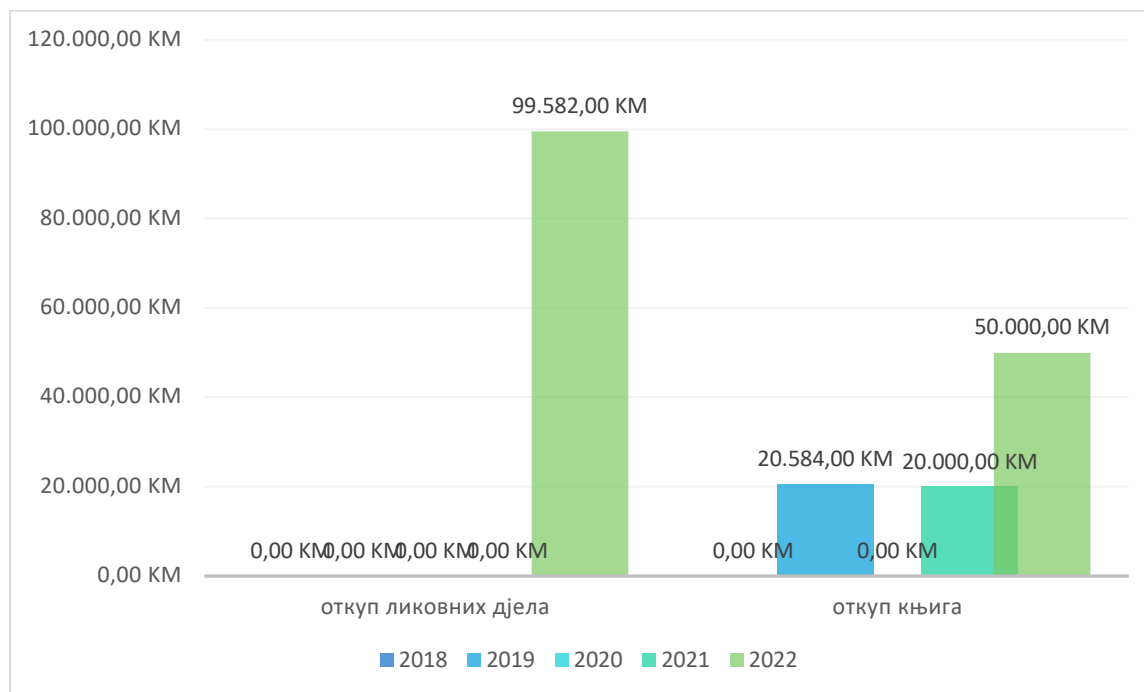
03 Удружења од јавног интереса

У претходних пет година, уз СПКД „Просвјета“, још три удружења су добили статус који додјељује Влада Републике Српске на препоруку Министарства просвјете и културе, а чију процедуру спроводи Министарство управе и локалне самоуправе.

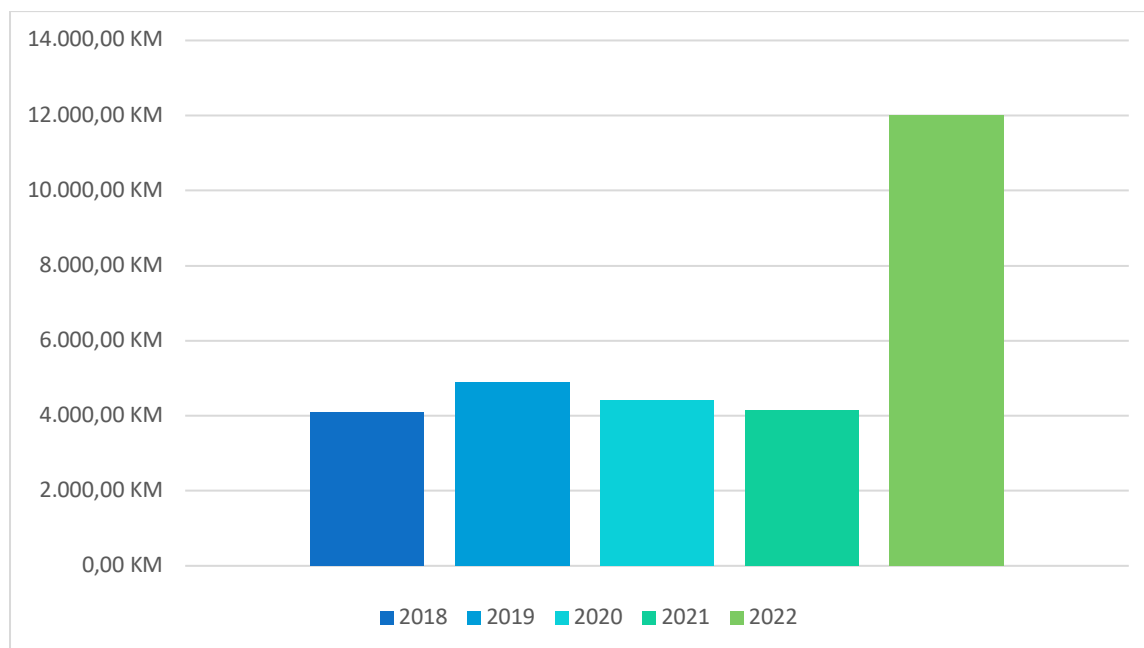

04 Откупи (ликовних и књижевних дјела)

Откупи књига су се спроводили сваке двије године, али су од 2022. постали редовна активност Министарства просвјете и културе. Исте године уведен је и први откуп ликовних дјела, а планирано је да то постане и редовна активност Министарства просвјете и културе.

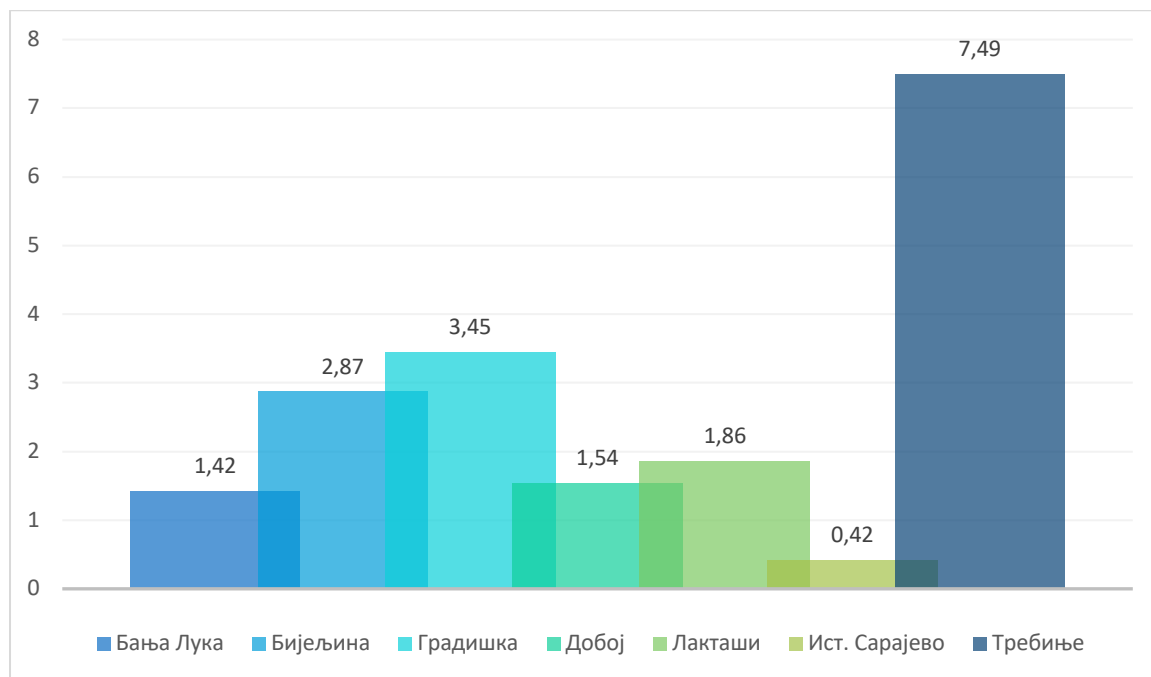
ГОДИШЊА ИЗДВАЈАЊА ЗА РЕПУБЛИЧКЕ УПРАВНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Укупна годишња издвајања за републичке управне организације

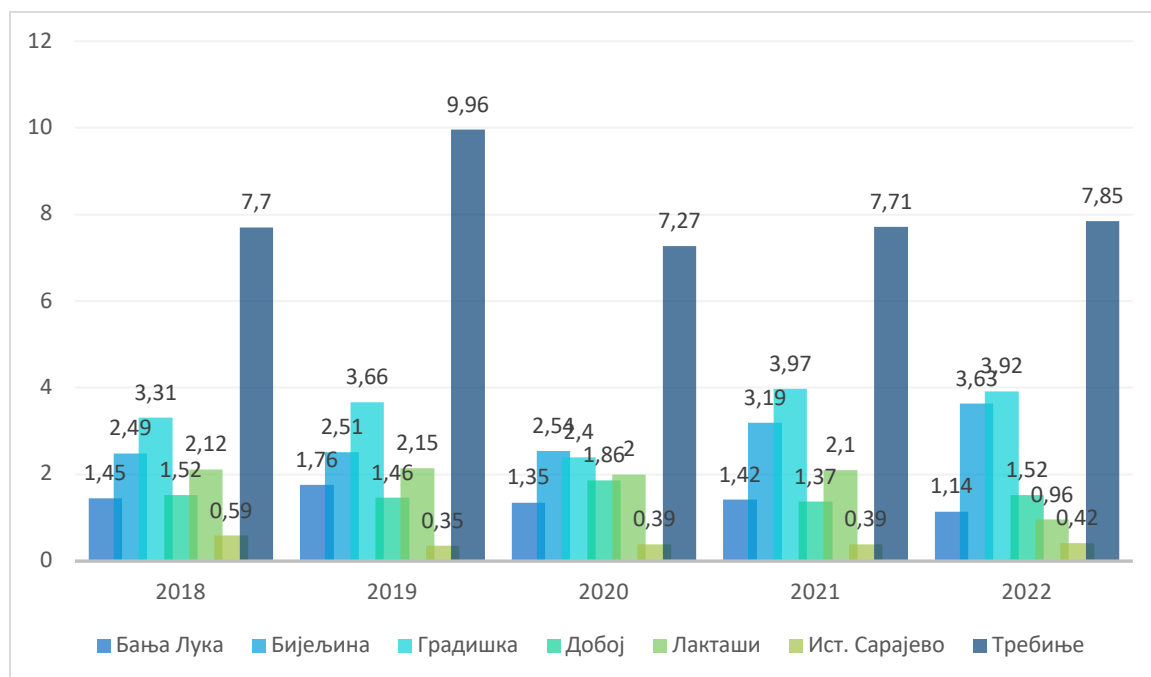
ФИНАНСИЈСКА ИЗДВАЈАЊА ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Као и претходних година, Требиње издваја највише за културу (у просјеку 7,49%), док Источно Сарајево издваја најмање (0,42%).

Укупна годишња издвајања јединица локалне самоуправе – проценти, просјек посљедњих пет година

Забрињавајућа је и чињеница да Бања Лука, од 2019. године, када је издвајала највише за културу уназад десет година (1,76%), постепено смањује износ средстава враћајући се на стање из 2016. године (1%), односно године када је једногласно одлучено да аплицира за програме Европске комисије – Европска престоница културе.

Укупна годишња издвајања јединица локалне самоуправе – проценти посљедњих пет година

Као највећи културни центар Републике Српске, у којем је највећи дио јавних установе културе и смјештен, Бања Лука би требало да тежи ка издвајању од минимално 3%, од којих би највећи дио требало да се издваја по конкурс за програмске активности узевши у обзир износе о којима је тренутно ријеч.

Исто се односи на све јединице локалне заједнице које без стратешког плана развоја, па самим тим и без културне политике и анализа улажу и развијају сцену, са изузетком Бање Луке, чија је Стратегија развоја донесена 2018. године, а Акциони план 2022, те Требиња које је, такође, усвојило Стратегију у посљедње двије године.

ЗАКЉУЧАК ФИНАНСИЈСКОГ ОКВИРА

С циљем успјешног развоја и општег унапређења квалитета културног садржаја, неопходно је, прије свега, обезбиједити стабилне изворе прихода. Да би се то постигло, први корак би требало да буде повећање планираног износа за развој културе, путем којег би се омогућиле сљедеће активности:

- редефинисање услова и критеријума за суфинансирање пројеката из области културе, код којих би требало узети у обзир и суфинансирање вишегодишњих пројеката, те пројеката умјетника, самосталних, истакнутих умјетника и стручњака у култури;
- редефинисање начина финансирања програмских активности јавних установа културе;
- обезбјеђивање средстава за спровођење мониторинга и евалуације свих пројеката који уживају финансирање и суфинансирање из буџета како би се постигло унапређење квалитета;
- обезбјеђивање средстава за рад постојећих, али и новоформираних институција из области културе;
- обезбјеђивање средстава за суфинансирање постојећих, али и нових фестивала, плански развијаних, те свих манифестација и перспективних пројеката од значаја за културу Републике Српске;
- обезбјеђивање средстава за заштиту културног наслеђа;
- обезбјеђивање средстава за откуп с циљем попуњавања музејских збирки;
- обезбјеђивање средстава за откуп књига у сврху развоја и јачања издавачке дјелатности, те попуњавања књижних фондова у библиотекама;
- обезбјеђење средстава за функционисање библиотечко-информационог система COBISS.RS;
- успостављање фонда за међународне пројекте;
- јачање кадровских капацитета, улагање у обуке кадра и његову професионализацију;
- јачање инфраструктурних капацитета (простор и опремање простора);
- успостављање система галерија и излагачких простора;
- популаризација и промоција савременог стваралаштва и културног наслеђа;
- одржавање институције слободног умјетника, као и обезбјеђивање услова за несметан рад и професионализацију струковних удружења;
- формирање система награда из различитих дисциплина умјетности.

Неопходно је и обезбиједити средства за израду капиталних пројеката из области културе, као и активно радити на подстицању стварања механизма финансијске стимулације. С тим у вези, требало би прије свега:

- подстицати улагања међународних донатора и продукција кроз специфичне видове опорезивања; иницирати увођење олакшица за порез на донације;
- хитно иницирати смањење пореза на ауторски рад;
- подстицати јавне установе културе, организације цивилног друштва, културне раднике и умјетнике на активно учешће у међународним пројектима, умрежавање и повлачење средстава из међународних фондова (ширењем информација, обукама, едукацијом, стварањем несметаних услова за рад итд.).

Издавање довољних средстава за развој културе и умјетности из буџета Републике је, поред активног обучавања кадра за писање комплексних пројеката, попуњавање апликација, буџета, умрежавања и развијања партнерстава и слично, предуслов за уплив финансија обезбијеђених путем међународних фондова, попут програма „Креативна Европа“ или „Еуримажа“, који у културу одређене земље улажу значајно, али искључиво под условом да сама земља улаже у свој развој у своје људе и изградњу сопственог идентитета. Самим тим, од суштинске важности је формирање фонда којим би се надомјестила средства неопходна за реализацију програмских активности, а који би био намијењен само успјешним пројектима, те повећати укупна издавања за културу, у износу од минимално 1%, односно 1,5%.

Са ставом којим се сматра да је неопходно увећање средстава за културу и умјетност слаже се и сама сцена, и институционална и независна, будући да је недостатак средстава, а посебно за програмске активности, издвојен као један од најзначајнијих изазова и јединицама локалне самоуправе (9. мјесто) и јавним установама културе (1. и 3. мјесто) и организацијама цивилног друштва (1. и 3. мјесто по значају), те укупно (видјети поглавље 2.1.6. ове стратегије).

Стратешки план, у претходној стратегији, али и овој стратегији јесте да се сукцесивним повећањем (у посљедњих пет година издавања су увећана са 0,68% на 0,92%, а то је увећање за 0,24%), усмјереним највећим дијелом директно на програме, достигну жељени циљ, који би омогућио да овакав механизам заживи и, у крајњој линији, постигне очекиване резултате и поврат уложених средстава, путем којег би се у одређеном периоду остварила одрживост у области културе и умјетности.

2.1.4. Пресјек стања у посљедњих пет година

У периоду од посљедњих пет година направљен је значајан помак у функционисању културе, системској организацији и квалитету културног система Републике. Активности Министарства просвјете и културе, у периоду од 2017. до 2022. године, директно су везане за реализацију Стратегије развоја културе Републике Српске 2017–2022, као и за стратешке циљеве из Акционог плана. Акциони план чинило је пет стратешких циљева, као и посебни циљеви, те динамику и специфичне мјере за њихово спровођење: успостављање система транспарентне културне политике, висок квалитет умјетничке продукције и професионализација, културна писменост (медијска...) у заједници, интернационализација и присуство на међународној сцени и децентрализација.

У контексту реализације дефинисаних циљева, једна од темељних и кључних активности била је доношење првог Закона о култури Републике Српске, Закона о стицању статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури, Закона о заштити, очувању и употреби језика српског народа и ћириличног писма и Закона о аудио-визуелним дјелатностима, као и других закона и подзаконских аката који су додатно уредили област културе у Републици и на тај начин дали допринос развоју нових идеја за наредни период и мотивације културних радника... Овај период обиљежила су значајна инфраструктурна улагања, као и значајно већи износи за реализацију програма и пројеката у култури, у укупном износу од 28,5 милиона КМ.

Изграђено је Народно позориште у Источном Сарајеву, дограђен је Музеј савремене умјетности Републике Српске, те извршени неопходни санациони радови у Музеју Републике Српске, Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске, Народном позоришту Републике Српске и Дјечијем позоришту Републике Српске. Основан је Аудио-визуелни центар Републике Српске и Симфонијски оркестар у саставу Народног позоришта Републике Српске. Завршен је пројекат обнове родне куће Бранка Ћопића у Хашанима, као и нова културна рута легата посвећена знаменитим личностима које су обиљежиле нашу културу и историју. Извршено је и електронско умрежавање библиотека и изградња јединственог библиотечко-информационог и научноистраживачког система Републике, на програмско-информатичкој платформи COBISS.

КУЛТУРНА ПОЛИТИКА

01 Закони

Закон о култури Републике Српске

Доношење Закона о култури Републике Српске 2018. године је вишеструко значајно, политички, јер је доношењем овог закона додатно потврђена надлежност Републике Српске у области културе, што је загарантовано Уставом Босне и Херцеговине. Са друге стране, организационо и функционално сада постоји кровни закон који системски уређује културу у смислу да је јасно дефинисан општи интерес у култури, да су јасно утврђена општа начела кроз које се култура у Републици Српској остварује и заснива, да је уређена независна сцена (органозације цивилног друштва и културно-умјетничка друштва), те се јасно препознају и дефинишу области културе и дјелатности у оквиру тих области.

Закон о стицању статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури

Доношењем Закона о стицању статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури дефинишу се конкретни начини остваривања културне политике, гдје су умјетници и стручњаци препознати као кључни фактор у промоцији и развоју културе и умјетности. Закон јасно прописује на који начин ће бити вреднован допринос умјетника развоју културе у Републици Српској и представља још један од корака у успостављању система чији је циљ праћење и анализа рада и доприноса умјетника и стручњака развоју културе у Републици Српској. Ово је први пут да су умјетници и стручњаци у култури препознати као категорија у Буџету Републике чији је рад и успјех признат, те им је на основу тога омогућено остваривање права на поврат средстава (порези и доприноси). Прије двије године, крајем децембра 2021. године, израђен је и Правилник о поступку утврђивања испуњености услова и ревизији статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури, на основу којег је Министарство расписало први јавни позив за додјелу овог статуса. Јавни позив расписује Министарство једном годишње, а процедуру спроводи пет чланова екстерне комисије, из реда умјетника и стручњака у култури. По завршетку процедуре статус додјељује Министарство на период од три године, након чега се врши ревизија статуса. У буџету су обезбијеђена средства, али на такав начин да се средства исплаћују кумулативно и ретроактивно, почетком године за претходну годину.

Закон о заштити, очувању и употреби језика српског народа и ћириличног писма

Законом о заштити, очувању и употреби језика српског народа и ћириличног писма, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила 2022. године, уређује се систем заштите, очувања и начин коришћења језика и писма српског народа у Републици Српској, као нематеријалног културног наслеђа. Језик српског народа и ћирилично писмо дефинисани су као нематеријално културно добро од изузетног значаја за Републику. Стога је уређен систем заштите и очувања језика српског народа и ћириличног писма, као и обавеза да се приликом коришћења у правном промету користи стандардизован облик језика српског народа и ћириличног писма. Дефинисан је начин друштвене бриге о заштити и очувању језика српског народа и ћириличног писма, те утврђен Савјет за стандардизацију језика српског народа и ћириличног писма, као и управни и инспекцијски надзор. Закон се у потпуности наслања на закључке Конференције о ћирилици, коју је Министарство организовало у марту 2019. године, а која је окупила најугледније академике, лингвисте, стручњаке и представнике културних и јавних институција из Републике Српске и Републике Србије.

Такође, закон представља заједничко дјеловање у области језичке и културне политике Министарства културе и информисања Републике Србије и Министарства просвјете и културе Републике Српске, дефинисано у Повељи о српском културном простору. Овај документ представља заједничку политику дјеловања у области културе Републике Српске и Републике Србије.

Закон о аудио-визуелним дјелатностима

Нови Закон о аудио-визуелним дјелатностима, усвојен је на сједници Народне скупштине 1. јуна 2022. године. Овим Законом је, први пут, предвиђено да се средства за развој и подршку аудио-визуелним дјелатностима обезбјеђују из буџета Републике у износу од 0,1% пореских прихода, умањених за доприносе за социјално осигурање, што

је кључно за континуиран развој филмског стваралаштва у Републици Српској, јер је први пут обезбијеђен континуитет у финансирању ове дјелатности. Доношењем оваквог закона и дефинисањем подстицајних мјера, успостављен је озбиљан и савремен приступ јачању и разумијевању филмске производње као дијела шире економије. Понуђена законска рјешења посебно су важна за сегмент производње филмова као што је копродукција, односно остваривање сарадње међу филмским продукцијама из различитих земаља. Доношење Закона о аудио-визуелним дјелатностима од изузетног је значаја не само за развој ове области, културе и умјетности у цјелини, већ и за развој креативне економије и привреде уопште.

Закон о музејској дјелатности

Непосредан повод за доношење новог Закона о музејској дјелатности јесте тежња да се постојећа нормативна рјешења у области музејске дјелатности усагласе са међународним и европским стандардима у овој области, посебно са новим информационим окружењем које је знатно измијењено у односу на период када је донесен претходни закон. Доношење новог Закона наметнула је потреба да се на бази дугогодишњег искуства у примјени Закона о музејској дјелатности отклоне слабости које су у пракси отежавале његову примјену. Такође, један од веома важних разлога за доношење новог Закона јесте и потреба да се јасније дефинише сам поступак утврђивања мјера заштите и чувања музејске грађе, као и поступак спровођења дигитализације музејске грађе, музејске документације и регистрованих елемената нематеријалног културног насљеђа. Поред тога, законом се дефинише и поступак предлагања елемената, као нематеријалног културног насљеђа Републике Српске, на листу елемената нематеријалног културног насљеђа Републике Српске, те поступак предлагања нематеријалног културног насљеђа на Унескову Репрезентативну листу, као и носиоца наведених активности. Доношење новог Закона је од изузетног значаја за развој музејске дјелатности, културе и умјетности.

Закон о културним добрима

Потреба за доношењем новог Закона о културним добрима произашла је из потребе за побољшањем и унапређивањем постојећег нормативног оквира у области заштите и коришћења културних добара, а све како би се омогућио развој дјелатности заштите и очувања материјалних и нематеријалних културних добара, напредак установа заштите у стручном смислу, као и обезбјеђивања свих неопходних услова за заштиту и сигурност непокретних, покретних и нематеријалних културних добара, која су од општег интереса за Републику Српску.

Непосредан повод за доношење новог Закона јесте тежња да се постојећа нормативна рјешења у области заштите културних добара усагласе са међународним и европским стандардима у овој области, нарочито са савременим информационим окружењем које је новина у односу на период када је донесен претходни закон. Доношење новог Закона наметнула је потреба да се на бази дугогодишњег искуства у спровођењу Закона о културним добрима отклоне слабости које су у пракси отежавале његову примјену.

Такође, један од веома важних разлога за доношење новог Закона јесте и потреба да се у законски оквир уведе и дефинише сасвим нов појам који важећи Закон не познаје, а то је „нематеријално културно добро“, које је као категорија културног добра

дефинисана обавезујућим међународним актима, као и ради усаглашавања Закона са Законом о култури и Законом о музејској дјелатности, којим је усвојена и уграђена категорија нематеријалног културног добра.

Поред тога, ради заштите културних добара неопходно је било што квалитетније дефинисати процес успостављања заштите културног добра, кроз утврђивање поступка претходне заштите и утврђивања и проглашења културног добра, те утврђивања мјера заштите и чувања културног добра. На основу наведеног, може се закључити да је доношење новог Закона од изузетног значаја не само за развој области заштите и очувања културних добара, већ и за развој културе и умјетности уопште, као и за развој науке и стручно-научног истраживања.

02 Нови критеријуми за расподјелу средстава од игара на срећу

Важна је и чињеница да је новим Правилником о посебним критеријумима и поступку за расподјелу средстава од игара на срећу („Службени гласник Републике Српске“, број 45/21) обезбијеђено извајање средстава од игара на срећу за пројектне активности утврђене Стратегијом развоја културе Републике Српске 2017–2022 и Акционим планом, што је омогућило реализацију већине планираних активности, а путем којих се директно спроводи културна политика Републике.

Комисија, коју именује Министарство просвјете и културе, из реда умјетника и стручњака у култури оцењује пројекте. Конкурси се расписују за развој публике, објављивање драмских текстова и продукцију њихових праизведби, за нове културне руте, легате и кампање с циљем популаризација и промоције умјетности. Министарство просвјете и културе је надлежно за мониторинг и извјештај.

03 Статус удружења од јавног интереса

Одлуком Владе, статус удружења од јавног интереса добила су још три удружења у култури, тако да, поред СПКД „Просвјета“, Министарство просвјете и културе издваја средства за рад и дјеловање сљедећих удружења: Друштво наставника српског језика, Удружење књижевника Републике Српске и Савез културно-умјетничких друштава Републике Српске.

Процедуру спроводи Министарство управе и локалне самоуправе, а статус, на основу пријаве и испуњености услова, процјене и приједлога комисије, додјељује Влада Републике Српске на период од четири године.

Уредбом о поступку за додјелу и престанак статуса удружења од јавног интереса утврђено је да Влада Републике Српске учествује у додјели помоћи за рад удружења од јавног интереса, те да се за ту сврху средства посебно обезбјеђују и планирају. Код утврђивања висине помоћи, узима се у обзир програм рада и активности удружења.

КУЛТУРНА СЦЕНА

01 Инвестиције у култури

У Буџету Републике Српске за 2018. годину за јавне инвестиције у области културе распоређена су средства у укупном износу од 4.897.000 КМ.

За реализацију наведених средстава задужене су појединачне установе културе и општине у којима се налазе објекти из области културе који су обухваћени Одлуком о одређивању приоритетних пројеката из Програма јавних инвестиција Републике Српске за финансирање из Буџета Републике Српске у 2018. години, и то:

- ЈУ Народна и универзитетска библиотека Бања Лука, Успостављање и развој библиотечко-информационог COBISS Републике Српске – 68.000 КМ;
- ЈУ Музеј савремене умјетности Републике Српске Бања Лука, Реконструкција крова и простора библиотеке Музеја савремене умјетности РС – 486.000 КМ;
- ЈУ Музеј Републике Српске Бања Лука, Надоградња равног крова Музеја Републике Српске – 340.000 КМ;
- Архив Републике Српске, Набавка информатичке опреме и покретно-клизних архивских полица за потребе Архива Републике Српске – 540.000 КМ;
- ЈУ Народна и универзитетска библиотека Бања Лука, Израда спомен-собе Петра Кочића, уређење студијске читаонице и опремање Центра за конзервацију и рестаурацију у НУБРС – 180.000 КМ;
- ЈУ Народно позориште Републике Српске, Уградња новог система ватродојаве у Народно позоришту Републике Српске – 33.000 КМ;
- ЈУ Народно позориште Републике Српске, Реконструкција сцене Петар Кочић у Народно позоришту Републике Српске – 220.000 КМ;
- ЈУ Народно позориште Републике Српске, Радови на фасади Народног позоришта Републике Српске – 100.000 КМ.
- Општина Вукосавље, Суфинансирање завршетка изградње Дома културе у Вукосављу – 100.000 КМ;
- Општина Пале, Изградња Музеја Одбрамбено-отаџбинског рата у општини Пале – 500.000 КМ;
- Општина Невесиње, Реконструкција и доградња Дома културе у Невесињу – 250.000 КМ;
- Општина Котор Варош, Санација зграде Народне библиотеке Котор Варош – 80.000 КМ;
- Општина Источно Ново Сарајево, Завршетак радова на изградњи позоришта у Источном Новом Сарајеву – 2.000.000 КМ и још 1.500.000 КМ у 2021. години.

02 Организациони инструменти културне политике: оснивање нових јавних установа културе

Аудио-визуелни центар Републике Српске

Влада Републике Српске донијела је 8. априла 2021. године, Одлуку о оснивању Јавне установе Центар за развој и унапређивање кинематографије Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 35/21 и 50/21). Оснивањем ЈУ Центар за развој и унапређивање кинематографије Републике Српске коначно је успостављена

централна републичка јавна установа културе задужена за развој и афирмацију филмског стваралаштва и комплементарних дјелатности, као и других видова стваралаштва из области аудио-визуелних дјелатности, попут подстицања приказивачке дјелатности, анимацијских и медијацијских програма с циљем развоја публике, истраживања, издавачке дјелатности, развијања филмских фестивала, радионица, предавања итд.

Након усвајања Закона о аудио-визуелним дјелатностима, у јуну 2022. године, дошло је до усклађивања аката, те је установа преименована у ЈУ Аудио-визуелни центар Републике Српске.

Симфонијски оркестар у саставу Народног позоришта Републике Српске

У складу са Законом о позоришној дјелатности, у саставу Народног позоришта Републике Српске, као нова умјетничка организациона јединица основан је Симфонијски оркестар. Своје премијерно извођење Симфонијски оркестар имао је на отварању 24. Театар феста „Петар Кочић“ 2022. године.

Његово оснивање је изузетно значајно за развој културе и умјетности у Републици Српској, будући да је развој музичке и музичко-сценске умјетности немогућ и незамислив без постојања Симфонијског оркестра (као продукционог центра, спремног да на репертоар ставља и дјела савремених композитора Републике Српске, која иначе никада и нигдје не би могла да буду изведена, али и као организације која може широм Републике изводити дјела свјетског репертоара и тако дати могућност непосредног концертног догађаја широкој публици), посебно ако у обзир узмемо чињеницу да у Републици Српској не постоји установа која се бави развојем и унапређењем музике, што је један од кључних изазова претходне Стратегије развоја културе која је констатовала да шкољујемо музички кадар који само даље школу музички кадар кроз запослење у образовним институцијама, умјесто кроз продукцију и извођење, као што је то случај са осталим дјелатностима и областима.

Народно позориште Републике Српске у Источном Сарајеву

Имајући у виду значај позоришне умјетности за друштво Републике Српске, Влада Републике Српске је донијела одлуку о оснивању још једне републичке установе културе, а то је Народно позориште Републике Српске у Источном Сарајеву. На тај начин Република Српска је богатија за још једну важну културну институцију. Изградња зграде позоришта почела је 2008. године буџетским средствима општине Источно Ново Сарајево, али двије године након почетка, због недостатка средстава, градња је обустављена. Међутим, захваљујући подршци Владе Републике Српске, председника Републике Српске и ресорног министарства, градња је настављена и завршена током 2022.

Изградња и оснивање позоришта у Источном Сарајеву је дио зацртане културне политике Републике Српске и представља наставак улагања у културну инфраструктуру. Подршка оснивању републичке установе културе у Источном Сарајеву значајно доприноси равномјерном и децентрализованом развоју позоришне умјетности и културе у Републици Српској, а добробит тога тек ће се осјетити у будућности.

03 COBISS.RS – електронско умрежавање библиотека

Један од најзначајнијих развојних пројеката је COBISS.RS, електронско умрежавање библиотека и изградња јединственог библиотечко-информационог и научноистраживачког система РС, на програмско-информатичкој платформи COBISS. Укључивањем у COBISS-систем, библиотеке аутоматски постају дио постојећег регионалног, балканског и европског система (регионална мрежа *COBISS.NET*), у коју су већ интегрисани библиотечко-информациони и научноистраживачки системи Словеније, Србије, БиХ, Црне Горе, Македоније, Бугарске и Албаније, са тенденцијом ширења. COBISS омогућава електронско умрежавање свих типова библиотека на цијелој територији Републике Српске у јединствени систем, а НУБ РС има задатак и надлежност спровођења, развијања система, едукације кадра, пружања стручне и техничке помоћи. Влада Републике Српске је, с циљем реализовања тог система, 2011. године донијела Закључак којим даје сагласност на формирање Центра виртуелне библиотеке Републике Српске у саставу Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске у Бањој Луци. Од тада се континуирано примјењује систем и издвајају средства за ову намјену. Од 2018. до 2022. године уложено је 407.000 КМ.

04 Активности на развоју сцене

Форум о ћирилицы

Министарство просвјете и културе је, у сарадњи са Друштвом чланова Матице српске у Републици Српској, у марту 2019. године одржало Форум о ћирилицы – једнодневну конференцију која је окупила угледне лингвисте, стручњаке, представнике медија, издавача и других културних и јавних установа, која је кроз двије панел-дискусије отворила питање статуса ћирилицы у актуелним културолошким, социолошким и политичким околностима. Дискусија учесника на тему „Ћирилица у јавној употреби“ и „Ћирилица у дигиталном добу“ била је врло конструктивна, а учесници су једногласни у једном, а то је да ћирилица и српски језик представљају темељ нашег културног и националног идентитета, а да је њихова заштита кључна за наш културолошки опстанак. Форум о ћирилицы уједно је и први корак у реализацији Повеље о српском културном простору, којом је дефинисана заједничка политика дјеловања у области културе Републике Српске и Републике Србије.

Конференција „Књижевност данас и сутра“

Годину 2021. обиљежила је организација неколико важних конференција и стручних скупова у области културе. Конференција под називом „Књижевност данас и сутра“ у организацији Министарства просвјете и културе, одржана је у октобру 2021. године, а сачињена је од четири тематска панела посвећена положају књижевника, издаваштву у Републици Српској, промоцији књижевности и набавци библиотечке грађе. Намјера Министарства била је да се кроз конструктиван дијалог свих релевантних појединаца и институција дође до најбољих рјешења која ће знатно побољшати положај књижевника, унаприједити област издаваштва, књижевног стваралаштва и обогатити библиотечке фондове. Стога, група истакнутих стручњака је уз учешће свих присутних учесника конференције донијела конкретне закључке, од којих су поједини већ врло брзо и реализовани. Тако је за откуп књига за библиотеке прошле године обезбијеђено 70.000 КМ. Значај ове активности је вишеструк, поред директне стимулације издавачима,

истовремено се обезбјеђује и попуњавање библиотечких фондова, популаризује се књига и читање.

Откуп књига се ове године реализовао у два правца, поред редовног откупа најквалитетнијих издања од домаћих издавача, дио средстава је намијењен за библиотеке да директно попуњавају фондове са потребним публикацијама. То је нарочито значајно због капиталних издања и изузетно вриједних публикација попут фото-монографија и сличних издања чија је цијена прилично висока када се откупљују за све библиотеке.

Конференција „Изазови савремене визуелне сцене“

Конференција „Изазови савремене визуелне сцене“, одржана је 2021. године, а циљ је био да се кроз конструктиван дијалог свих релевантних појединаца и институција дође до најбољих рјешења која ће допринијети бољем положају визуелних умјетника и развоју ове области. Теме о којима се разговарало су повећање грантовских улагања у област визуелних умјетности, кроз повећања гранта за јавне конкурсе Министарства и програмске активности Музеја савремене умјетности Републике Српске, као и инфраструктурних улагања у опремање галерија и галеријских простора. Такође, разговарало се о потреби покретања редовног откупа дјела ликовних умјетности, рјешавања проблема простора за рад и излагање умјетника, успостављања система награђивања, покретања иницијативе оснивања професионалног струковног удружења. Као важан сегмент истакнута је потреба системске подршке младим визуелним умјетницима. Наглашена је важност локалних заједнице као кључних партнера у системском развоју области и локалне сцене.

Конференција о заштити и промоцији насљеђа

У сарадњи са партнерима, Филолошким факултетом Универзитета у Бањој Луци и Центром за фолклористику и студије културе, Министарство је организовало стручну/научну конференцију о заштити и промоцији насљеђа, под називом „Насљеђе и идентитет(и)“, којој је циљ јачање културног идентитета и препознатљивости, како Републике Српске, тако и ширег простора. Заштитом и промоцијом културног насљеђа, а нарочито ћириличног писма, чува се лични печат постојања и трајања на овим просторима. Презентација и промоција културног насљеђа је изузетно значајна за препознавање, валоризовање и афирмацију културног идентитета Републике Српске. Допринос у рјешавању те проблематике, као и одговоре на многа питања, могу дати стручњаци из различитих научних и стручних установа, са факултета, локалне и регионалне управе, као и многи други на основу својих практичних, стручних и научних искустава. Сва излагања биће објављена у Зборнику научних радова, као један вид колективне монографије, и на тај начин трајно сачувана у виду једне репрезентативне публикације.

Развој домаћег драмског текста

Министарство је утврдило да је развој домаћег драмског текста један од циљева Стратегије развоја културе Републике Српске за период од 2017. до 2022. године, као и афирмацију домаћих драмских аутора, с циљем развоја позоришне сцене и позоришних средина у Републици Српској.

У сврху реализације наведених циљева Министарство је подржало активност ЈУ „Градско позориште Градишка“ на расписивању Јавног конкурса за најбољи

необјављени домаћи драмски текст. На основу конкурса, план је да увијек три најбоља текста буду награђена новчаном наградом, те да у првој позоришној сезони 2022/ 2023 првонаграђени текст буде премијерно изведен на сцени ЈУ „Градско позориште Градишка“, а затим и на сценама у Приједору, Бијељини итд., чиме се директно улаже и јачају препознате градске средине. Крајњи производ је, дакле, нови драмски текст који ће бити постављен на даскама позоришта у Републици Српској, прво градских, а затим и републичких. Конкурс је намијењен свим драмским писцима, умјетницима, али генерално свим грађанима који имају потребу да нешто кажу и умију да се изразе кроз писану ријеч. Идеја и циљ је оваквом врстом конкурса подстаћи драмске писце и створити позитивну стваралачку климу.

05 Улагање у опрему ЈУ Кинотека Републике Српске

Имајући у виду да је јачање капацитета установа и њихово практично дјеловање један од циљева културне политике, Министарство је обезбиједило средства ЈУ Кинотека Републике Српске за набавку биоскопског РГБ ласерског пројектора.

Стратегијом развоја културе Републике Српске утврђено је да се филмови у Републици Српској приказују у неусловним салама и на застарјелој техници. У вези са тим, као један од циљева Стратегије развоја културе Републике Српске, препозната је и модернизација технике за приказивање филмова широм Републике Српске. Такође, на овакав вид улагања обавезују нас званични подаци о сталном порасту биоскопске публике, као и формирања генерације талентованих филмских аутора који остварују запажене резултате у играном, анимираном, документарном и експерименталном филму на локалном и на међународном нивоу.

06 Сарадња и увезивање образовних и културних установа

Додатна пажња посвећена је успостављању бољег односа између образовних и културних установа, као и координација и подршка установама културе чије су активности у наведеном периоду усмјерене на одржавање приступа културним садржајима, нарочито путем дигиталних културних платформи. С циљем постизања високог квалитета умјетничке продукције и професионализације, иницирана је сарадња између Кинотеке Републике Српске и Академије умјетности Републике Српске да би се пружила институционална подршка талентованим студентима. На овај начин, Министарство је подржало продукцију студентских филмова. Студентима је пружена могућност да прођу кроз све фазе стварања филма као што су писање сценарија, презентација у заказаном термину пред „продуцентима“, који су у овом случају комисија састављена од стручњака из области филма. Дата им је могућност да на тај начин стекну драгоцјено искуство, а обезбијеђена им је и финансијска подршка.

Музеј савремене умјетности Републике Српске и Технолошки факултет Универзитета у Бањој Луци и Студио Имагинаријум су, по сличном принципу, покренули пројекат изложба дизајниране одјеће студената у Галерији Плус.

Музеј савремене умјетности је од 2023. године постао научно-наставна база Универзитета у Бањој Луци. Његује праксу награђивања најбољег студента самосталном изложбом у Галерији Плус, а та активност уведена је након усвајања претходне Стратегије.

Народно позориште Републике Српске је, на основу истог стратешког циља, покренуло праксу студената на продукцијама представа, те је од 2022. године увело и „стипендирање“, односно плаћену праксу студентима драмског одсјека Академије умјетности.

Будући да је децентрализација важан аспект културне политике, посебно у популаризацији читања и књижевности уопште, Министарство је успоставило сарадњу са Удружењем за промоцију и популаризацију књижевности „Императив“. Децентрализованим дјеловањем (Бања Лука, Приједор, Нови Град, Добој, Шамац, Дервента и Бијељина), задатак „Императива“ је да, паралелно кампањи „Читајмо заједно“ Министарства, реализује низ активности које подижу свијест о књигама, читању, ауторима и улози медија у популаризацији књижевности. Ова кампања је усмјерена на неколико циљних група (предшколски узраст, основношколци, средњошколци и одрасли) и подразумијева сарадњу образовних институција и медијских кућа с циљем популаризације књижевности.

07 Откупи

Откуп дјела ликовне умјетности

Иницијатива Министарства просвјете и културе Јавним конкурсом за откуп дјела ликовне умјетности представља значајан искорак у развоју културне политике Републике Српске. Ова иницијатива има вишеструке користи за развој културе, а прије свега афирмацију домаћих визуелних умјетника, развој сцене визуелних умјетности, те већу повезаност умјетника са институцијама. Такође, конкурс је пружио могућност институцијама да прошире своје збирке и да створе темељ за будућу сакупљачку дјелатност.

На Јавни конкурс за откуп дјела ликовне умјетности, који је први пут спроведен 2022, пријавило се 16 локалних установа културе, са 122 дјела предложена за откуп. Установе су у своје откупне приједлоге уврстили дјела афирмисаних и значајних визуелних умјетника из Републике Српске, али и дјела умјетника млађе и средње генерације. Циљ конкурса свакако је подстицање развоја визуелних умјетности путем осавремењавања умјетничких збирки (колекција), јачања капацитета установа културе, подршка савременим визуелним умјетницима и развијање визуелне културе.

Такође, један од задатака Конкурса било је указати на важност формирања колекција визуелне умјетности у установама културе различитог карактера, те помоћи само формирање. За откуп је предложено 39 дјела, од 34 аутора за 12 установа. Укупно је распоређено 100.000 КМ.

Откуп књижевних дјела

До 2020. године Јавни конкурс за откуп књига је спровођен бијенално, да би се 2020. године први пут увео годишњи откуп, који се од 2022. године спроводи два пута годишње, почетком и крајем године, чиме је у великој мјери пружена подршка не само издавачима него и самим ауторима.

08 Културно наслеђе на Унесковој листи свјетског културног наслеђа

Изузетно значајно за културу Републике Српске је стављање под заштиту и уписивање материјалног и нематеријалног културног наслеђа на Унескову листе свјетског културног наслеђа. На Унесковој листи свјетске баштине налази се дио културног наслеђа из Републике Српске, као што су:

- Мост Мехмед-паше Соколовића у Вишеграду, који је под заштитом Унеска од 2007. године;
- Стећци – Средњовјековни надгробни споменици, номиновани су на Листу свјетске баштине 2016. године, заједничким напорима четири земље са простора бивше Југославије;
- „Змијањски вез“ је прво нематеријално културно добро из Републике Српске и Босне и Херцеговине које је номиновано у марту 2013. године, а уписано је на Унескову листу у новембру 2014. године. Од уписа до данас Музеј Републике Српске спровео је низ активности с циљем промоције и презентације „Змијањског веза“ на локалном и међународном нивоу, са већим бројем представљања и изложби;
- „Брање траве иве на Озрену“ је друго нематеријално културно добро, које је 2018. уписано на Унескову репрезентативну листу нематеријалног културног наслеђа човјечанства;
- У децембру 2022. на Унескову листу уписана је и традиција узгоја коња липицанера, чиме ће, поред увезивања са свим узгајивачима, Република Српска постићи и одређене стандарде када је у питању узгој једне од најстаријих раса коња у Европи. Поред ергеле „Вучјак“ у Прњавору, којом управља Влада Републике Српске, постоји још око 11 приватних узгајивача расе липицанера.

У поступку номинације на исту листу је и Невесињска олимпијада, традиционална спортска манифестација која се одржава на Братачком лугу код Невесиња од 19. вијека.

ПУБЛИКА

01 Активности на развоју публице

Караван културе говора

Пројекат Караван културе говора, је покренут у склопу националне кампање "Негујмо српски језик" при Министарству културе и информисања Србије, а који је Друштво чланова Матице српске у Републици Српској реализовало у Републици. Пројекат је започео у октобру 2019. године и трајао је двије године, а идеја је била да се у више градова Републике Српске (Бања Лука, Добој, Бијељина, Требиње, Приједор, Источно Сарајево, Зворник) спроведе дводневна едукација на тему културе говора. У сваком граду су се организовале едукативне радионице за младе и једна трибина за ширу јавност којој је циљ подизање свијести о значају унапређења културе говора. Сваки медијски наступ је прилика да се истакне значај усавршавања културе јавног говора и његовања српског језика.

Кампања „Читајмо заједно“

Министарство просвјете и културе је још 2017. године покренуло кампању „Читајмо заједно“ с циљем популаризације и промоције књижевности и културе читања. У оквиру ове кампање Министарство нарочито води бригу о српском језику и књижевности. Вођени идејом о децентрализованом дјеловању, Министарство сваке године бира партнера из различитих дијелова Републике Српске. До сада је та сарадња остварена са Заводом за уџбенике и наставна средства Републике Српске, са Академијом умјетности Универзитета у Бањој Луци и Академијом ликовних умјетности Универзитета у Источном Сарајеву, те Центром за визуелну умјетност.

У складу са актуелном културном политиком Републике Српске, у 2022. години концепт је у одређеној мјери промијењен и усмјерен на заштиту ћириличног писма и промоцију домаћих младих умјетника и дизајнера. Сходно томе, Министарство је, у сарадњи са Центром за визуелну умјетност, у јуну 2022. отворило позив за дизајн слова азбуке студентима графичког дизајна Универзитета у Бањој Луци и Универзитета у Источном Сарајеву, са идејом да њихови радови, односно рјешења, буду приказани у јавном простору Републике Српске традиционално у октобру, мјесецу књиге. Јавним позивом се, од студената Академије умјетности у Бањој Луци и Академије ликовних умјетности у Требињу тражило да се достави дизајн плаката са илустрованим приказом свих слова азбучног писма. Достављено је укупно 16 рјешења, а у процесу коначне селекције изабрано је 15 рјешења десет студената. Сва рјешења су приказана у јавном простору Републике Српске, на билбордима, а затим су рјешења приказана и на сајму у Београду, те на изложбама у Бањој Луци и Требињу, као и на календарима Музеја савремене умјетности за 2023. годину. Крајњи циљ овог издања кампање „Читајмо заједно“ је потреба да се укаже на основни проблем када је у питању заштита и коришћење ћириличног писма, а то је недостатак довољног броја одговарајућих ћириличких фонтова, односно одговарајућих у контексту графичког дизајна, јер је сам процес дизајна ограничавајући, у случају да желимо радити на ћириличком писму. У питању је проблем са којим се свакодневно сусрећемо. Стога је намјера Министарства да у наредном периоду спроводи мјере које ће указивати на важност стварања нових ћириличких фонтова.

Кампања „Зашто је култура мени важна?“

У складу са Стратегијом развоја културе Републике Српске 2017–2022. током 2018. покренута је прва кампања Министарства „Зашто је култура (мени) важна?“ намијењена ученицима средњих школа у Републици Српској. Кампања је такмичарског карактера, а ученике је позивала да, кроз различите области и у различитим техникама илуструју и прикажу важност културе за савремено друштво и идентитет једног народа. У два издања кампањом „Зашто је култура (мени) важна?“ је награђено преко стотину ученика. Прве године, награде су биле искуствене, па су тако сви награђени ученици, према области из које су се такмичили, добили прилику да раде са нашим најзначајнијим визуелним умјетником Младеном Миљановићем у његовом атељеу, да сниме нову пјесму у студију бањолучког бенда „Сопот“ или да присуствују пробама Народног позоришта и тако прате процес „изнутра“. За потребе кампање снимљена је емисија којом су документована сва ова искуства намијењена свој дјечи и младим људима, а која је те године емитована на Радио-телевизији Републике Српске.

Сљедеће издање је функционисало по истом принципу, с тим што су сви награђени ученици добили прилику да, кроз менторски метод рада, своје идеје даље унапређују на истој локацији, у просторијама Јавне установе „Андрићев институт“ у Вишеграду. Пандемија је прекинула треће издање које је требало бити одржано 2020, али је план Министарства наставити кампању „Зашто је култура (мени) важна?“ током 2023. године.

Конкурс за развој публике

Министарство је 2022. године расписало први Јавни конкурс за суфинансирање пројеката који подстичу развој публике. Циљ конкурса је стварање ангазоване публике, кроз суфинансирање пројеката којима је циљ повећање видљивости културних садржаја у дигиталном облику и другим медијима, развој модела за интерактивну комуникацију са публиком, едукацију у култури, као и осмишљавања иновативних приступа у успостављању комуникације са умјетничким дјелима. Циљ је стварати подстицајно окружење за учешће грађана у културним догађајима јер је важно да се појединац кроз умјетност правилно развија. Усмјерени смо на укључивање појединаца у искуство, уживање, учествовање и вредновање умјетности. Такође, организације и установе културе кроз овај јавни конкурс имају могућност да развијају трајан однос са публиком као вид њихове програмске активности.

02 Пројекти социјалне инклузије

Крајем 2020. године, Министарство просвјете и културе је, издвајањем средстава за уградњу лифта у Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске, покренуло пројекат „Култура без баријера“. Циљ пројекта је уклањање физичких баријера и социјална инклузија, те омогућавање учествовања у културном животу лицима са инвалидитетом. Пројекат подразумијева да се овим лицима омогући приступ установама културе, с циљем да се допринесе побољшању статуса лица са инвалидитетом у задовољавању њихових културних, интелектуалних и креативних потреба. Услуге свих установа културе би требало да буду доступне свима, а то подразумијева и физички приступ згради и просторијама, те коришћење свих њихових садржаја и грађе.

У сарадњи са Савезом општина и градова утврђен је преглед установа културе у општинама и градовима у којима је неопходно уклонити физичке баријере за приступ лицима са инвалидитетом. Пројектом су обухваћене 23 установе културе на простору читаве Републике (19 локалних заједница), а укупна средства издвојена за његову имплементацију износе 310.680 КМ.

У контексту социјалног аспекта културне политике, Министарство је издвојило 20.500 КМ за подршку пројекту Савеза слијепих Републике Српске „Ресурсни центар Брајевог писма“, са којим је конкурисао на Јавни позив Владе Јапана (програм ГАГП) у Босни и Херцеговини и на тај начин обезбиједио средства у износу од 80.000 евра. Пројекат је изузетно значајан јер ће велику корист имати слијепи и слабовиди ђаци и студенти којима је, поред информационих асистивних технологија, за њихово усавршавање итекако потребно познавање и употреба Брајевог писма, нарочито имајући у виду да је то основни елемент писмености слијепих лица.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА

01 Пројекти међународне сарадње

Представљање домаћег стваралаштва у иностранству

На основу Споразума о сарадњи између Владе Санкт-Петербурга и Владе Републике Српске, као и на основу Списка приоритетних праваца сарадње између Владе Санкт-Петербурга и Владе Републике Српске за период 2017–2019. године, сарадња у области културе и умјетности, је организована и успјешно је реализована кроз низ манифестација у установама културе у Бањој Луци, и то у Музеју Републике Српске, Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске, Дјечијем позоришту Републике Српске и Дому омладине Бања Лука.

Дани Републике Српске у Санкт-Петербургу реализовани су 2018. године, представљањем наших институција културе низом манифестација. 2019. године одржани су Дани Санкт-Петербурга у Републици са веома занимљивим културно-умјетничким програмом. Дани Нижњеновгородске области у Републици Српској, одржани су у периоду од 16. до 20. маја 2019. године.

Министарство просвјете и културе Републике Српске и Министарство културе и информисања Републике Србије су Протоколом о сарадњи, а који је саставни дио Меморандума о сарадњи између ЈУ Музеј Републике Српске Бања Лука и Музеј Војводине Нови Сад започели процес дигитализације културног наслеђа. Министарство просвјете и културе Републике Српске је издвојило средства и подржало учешће и наступ Представништва Републике Српске на Међународном сајму књига у Београду, након паузе од двије године.

Министарство просвјете и културе и Музеј Републике Српске је на позив Унесковог центра за нематеријално културно наслеђе Југоисточне Европе и Етнографског музеја у Софији Бугарска, приредио изложбу „Змијањски вез – свјетско нематеријално наслеђе“ у јуну 2019. године.

Република Српска се представила изложбама из области савремене умјетности, представама, као и изложбама културног наслеђа у Бечу и у Солуну, а редовно се одржавају и Дани Републике Српске у Србији.

Учешће у међународним пројектима и програмима

Од свих јавних установа културе у Републици Српској у претходном периоду, од 2018. до 2022. године, на пројекту Креативне Европе био је успјешан само Музеј савремене умјетности, и то као партнер на пројекту ReCulture чији је носилац Културни центар Требиње. Партнери на овом пројекту су и Спомен-збирка Павле Бељански из Новог Сада, Умјетничка колонија Даниловград, Факултет драмских уметности у Београду, ИНК асоцијација из Новог Сада, Фиелс ОГ из Беча и Музеј медитеранске цивилизације и Европе из Марсеја (МУЦЕМ).

Уз Музеј савремене умјетности, Музеј Републике Српске и Архив Републике Српске остварују прилично добру сарадњу са другим међународним организацијама и узимају учешће у другим фондовима и програмима попут Хоризон и слично.

ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА

01 Јачање позоришних средина

Оснивање градских позоришта у Републици Српској

У овом периоду основана су и два градска позоришта – у Градишци и Бијељини, чиме је значајно унапређен позоришни живот ових средина, а што је такође предвиђено културном политиком.

02 Културна рута легата српских великана

Обнова куће Бранка Ћопића у Хашанима

У контексту интерпретације културног наслеђа, као стратешког циља културне политике Републике Српске, један од најзначајнијих пројеката, покренут 2019. године, свакако је обнова куће Бранка Ћопића, односно пројекат ревитализације родног мјеста Бранка Ћопића, за чију је реализацију Министарство просвјете и културе обезбиједило укупно 250.000 КМ. Пројекат се реализује у сарадњи са Општином Крупа на Уни и Иновационим центром Бања Лука. Ова идеја је само дио много већег и комплекснијег пројекта, односно студије за активирање развојних потенцијала Спомен-подручја који је требало потпуно да ревитализује ову општину и искористи све њене потенцијале у контексту раста и развоја. У саму реализацију пројекта укључило се и Министарство културе и информисања Републике Србије, са донацијом у вриједности 80.000 КМ у сврху изградње учионице на отвореном, а са којим је потписан Споразум о заједничкој сарадњи на реализацији овог пројекта.

2.1.5. Показатељи остваривања циљева Стратегије развоја културе Републике Српске 2017–2022

Стратешки циљ 1: Успостављање система транспарентне културне политике

Питања запослености, незапослености и економске (не)активности младих, која су директно повезана са нивоом њихове запошљивости су кључна стратешка питања од виталног интереса сваке савремене друштвене заједнице.

Од укупно четири посебна циља, дјелимично су спроведена два. Најзначајнији програми и пројекти реализовани у овом стратешком циљу у Стратегији развоја културе Републике Српске за период од 2017. до 2022. године:

- Годишње расписивање конкурса за суфинансирање пројеката и програма у култури,
- Транспарентни процеси приликом одабира комисије за процјењивање пројеката,
- Повећање републичког буџета за културу са 0,65% на 0,93%.

Стратешки циљ 2: Висок степен умјетничке продукције и професионализација

Од укупно 14 посебних циљева дјелимично је спроведено шест, док су најзначајнији програми и пројекти реализовани у овом стратешком циљу:

- Регулисан статус слободног умјетника,

- Основан Симфонијски оркестар Републике Српске при Народном позоришту Републике Српске,
- Основан Аудио-визуелни центар Републике Српске,
- Повећан број пројеката продукције који се суфинансирају путем годишњег Јавног конкурса за суфинансирање пројеката и програма у култури,
- Расписан јавни конкурс за најбољи домаћи драмски текст кроз кампању „Реци наглас“,
- Уведен годишњи откуп књига, претходно је био бијенални,
- Уведен откуп ликовних дијела,
- Кампања „Читајмо заједно“,
- Спроведена категоризација културно-умјетничких друштава,
- Извршено мапирање репрезентативних културно-умјетничких друштава и пројеката,
- Спроведен поступак утврђивања статуса удружења у култури – репрезентативна и репрезентативна струковна удружења.

Стратешки циљ 3: Културна писменост у заједници – активна публика

Од укупно четири посебна циља дјелимично су спроведена два, а најзначајнији програми и пројекти реализовани у овом стратешком циљу су:

- Прилагођавање простора и садржаја лицима са посебним потребама,
- Завршетак мреже библиотека кроз укључивање свих библиотека у COBISSRS систем,
- Покренуте кампање за развој публике и популаризацију умјетности: „Читајмо заједно“ (књижевност, језик, писмо) и „Зашто је култура важна“ (дјеца и млади),
- Покренут конкурс за пројекте развоја публике.

Стратешки циљ 4: Интернационализација и присуство на међународној сцени

Од укупно четири посебна циља спроведена су дјелимично два, а најзначајнији пројекти су:

- Развијање пројеката јавних установа културе (Народно позориште Републике Српске, Дјечије позориште Републике Српске, Музеј Републике Српске), институција (Академија умјетности) за Креативну Европу,
- Обезбијеђена средства за учешће у међународним програмима,
- Увећана издвајања за филм (са 140.000 КМ на 2.000.000 КМ),
- Повећана видљивост културног насљеђа кроз подржане пројекте,
- Повећан допринос развоју, јачању и подстицању културног туризма кроз подршку пројектима и манифестацијама савременог стваралаштва и културног насљеђа,
- Успостављена културна књижевна рута.

Стратешки циљ 5: Децентрализација

Од укупно два посебна циља дјелимично је спроведен један, а један је спроведен у потпуности, док су најзначајнији пројекти:

- Доношење Стратегије развоја културе Бање Луке за период од 2018. до 2028. и припадајућег акционог плана,
- Оснивање Народног позоришта Источно Сарајево Републике Српске,
- Оснивање градског позоришта у Бијељини,
- Оснивање градског позоришта у Градишци,
- Размјена програма и гостовања републичких јавних установа културе.

2.1.6. Кључни изазови

Кључни изазови су настали као резултат анкетног истраживања које је спроведено током 2022. године са свим јединицама локалне самоуправе, јавним установама културе и организацијама које дјелују на територији Републике Српске.

Груписани према врсти испитаника, а затим и у пресеку, збирно, што је графички представљено у четвртом графикону, кључни изазови су послужили као основни темељ за формирање циљева Стратегије.

Узевши у обзир да се кључни изазови нису промијенили у периоду од посљедњих пет година, од тренутка када је усвојена Стратегија развоја културе Републике Српске 2017–2022, циљеви су, у највећој мјери, остали непромијењени.

Кључни изазови – јединице локалне самоуправе

Јединице локалне самоуправе готово подједнако сматрају да се највећи кључни изазови тичу публике и образовања, шест од десет циљева говори о томе, затим недостатка транспарентног планирања, недовољног улагања у домаћи кадар, те финансија.

Кључни изазови – јавне установе културе

У анкетном истраживању, све јавне установе културе су дале свој преглед кључних изазова које можемо сврстати у неколико група, од којих свакако доминирају финансије, јер се пет од десет изазова бави питањем финансија, како на републичком тако и на локалном нивоу.

Република Српска издваја мање од 1% за културу је изазов са највећим бројем гласова, док се висок порез на ауторски уговор налази на петом мјесту.

Јавне установе културе сматрају да су медији такође изазов будући да се културни садржаји не пласирају довољно у медијима.

Неадекватна инфраструктура је такође проблем, што је сасвим очекивано будући да су Музеј Републике Српске, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, Дјечије позориште Републике Српске и Аудио-визуелни центар Републике Српске смјештени у готово неусловном објекту чији дијелови крова прокишњавају, те да ниједно наше позориште није у стању да угости велике продукције, како у редовном програму, тако и на фестивалима. За потребе Симфонијског оркестра тренутно се адаптацијом ствара простор за вјежбање и пробе музичара, док је Музеј савремене умјетности Републике Српске тренутно у фази реконструкције како би се обезбиједио простор за сталну поставку, јер музеј без сталне поставке није музеј. Све установе су изразиле да је техника и техничка опремљеност један од највећих проблема са којима се сусрећу, посебно Народно позориште Републике Српске и Музеј савремене умјетности Републике Српске.

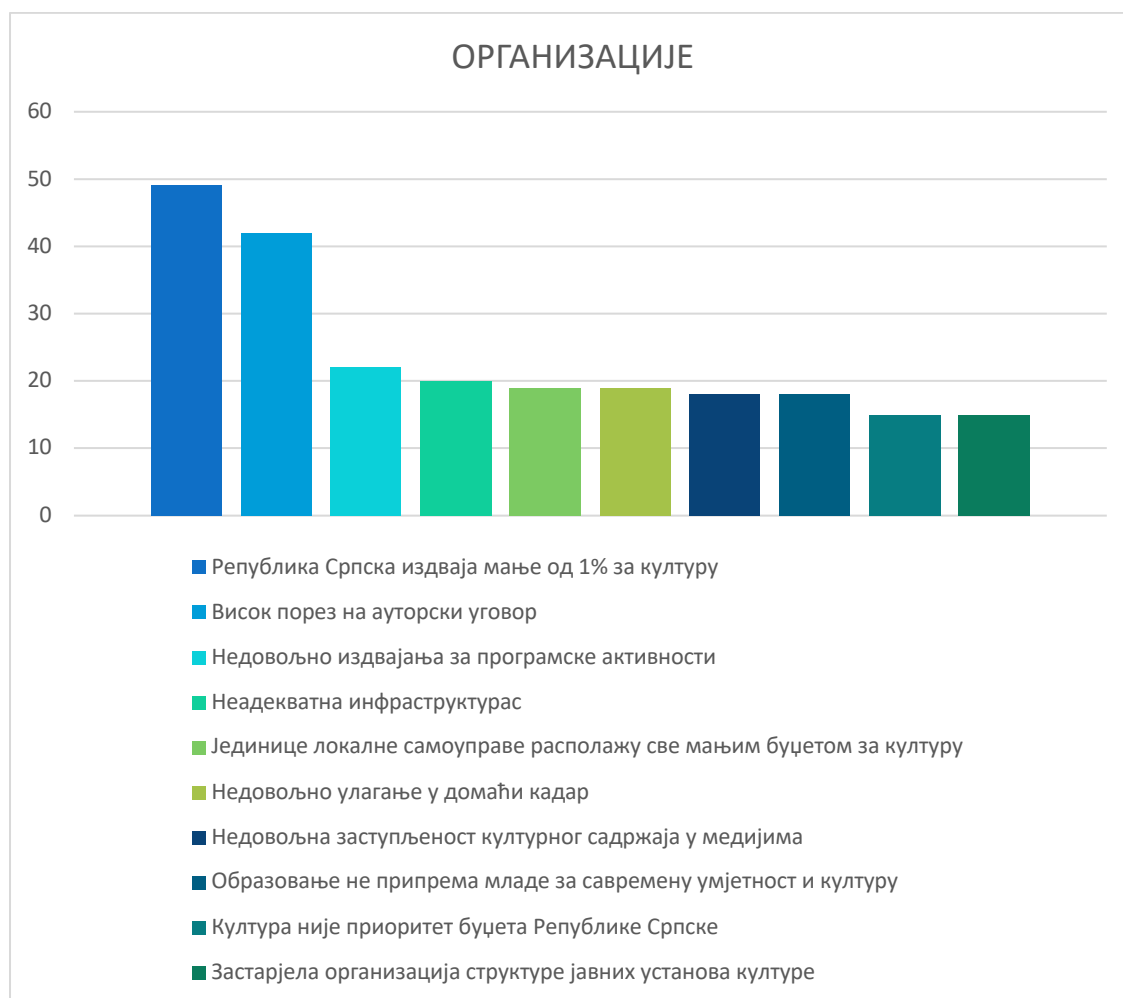
Јавне установе културе такође сматрају да је улагање више средстава у програмске активности императив, те да је неопходно јасније и транспарентније планирање са

егзактним циљевима. Уз то, изазови су и недостатак јасних циљева и транспарентног планирања, те проблем који се огледа у томе да се културна политика не бави фундаменталним питањима друштва.

Кључни изазови – организације

Као и јавне установе културе и организације, односно представници организација сматрају да је најважнији кључни изазов то што Република Српска издваја мање од 1% за културу.

Сљедећи изазов се такође односи на финансије, конкретно на висок порез на ауторски уговор. Када узмемо у обзир да организације, по јавним конкурсима, често не добијају преко 20.000 КМ по пројекту, од чега се пола буџета односи на ауторске уговоре на који се скоро половина средстава враћа назад у буџет по основу ауторског уговора, јасно је зашто је то један од горућих проблема и изазова чијем рјешењу је неопходно приступити у најкраћем могућем року.

Кључни изазови – збирно

Алармантност истраживања сагледа се у томе да је истраживање показало да се чак пет од десет кључних изазова односи на издвајања за културу. У убједљивом вођству се налази чињеница да Република Српска за културу издваја мање од 1%, од чега највећи дио свакако иде за плате запослених у јавним установама културе, умјесто на програмске активности, трећи најважнији изазов. Други по важности јесте висок порез на ауторски уговор, који у коначници, збирно износи преко 40%. Остали изазови кажу да култура није приоритет ни буџета Републике Српске, нити јединица локалне самоуправе. На крају, приликом истраживања изазов са најмањим бројем гласова јесте да јединице локалних самоуправа располажу све мањим буџетима за културу.

Три од десет циљева се реферишу на недовољно улагање у домаћу продукцију и стваралаштво и грађење сцене, кроз улагање у програмске активности, у домаћи кадар и у инфраструктуру, а два се односе на публику, за коју се посебно истиче склоност публике ка лакој забави и недостатак наставних планова и програма, јер образовање не припрема младе за умјетност и културу.

2.1.7. Резултати Истраживања културних потреба публике

Истраживање културних потреба публике у Републици Српској спроведено је током децембра 2022. године. На узорку од 1000 испитаника истраживање је спроведено у виду упитника који се састојао из два дијела: социодемографски ставови и скално мјерење ставова грађана.

Социодемографски подаци се односе на:

- пол грађана,
- мјесто пребивалишта (град/село),
- старосне скупине,
- степен образовања/струка,
- радно мјесто/запосленост,
- приходи.

Мјерење ставова грађана се односи на:

- културне понуде у мјестима Републике Српске из које долазе, те оцјена према важности,
- оцјене према промјенама у културном садржају Републике Српске,
- рад институција и јавних установа културе,
- оцјене културних манифестација.

По полној структури испитаника било је 66% жена, 32% су мушкарци, док 2% одбија да се изјасни.

Према старосној и образовној структури, највећи број испитаника је старости између 31 и 50 година (24%), а најмањи између 14 и 20 године (11%), с тим да је највећи број испитаника завршио први циклус студија (37%), а најмањи само основну школу (2%).

Примјетан је изузетно велики распон у просјечним примањима испитаника, али и релативни уједначена дистрибуција. Највећи број, преко 40%, пријављује примања између 1.000 КМ и 2.000 КМ, док око 25% има примања испод 1.000 КМ, а исто толико (26%) приходе изнад 2.000 КМ.

Што се саме културне понуде тиче, грађани Републике Српске је углавном оцјењују као лошу, било да је ријеч о општинском или републичком нивоу, јер око 40% испитаника сматра да је понуда углавном лоша и лоша, што је релевантан показатељ да је неопходно више и темељније радити на културној понуди Републике Српске. Само 2% понуду оцјењује као веома добру.

Од неопходних културних садржаја као најпотребнији наведени су простори за креативни рад и стваралаштво (88%), дигитализација (84%) и програми који се баве креативним радом са дјецом и младима (83%), а као најмање потребни су манифестације културно-умјетничких друштава (32%), књижевне манифестације (26%) и музика у домаћој продукцији (24%).

Према истраживању, већина испитаника (од 71% до 79%) сматра да је неопходно више културних догађаја и објеката, и то из области визуелних умјетности, дизајна, архитектуре и филм. Такође, већина сматра да је неопходно више и боље понуде музеја и галерија, те репрезентативних архитектонских објеката.

Најбоље у понуди културе Републике Српску су филмови у биоскопима, а најгоре су анимацијски и медијацијски програми, којих готово и да нема, те савремени плес и фестивали визуелних умјетности, дизајна и архитектуре којих у културној понуди Републике Српске такође нема.

Од свих јавних установа културе најбоље је оцијењено Народно позориште Републике Српске, као и прије пет година када је спроведено прво истраживање културних потреба, а најгоре Аудио-визуелни центар Републике Српске. Најбоље оцијењене манифестације су ОК Фест, Ноћ музеја и Fresh Wave, те Ђурђевдански фестивал за дјецу, док су најгоре оцијењене манифестације Кочићев збор, Фестивал Први кадар и Лут Фест.

Алармантан је податак да чак 83% испитаника никада није посјетило оперу или класични балет.

Занимљиво је видјети да за образовање и за школу и за цјеложивотно учење већина учесника чита између једне и три књиге годишње, док из задовољства, у слободно вријеме, већи дио испитаника у просјеку чита једну књигу мјесечно, односно око 12 књига годишње. С друге стране, значајан број учесника није прочитао ниједну књигу за посао, а мањи дио за образовање и цјеложивотно учење.

С електронским књигама је још лошија ситуација, преко 50% испитаника их није никада читало или их је ријетко читало. Они који читају електронске књиге то највећим дијелом раде у ситуацијама када им није доступно штампано издање (32%), а тек за 16% читалачке публике су електронске књиге први избор. Резултати су ипак бољи у односу на 2017. када је преко 80% грађана изјавило да не чита књиге у електронском формату.

Готово двије трећине испитаника (63%) је одговорило да прате рад јавних установа културе на друштвеним мрежама. Међутим, и даље постоји велики број људи које не користи друштвене мреже или никада нису пратили рад установа. Истраживање показује да је присутност јавних установа културе на друштвеним мрежама све важнији за широку јавност и да многи уживају у приступу тим садржајима на интернету.

Да су задовољни начином информисања навело је 42,7% испитаника. Међутим, 35,3% наводи да нису задовољни, док 19,4% није сигурно. Укупно, овај резултат показује да постоји простор за побољшање у начину на који се информације преносе јавности и да је потребно радити на томе да сви људи имају приступ квалитетним и тачним информацијама.

Резултати истраживања показују разноликост навика гледања телевизије, са 27% људи који гледају мање од сат времена, до 38,6% који гледају између 1 и 3 сата дневно. Међутим, 23,1% испитаника не гледа телевизију, што указује на смањени интерес за овај медиј, генерално, али и у односу на истраживање из 2017. Као и тада, и данас се највише

прате филмски, серијски и документарни програми, са 52,1%. Чак 83% испитаника није задовољно радом Радио-телевизије Републике Српске, те сматра да је потребно повећати садржаје за дјецу и младе, дати више медијског простора култури и умјетности, те унаприједити рад кадра и програма.

Људи не посјећују културне догађаје зато што је понуда застарјела и лошег је квалитета, као и зато што култура и умјетност нису довољно заступљене у медијима, те о истом нису довољно информисани, што се поклапа са истраживањем из 2017. године. Такође, уз нове објекте, посебно за велика извођења (концертне дворане и позоришта), основна порука јесте да се умјетност и култура морају фокусирати на стварање простора младим умјетницима, те младим људима генерално.

2.2. СТРАТЕШКА ОРИЈЕНТАЦИЈА

Стратешка оријентација за период од 2023. до 2030. године одређује се у виду визије и стратешких циљева.

2.2.1. Визија

Континуираном и посвећеном културном политком Република Српска је његујући, развијајући и повезујући своју богату културну баштину и савремено стваралаштво постала препознатљиви мост културе између Истока и Запада, прошлости и будућности.

2.2.2. Стратешки циљеви

Стратешки циљеви – На основу темељне анализе стања у култури и умјетности, формирана су следећа четири стратешка циља и одређења:

- 1: Одговорна и транспарентна културна политика која јача културни систем на домаћој и њено присуство на међународној сцени;
- 2: Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва);
- 3: Развој сарадње са ресурсима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредном развоју Републике Српске (туризма и предузетништва);
- 4: Развој просторне, организационе (институционалне) и техничко-технолошке инфраструктуре за културне дјелатности.

3. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СА ИНДИКАТОРИМА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 01 Одговорна и транспарентна културна политика која јача културни систем на домаћој и њено присуство на међународној сцени	Индикатор	Полазна вриједност (2023)	Циљна вриједност (2030)
	Повећање укупних улагања у културу, поштовање рокова и дефинисаних система валоризације квалитета као предуслов за успостављање и континуирано унапређивање новог културног система на домаћој и међународној сцени кроз јавне конкурсе, програмске активности, успостављен систем мониторинга и евалуације, партнерства у учешћа у међународним пројектима	Недовољно стабилан и одржив културни систем	Стабилан и одржив културни систем кроз јасну финансијску ⁴ и програмску ⁵ одговорност
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 02 Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва)	Индикатор	Полазна вриједност (2023)	Циљна вриједност (2030)
	Повећан број професионалаца у свим доменима културе и у јавном и у приватном сектору, чија је професионализација извршена на основу истраживања стања, на основу дефицита и суфицита занимања и јасне кадровске политике	Мање од 50% запослених у адекватној стручној спреми и занимању	Више од 70% запослених у адекватној стручној спреми и занимању
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 03 Развој сарадње са ресорима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредном развоју Републике Српске (предузетништво и културни туризам)	Индикатор	Полазна вриједност (2023)	Циљна вриједност (2030)
	Системска промјена навика учешћа у културном животу која директно и индиректно доприноси привредном развоју Републике Српске	Недовољна свијест о значају културе за идентитет и привредни развој једног друштва	Култура схваћена као равноправна привредна грана која активно доприноси БДП-у, одрживом развоју и економском расту (кроз образовање, предузетништво у области културне и креативне индустрије и културни туризам)
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 04 Развој просторне, организационе (институционалне) и техничко-технолошке инфраструктуре за културне дјелатности	Индикатор	Полазна вриједност (2023)	Циљна вриједност (2030)
	Усвајање и примјена новог приступа у планирању, формирању и креирању просторне, организационе (институционалне) и техничко-технолошке инфраструктуре за културну дјелатност који је у складу са савременим принципима одрживости и дјеловања	Мање од 10%	Више од 50%

⁴ Повећана директна и индиректна улагања у културу, стварање погодних услова за развој културног система на домаћој и међународној сцени, благовремено расписивање свих конкурса и поштовање свих рокова за спровођење свих процедура и активности, суфинансирање на основу квалитета и резултата рада кроз јасан систем мониторинга и евалуације

⁵ Стратешко улагање у квалитетне пројекте који доприносе јачању културног идентитета Републике Српске, који доприносе одрживом развоју, помажу препознавању и стварању нових радних мјеста и утичу на економски раст, посебно у секторима културних и креативних индустрија, културног туризма, иновација и образовања.

4. ПРИОРИТЕТИ И МЈЕРЕ СА ИНДИКАТОРИМА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 01 Одговорна и транспарентна културна политика која јача културни систем на домаћој и њено присуство на међународној сцени	ПРИОРИТЕТИ	ИНДИКАТОРИ
	1.1. Снажнија финансијска подршка за културу	Повећана директна и индиректна улагања у културу
	1.2. Редифинисати начин расподеле средстава (јавним установама културе и путем јавних конкурса)	Повећана издвајања за програмске активности и повећан квалитет пројеката, као и видљивост у развоју цјелокупног културног система
	1.3. Јачање капацитета установа и организација за културну политику, стратешко планирање културе и дјеловање, умрежавање, представљање и присуство на међународној сцени	Повећан број планских, стратешких докумената установа и организација и конкретних активности путем којих се спроводи културна политика установа и организација на домаћој и међународној сцени
	1.4. Подржати учешће у међународним програмима и фондовима (Креативна Европа, Еуримаж, Унеско)	Повећан број пројеката успјешних у међународним програмима и фондовима, као носиоци или као партнери
	1.5. Успостављен систем мониторинга и евалуације	Повећан број пројеката који испуњавају постављене критеријуме и на основу њих спроводе културну политику

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 02 Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва)	ПРИОРИТЕТИ	ИНДИКАТОРИ
	2.1. Стварање услова за несметано развијање сцене	Број оснажених и афирмисаних талената, умјетника, професионалаца, организација и платформи препознатих од стручне јавности, те квалитет њихових пројеката
	2.2. Професионализација кадра	Створени услови за несметану професионализацију кадра кроз унапређену легислативу, планску, финансијску и друге посебне облике подршке
	2.3. Развијање културног система кроз нове организационе форме дјеловања	Формиране посебне јединице/одјељења у оквиру постојећих установа културе за проширене дефицитарне програмске активности
	2.4. Развијене културне и креативне индустрије	Створени услови за развијање културних и креативних индустрија кроз легислативу и планску, финансијску и друге облике подршке (заступљеност области кроз пројекте, аналитика кроз извјештаје, број умјетника, односно организација које се активно баве културним и креативним индустријама)

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 03 Развој сарадње са ресорима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредном развоју Републике Српске (туризма и предузетништва)	ПРИОРИТЕТИ	ИНДИКАТОРИ
	3.1. Подстицање креативног размишљања у формалном образовању	Већа присутност културе и умјетности у формалном образовању (кроз фонд часова, обуке, тренинге, ојачане секције, као и кроз и друге пројекте и програме јавних установа и организација чији је фокус, кроз културу и умјетност, рад са дјецом и младима)
	3.2. Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању	Већи број кампања, као и анимацијских и медијацијских програма и пројеката који се баве развојем публице (приближавањем садржаја публици) и партиципативношћу (директно укључујући публику у процесе стварања)
	3.3. Доступност културних садржаја	Повећан број доступног културног садржаја кроз процес дигитализације и децентрализације
	3.4. Оснаживање и развој културног туризма	Повећан број пројеката и програма који активно, циљано доприносе привреди кроз развој предузетништва и културног туризма

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 04 Развој просторне, организационе (институционалне) и техничко-технолошке инфраструктуре за културне дјелатности	ПРИОРИТЕТИ	ИНДИКАТОРИ
	4.1. Изграђена нова инфраструктура	Број нових изграђених објеката
	4.2. Унапријеђена постојећа инфраструктура	Број приступачних простора и програма
	4.3. Опремање јавних установа културе	Број опремљених установа културе (техником, опремом, инструментима...)
	4.4. Формирање нових установа, система и мрежа	Број нових установа, система и мрежа са повећаним капацитетом за извођење и излагање

4.1. Преглед приоритета и мјера за 1. стратешки циљ

01 Одговорна и транспарентна културна политика која јача културни систем на домаћој сцени и њено присуство на међународној сцени

1.1 Снажнија финансијска подршка за културу

- 1.1.1. Повећати издвајања за културу на минимално 1,5%,
- 1.1.2. Повећати издвајања за програмске активности и продукцију,
- 1.1.3. Иницирати смањење пореза који се односе на културу и умјетност,
- 1.1.4. Нови извори финансирања.

1.2. Редефинисати начин расподеле средстава

(јавним установама културе и путем јавних конкурса)

- 1.2.1. Континуирано спроводити детаљну анализу програмских активности јавних установа културе чији је оснивач Република Српска,
- 1.2.2. Финансирање према резултатима истраживања,
- 1.2.3. Континуирано спроводити детаљну анализу суфинансираних пројеката и програма,
- 1.2.4. Конкурсом подржати пројекте којима се спроводи културна политика Републике Српске.

1.3. Јачање капацитета за културну политику, стратешко планирање културе и практично дјеловање, умрежавање и присуство на међународној сцени

- 1.3.1. Јавне установе културе доносе стратегије развоја својих установа,
- 1.3.2. Сви носиоци пројеката који се суфинансирају по јавном конкурс дужни су, уз пројектну апликацију, доставити детаљан акциони план изведен из стратегије развоја установе, док је за организације неопходно пројекте и дјеловање ускладити са самом мисијом организације,
- 1.3.3. Обука кроз радионице и предавања,
- 1.3.4. Приступ мрежама,
- 1.3.5. Развити систем и механизме путем којих ће се идентификовати кључне међународне манифестације од националног значаја за Републику Српску и њене умјетнике.

1.4. Подржати учешће у међународним пројектима и фондовима (Креативна Европа, Еуримаж, Унеско, Хоризон...)

- 1.4.1. Обезбиједити обуку за писање пројеката,
- 1.4.2. Популаризација и промовисање доступних страних фондова,

- 1.4.3. Иницирати обезбјеђење фонда за учешће у међународним програмима (Креативна Европа, Еуримаж, УНЕСКО, Хоризон...) и водити базу података апликација,
- 1.4.4. Континуирано развијати пројекте са циљем уписивања на Унескове листе,
- 1.4.5. Развијати и подржати концепт креативног града – Унескова мрежа креативних градова.

1.5. Успостављен систем мониторинга, евалуације и аутоевалуација

- 1.5.1. Аутоевалуација свих финансираних и суфинансираних пројеката и програма,
- 1.5.2. Екстерна евалуација свих финансираних и суфинансираних пројеката и програма,
- 1.5.3. Ревизија према резултатима рада,
- 1.5.4. Јавна доступност резултата евалуације и мониторинга.

4.2. Преглед приоритета и мјера за 2. стратешки циљ

02 Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва)

2.1. Стварање услова за несметано развијање сцене

- 2.1.1. Континуирано улагање у појединца кроз подршку продукцији и стваралаштву,
- 2.1.2. На основу анализе дефинисати и континуирано стратешки развијати и системски јачати организације и пројекте од значаја за Републику Српску,
- 2.1.3. На основу анализе дефинисати и стратешки развијати и уводити награде за појединце,
- 2.1.4. Развијање јавних установа културе као платформи за дјеловање цивилног друштва,
- 2.1.5. Подржавати пројекте који се на иновативан начин баве питањем културног идентитета.

2.2. Професионализација кадра

- 2.2.1. Анализа, истраживање и мапирање свих занимања и свог расположивог кадра (запосленог, незапосленог, дефицит, суфицит...) из области културе и умјетности,
- 2.2.2. План развоја кадровске политике,
- 2.2.3. Усклађивање свих релевантних докумената, а посебно Закон о платама у култури,
- 2.2.4. Посебни облици подршке професионализацији кадра,
- 2.2.5. Обезбјеђивање финансијске подршке професионализацији кадра.

2.3. Развивање културног система кроз нове организационе форме дјеловања

2.3.1. Организовати посебне јединице и одјељења у оквиру постојећих установа културе.

2.4. Развијене културне и креативне индустрије

2.5.1. Стратегија развоја културних и креативних индустрија,

2.5.2. Популаризација културних и креативних индустрија,

2.5.3. Посебни облици подршке развоју културних и креативних индустрија,

2.5.4. Систематизацијом предвидјети отварање овог радног мјеста у Министарству просвјете и културе (виши стручни сарадник за културне и креативне индустрије).

4.3. Преглед приоритета и мјера за 3. стратешки циљ

03 Развој сарадње са ресорима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредног развоја Републике Српске (предузетништво и туризам)

3.1. Подстицање креативног размишљања у формалном образовању

3.1.1. Јачање педагошке компоненте,

3.1.2. Фокус на развоју публице кроз образовање и међусекторску сарадњу,

3.1.3. Иницирати анализу наставног плана и програма и извршити унапређење,

3.1.4. Оснаживање рада школских секција.

3.2. Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању

3.1.1. Укључивање вртића, средњих школа и факултета у процесе продукције и реализацију пројеката популаризације и промоције културе и умјетности,

3.2.2. Увођење анимацијских и медијацијских пројеката у редован програм установа,

3.2.3. Конкурсом подржати пројекте културне анимације и медијације организација, те развоја публице,

3.2.4. Израда плана развоја публице,

3.2.5. Јачање партиципативности, односно учешће грађана у културном животу.

3.3. Доступност културних садржаја

3.5.1. Дигитализација (библиотеке, архивске, музејске и кинотечке грађе),

3.5.2. Буџетом планирати и финансијски подржати план и програм децентрализације свих републичких установа културе,

3.5.3. Популаризација културе и умјетности у медијима.

3.4. Оснаживање и развој културног туризма

3.4.1. Подржати развој културног туризма кроз промоцију и валоризацију културног и природног наслеђа у сарадњи са институцијама, јавним установама културе, приватним и цивилним сектором,

3.4.2. Финансијском и институционалном подршком свих релевантних институција подстицати пројекте и манифестације савременог стваралаштва и културног наслеђа које доприносе развоју туризма,

3.4.3. Омогућити повезивање између атракција одређеног локалитета (мањи градови и села) који се могу објединити у тематске аранжмане, планове пута и туристичке руте, којима је циљ повећање боравка туриста и њихове потрошње.

4.1. Преглед приоритета и мјера за 4. стратешки циљ

04 Развој просторне, организационе (институционалне) и техничко-технолошке инфраструктуре за културне дјелатности

4.1. Изграђена нова инфраструктура

4.1.1. Изградња нових објеката.

4.2. Унапријеђена постојећа инфраструктура

4.2.1. Листа пројеката културног наслеђа према угрожености,

4.2.2. Обезбиједити приступ лицима са инвалидитетом свим јавним установама културе.

4.3. Опремање јавних установа културе

4.3.1. Опремити јавне установе културе неопходном техником,

4.3.2. Опремити јавне установе културе неопходним инструментима и опремом.

4.4. Формирање нових установа, система и мрежа

4.4.1. Успостављање нових установа (нпр. нова зграда позоришта),

4.4.2. Успостављање нових система и мрежа (нпр. мрежа галерија).

5. ДЕТАЉАН ПРЕГЛЕД МЈЕРА СА ИНДИКАТОРИМА И ФИНАНСИЈСКИМ ОКВИРОМ

ЦИЉ 1 ОДГОВОРНА И ТРАНСПАРЕНТНА КУЛТУРНА ПОЛИТИКА КОЈА ЈАЧА КУЛТУРНИ СИСТЕМ НА ДОМАЋОЈ СЦЕНИ И ЊЕНО ПРИСУСТВО НА МЕЂУНАРОДНОЈ СЦЕНИ

Циљ 1 Приоритет 01 – Снажнија финансијска подршка за културу

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Снажнија финансијска подршка за културу		
Назив мјере	Повећати издвајања за културу на минимално 1,5%		
Опис мјере	Иницирати годишње увећавање издвајања за културу за 0,1% тако да до 2030. године проценат износи минимално 1,5%		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Проценат од 1,5%	0,92% (2022)	1,5% (2030)
Финансије	50.0000 КМ (за кампању)		
Период спровођења	Континуирано, 2023–2030.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Снажнија финансијска подршка за културу		
Назив мјере	Повећати издвајања за програмске активности и продукцију		
Опис мјере	Увећање за културу већим дјелом усмјерити ка програмским активностима јавних установа културе, али и организација цивилног друштва и физичких лица путем јавног конкурса за суфинансирање пројеката и програма и кроз средства од игара на срећу		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Увећан проценат (35%) за програмске активности	24,36% (2023)	-> 35% (континуирано)
Финансије	18.200.000 КМ (седам година, 4.200.000 КМ јавне установе, 9.800.000 КМ организације)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јавне установе културе, организације		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Снажнија финансијска подршка за културу		
Назив мјере	Иницирати смањење порезе који се односе на културу и умјетност		
Опис мјере	Иницирање смањења пореза који се односе на културу и умјетност. Иницирати смањења пореза на ауторски рад; Иницирање промјене Закона о порезу на добит; Иницирање смањења пореза на књигу...		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Смањен порез на ауторски уговор	2022 (33% до 50%)	2025 (< 10%, идеално 5%)
	Број умјетника и ауторских дјела	2025.	У константном порасту
	Смањен пореза на књигу (штампа, дистрибуција, ауторски хонорар)	2022 (17%)	2025 (0%)
	Број донација	2025.	У константном порасту
Финансије	За кампање: 70.0000 КМ		
Период спровођења	2023. до 2025. године		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске, јавне установе културе, организације цивилног друштва		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Снажнија финансијска подршка за културу		
Назив мјере	Нови извори финансирања		
Опис мјере	Обезбиједити нове изворе финансирања увођењем стимулативних законских одредаба, олакшица, односно иницирати увођење олакшица за порез на спонзорства и донације; подстицање оснивања фондација, завјештања, јавно-приватна партнерства, аукције...		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Повећана свеукупна издвајања за културу кроз успостављање нових система финансирања	2024.	2030.
	Упућена иницијатива за измјену релевантних закона	2023.	2024.
Финансије	0		
Период спровођења	Континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Циљ 1 Приоритет 02 – Редефинисати начин расподеле средстава (јавним установама културе и путем конкурса)

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Редефинисати начин расподеле средстава (јавним установама и путем конкурса)		
Назив мјере	Континуирано спроводити детаљну анализу програмских активности јавних установа културе чији је оснивач Република Српска		
Опис мјере	Континуирано спроводити детаљну анализу програмских активности јавних установа културе (број, обим и комплексност пројеката и програма установе, опсег, сложеност и утицај фестивала или манифестације коју установа организује, број анимацијских и медијацијских пројеката и програма, издавачка дјелатност, финансијска конструкција итд.) и у односу на резултате усмјеравати средства за програмске активности.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	извршена анализа са смјерницама	2023.	2024.
Финансије	0		
Период спровођења	Анализа се врши сваке године (почевши од 2023. године) Ревизија према резултатима рада се врши сваке три године (прва 2024. године)		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јавне установе културе		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Редефинисати начин расподеле средстава (јавним установама и путем конкурса)		
Назив мјере	Финансирање према резултатима истраживања		
Опис мјере	Финансирање програмских активности јавних установа на основу Правилника, а према резултатима истраживања и анализе, плану и програму, активностима, финансијама и резултатима рада установа. Након анализе и израде правилника, направити систем којим ће се вршити расподела средстава према потребама продукције, на основу претходно остварених резултата и према учинку. У том смислу кораци су: – Анализа програмских активности свих јавних установа културе – Израда Правилника о расподјели средстава за програмске активности – Извршити увећање према броју, карактеру, обиму и комплексности програма – Континуирани мониторинг и евалуација (интерно и екстерно).		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	израђен Правилник	2023.	2024.
	број пројеката од националног значаја	-	најмање један по установи у двије године
Индикатори	број пројеката који остављају неизбрисив траг на међународној сцени, промовишући културу и	-	најмање један по установи у три године

	умјетност Републике Српске а кроз утицај и видљивост (то оцјењује комисија независних експерата кроз мониторинг, евалуацију и истраживања)		
	број пројеката путем којих се граде капацитети	-	најмање два по установи годишње
	број пројеката који доводе до еманципације пубlike	-	најмање два по установи годишње
	број пројеката који доводе до локалног, регионалног и међународног умрежавања	-	најмање један по установи годишње
Финансије	0		
Период спровођења	Израда Правилника током 2023. и 2024. Финансирање и ревизија према резултатима рада и учинку континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јавне установе културе		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Рedefинисати начин расподеле средстава (јавним установама и путем конкурса)		
Назив мјере	Континуирано спроводити анализу суфинансираних пројеката и програма		
Опис мјере	Континуирано спроводити детаљну анализу програмских активности јавних установа културе (број, обим и комплексност пројеката и програма установе, опсег, сложеност и утицај фестивала или манифестације коју установа организује, број анимацијских и медијацијских пројеката и програма, издавачка дјелатност, финансијска конструкција итд.) и у односу на резултате усмјеравати средства за програмске активности.		
Индикатори	Индикатор	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	извршена анализа	2023.	2024.
Финансије	0		
Период спровођења	почетак 2024.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Рedefинисати начин расподеле средстава (јавним установама и путем конкурса)		
Назив мјере	Конкурсом подржати пројекте којима се спроводи културна политика Републике Српске		
Опис мјере	Конкурсом подржати пројекте којима се спроводи културна политика Републике Српске (јачање домаће продукције и кадра, развој пубlike, дигитализација, децентрализација, нови медији, интернационализација, анимацијски и медијацијски пројекти, заштита, очување, популаризација и интерпретације културне баштине, културне и креативне индустрије...), те тежити ка томе да се изабрани пројекти усклађују са културном политиком Републике Српске, прате план културног развоја и нови Правилник о суфинансирању пројеката и програма у култури.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	израђен нови правилник	2023.	2024.
	смањен број пројеката, а повећан квалитет и видљивост у развоју сцене	већи број пројеката са мањим износима (2023) - 174 по конкурс (2022)	мањи број пројеката са већим износима (2030)
	број пројеката путем којих се граде капацитети	мање од 20%	најмање један по организацији годишње
	број пројеката који доводе до еманципације пубlike	мање од 5%	најмање један по организацији годишње
	број пројеката који доводе до локалног, регионалног и међународног умрежавања	мање од 10%	најмање један по организацији у три године
	број пројеката од националног значаја	-	најмање један по организацији у пет година
Финансије	0		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, организације цивилног друштва		

Циљ 1 Приоритет 03 – Јачање капацитета за културну политику, стратешко планирање, практично дјеловање, умрежавање и присуство на међународној сцени

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Јачање капацитета за културну политику, стратешко планирање, практично дјеловање, умрежавање и присуство на међународној сцени		
Назив мјере	Јавне установе културе доносе стратегије развоја својих установа		
Опис мјере	Јавне установе културе које се финансирају из буџета Републике Српске, дужне су, уз план и програм, предати и годишњи акциони план установе изведен из стратегије развоја установе		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број усвојених стратегија	Мање од 10% (1) 2023.	100% (14) 2025.
Финансије	70.0000 KM		
Период спровођења	Све стратегије развоја морају бити донесене до јануара 2025.		
Носиоци активности	Јавне установе културе		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Јачање капацитета за културну политику, стратешко планирање, практично дјеловање, умрежавање и присуство на међународној сцени		
Назив мјере	Носиоци пројеката и програма који се суфинансирају по конкурс доносе стратегије развоја својих установа, док је за организације неопходно пројекте и дјеловање ускладити са самом мисијом организације.		
Опис мјере	Јавне установе културе које се суфинансирају из буџета Републике Српске, као и организације цивилног друштва, дужне су, уз пројекат, предати и годишњи акциони план установе или организације изведен из стратегије развоја.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број усвојених стратегија	2023 (0)	2026. (најмање 10)
Финансије	0		
Период спровођења	Све стратегије развоја морају бити донесене до јануара 2026.		
Носиоци активности	Јавне установе културе, организације цивилног друштва		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Јачање капацитета за културну политику, стратешко планирање, практично дјеловање, умрежавање и присуство на међународној сцени		
Назив мјере	Обука кроз радионице и предавања		
Опис мјере	Министарство просвјете и културе ће, за све заинтересоване, организовати обуку за писање стратегије развоја установе, односно организације, кроз радионице и предавања релевантних стручњака		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број полазника - установе	Мање од 10	Најмање 35
	Број полазника - организације	-	Најмање 35
Финансије	120.000 KM		
Период спровођења	2024		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Јачање капацитета за културну политику, стратешко планирање, практично дјеловање, умрежавање и присуство на међународној сцени		
Назив мјере	Приступ мрежама		
Опис мјере	Подстицање умрежавања као обавезне активности свих републичких установа културе (рок од двије године да се учлане у релевантну регионалну или европску мрежу, у зависности од области), као и подстицање умрежавања свих фестивала и струковних организација у релевантне фестивалске мреже, односно мреже струковних организација. Подстицање културног стваралаштва и размјене културних програма и пројеката националних мањина са матичним земљама.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број јавних установа културе у релевантним мрежама	-	14 (2030)

	Број фестивала у фестивалским мрежама	-	Најмање 50%
Финансије	0		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јавне установе културе, организације цивилног друштва, фестивали, струковна удружења		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Јачање капацитета за културну политику, стратешко планирање, практично дјеловање, умрежавање и присуство на међународној сцени		
Назив мјере	Развити систем и механизме путем којих ће се идентификовати кључне манифестације од националног значаја за Републику Српску		
Опис мјере	Формирати радну групу за дефинисање система и израду правилника за међународне наступе од националног значаја. Дефинисати листу манифестација од међународног значаја на чијем учешћу ће Министарство просвјете и културе дати подршку (нпр. Кан, Берлин, Венецијанско бијенале, Касел документа, Прашко квадријенале) за чије би учешће Министарство издвојило одређена средства – из сваке области се определијелити за минимално двије; Обезбиједити фонд за учешће на манифестацијама од међународног и регионалног значаја, а према успостављеној листи која ће се периодично ажурирати и која ће бити јавно доступна на интернет страници Министарства. Дефинисати носиоце активности и развити конкурс путем којег ће се за националне наступе бирати умјетници, односно пројекти. На примјер: Венецијанско бијенале – архитектура Носилац: Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет Универзитета у Бањој Луци Покровитељ: Министарство просвете и културе Начин избора националног представник: Жирирани јавни конкурс		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Повећана присутност умјетника, пројеката и програма из Републике Српске на значајним међународним и регионалним манифестацијама	Мање од 10%	Више од 30%
	Обезбијеђен фонд	-	2025.
	Број успјешних представљања	-	У сталном расту
Финансије	0		
Период спровођења	2024–2025.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јавне установе културе, струковна удружења		

Циљ 1 Приоритет 04 – Подржати учешће у међународним пројектима и фондовима

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Подржати учешће у међународним пројектима и фондовима		
Назив мјере	Обезбиједити обуке за писање пројеката		
Опис мјере	Расписати конкурс за дугорочног партнера за обуку и писање пројеката; Изабрати дугорочног партнера за обуку и писање пројеката који би радио са јавним установа и удружењима; Ојачати капацитете актера у култури за излазак пред међународну публику.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Ојачани капацитети јавних установа културе и удружења за излазак пред међународну публику и умрежавање у међународне пројекте и програме, а кроз континуирано обучавање за	мање од 10	више од 40

	писање пројеката и учешће у међународним фондовима		
	Број пројеката са којима се аплицирало на међународне фондове (Креативна Европа...)	мање од 10	више од 30
Финансије	140.000 КМ		
Период спровођења	2023–2030.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Подржати учешће у међународним пројектима и фондовима		
Назив мјере	Популаризација и промовисање доступних страних фондова		
Опис мјере	Информисати установе и организације о свим доступним страним фондовима и пружање помоћи приликом аплицирања; Израдити публикацију на тему међународних фондова (у штампаној и електронској верзији); Учинити све информације доступне путем веб-сервиса, односно веб-странице Министарства просвјете и културе.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број јавних установа културе и организација које се пријављују на међународне фондове	Мање од 10	Константан раст
Финансије	20.000 КМ		
Период спровођења	Од 2024. до 2025. те по потреби ажурирати податке		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Подржати учешће у међународним пројектима и фондовима		
Назив мјере	Иницирати обезбјеђивање фонда за учешће у међународним програмима		
Опис мјере	Иницирати издвајање посебне ставке у буџету за успјешне пројекте. Пројекти успјешни на међународним фондовима се тренутно суфинансирају из средстава игара за срећу. Међутим, у питању је незнатан број пројеката. Уколико дође до учешћа већег броја учесника, повећаће се и број пројеката, па самим тим и потреба за већим износима суфинансирања (око 20% од укупне вриједности по пројекту). С тим у вези, неопходно је обезбиједити посебан фонд, посебну ставку у буџету за успјешне пројекте. Водити базу података апликација и успјешних пројеката.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Обезбијеђен фонд за пројекте успјешне на Креативној Европи и пројекте учешћа на међународним и регионалним манифестацијама које се налазе на Листи	2024.	2025.
	Број пројеката и износ средстава остварених кроз учешће у пројектима	-	2030.
Финансије	-		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске, Народна скупштина		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Подржати учешће у међународним пројектима и фондовима		
Назив мјере	Континуирано пратити и развијати пројекте са циљем уписивања на Унескову листу		
Опис мјере	Континуирано пратити и развијати пројекте, стварање услова и формирање пројектне документације, а са циљем уписивања на Унескову листу културне баштине		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број пројеката на Листи	-	-
Финансије	Немогуће навести потребна финансијска средства у овој фази		

Период спровођења	континуирано
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Подржати учешће у међународним пројектима и фондовима		
Назив мјере	Развијати концепт креативног града – Унескова мрежа креативних градова		
Опис мјере	Подстицање и унапређење иницијатива градова који сматрају креативност кључном компонентом урбаног развоја, посебно путем партнерства која укључују јавни и приватни сектор и цивилно друштво; Ојачати стварање, продукцију, дистрибуцију и ширење културних активности добара и услуга; Развијање и подстицање креативности и иновација, те проширивање могућности за умјетнике и стручњаке у културном сектору; Унапређење доступности културе и учествовање грађана у културном животу, кориштење културних добара и услуга, посебно међу маргинализованим или угроженим групама и појединцима; Потпуно укључивање културних и креативних индустрија у локалне развојне стратегије и планове.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број креативних градова	1 (2023)	2 (2030)
	Број и квалитет кандидованих пројеката	-	10 (2030)
	Број реализованих пројеката	-	10 (2030)
	Број умјетника и учесника	-	Најмање 200 (2030)
Финансије	0		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јединице локалне самоуправе		

Циљ 1 Приоритет 05 – Успостављен систем мониторинга, евалуације и аутоевалуације

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Успостављен систем мониторинга, евалуације и аутоевалуације		
Назив мјере	Аутоевалуација финансираних и суфинансираних пројеката		
Опис мјере	Сви финансирани, односно суфинансирани пројекти који се (су)финансирају из буџета Републике Српске морају обавити аутоевалуацију једном годишње и планирати је пројектом и буџетом пројекта (планирати хонорар за лице или лица која ће вршити евалуацију, односно аутоевалуацију по завршетку пројекта)		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број пројеката који су прошли аутоевалуацију	Мање од 10%	100% (2030)
Финансије	1.400.000 КМ (за мониторинг и евалуацију, седам година), 20.000 КМ (вебинар)		
Период спровођења	2024–2030.		
Носиоци активности	Јавне установе културе, организације цивилног друштва, физичка лица		

Веза са Циљем	Транспарентна и одговорна културна политика		
Приоритет	Успостављен систем мониторинга, евалуације и аутоевалуације		
Назив мјере	Екстерна евалуација финансираних и суфинансираних пројеката		
Опис мјере	Екстерна евалуација свих финансираних, односно (су)финансираних врши се сваке три године по случајном одабиру, а екстерне евалуаторе поставља Министарство просвјете и културе		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број пројеката који су прошли екстерну евалуацију	0	Најмање 20
	Број позитивно оцијењених пројеката који су прошли екстерну евалуацију	0% (2023)	50% (2030)
Финансије	400.000 КМ (за мониторинг и евалуацију)		

Период спровођења	2024–2030.
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Успостављен систем мониторинга, евалуације и аутоевалуације		
Назив мјере	Ревизија према резултатима рада		
Опис мјере	На основу спроведених пројеката и програма, на основу извјештаја и учинка, сваке три године врши се ревизија (додјељивање и распоред средстава) према резултатима рада, а на основу успјешности пројеката који су: од националног значаја, видљиви у заједници, развијају публику, стварају аутентичну сцену, граде домаће капацитете и домаће умјетнике, остварују међународну присутност на релевантним међународним манифестацијама, фестивалима, мрежама, финансијски су одрживи, на основу броја успјешних апликација за међународне фондове (као вођа пројекта, али и као партнер)		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број успјешних пројеката који испуњавају постављене критеријуме и на основу њих спроводе културну политику	-	Најмање 1 по установи годишње
Финансије	0		
Период спровођења	Континуирано сваке три године, почевши од 2024.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Одговорна и транспарентна културна политика		
Приоритет	Успостављен систем мониторинга, евалуације и аутоевалуације		
Назив мјере	Јавна доступност резултата евалуације и мониторинга		
Опис мјере	Евалуација (финансијски извјештаји, квалитет садржаја и остварени резултати чиме јавност стиче могућност на давање оцјене изабраним пројектима) мора бити јавно доступна и објављена на интернет страници институције која расписује конкурс и додјељује средства		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број јавно доступних евалуација које су спроведене и завршене	0%	100%
Финансије	0		
Период спровођења	2023–2030.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јавне установе културе, организације, физичка лица		

ЦИЉ 2 РАЗВОЈ ЉУДСКИХ РЕСУРСА У СВИМ ДОМЕНИМА КУЛТУРЕ

(унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва)

Циљ 2 Приоритет 01 – Стварање услова за несметано развијање сцене

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Стварање услова за несметано развијање сцене		
Назив мјере	Континуирано улагање у појединца кроз подршку продукцији и стваралаштву		
Опис мјере	Конкурсима, откупима и наградама континуирано улагати у продукцију и појединаца (рукописи, умјетничка дјела, изложбе, композиције...) и талената. Омогућити умјетницима (књижевницима, драмским писцима, визуелним умјетницима, новомедијским и мултимедијалним, сликарима, скулпторима...) да се на годишњи конкурс (за стваралаштво) пријављују као физичка лица. Иницирати код јавних установа културе да у склопу својих програма на годишњем нивоу планирају минимално једну изложбу и минимално једно извођење домаћих умјетника који би се бирали по конкурс и за то издвојити додатна средства. Конкурсом подржати рад и програм студентских културних центара, који ће постати тачке сусрета студената и младих умјетника. Задужити јавне установе да прате рад академија и умјетничких школа, као и културних центара, независних галерија специјализованих за излагање младих умјетника и слично, те да најбоље студенте и младе умјетнике, чији се таленти истичу, интегришу у своје програме, чиме ће се јачати сцена.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број пројеката од значаја за Републику Српску	-	Минимално три по години
	Број подржаних талената и афирмисаних умјетника препознатих од стручне јавности	-	Минимално троје из сваке области до 2030.
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске, јавне установе културе		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Стварање услова за несметано развијање сцене		
Назив мјере	На основу анализе дефинисати и континуирано стратешки развијати и системски јачати организације и пројекте од значаја за Републику		
Опис мјере	Конкурсима, откупима и наградама континуирано развијати и стратешки јачати организације и пројекте од значаја за Републику Партнерски, делегирањем одређених надлежности, јачати капацитете организација и струковних удружења		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број оснажених и афирмисаних организација и квалитет њихових пројеката	2023.	Минимално три из сваке области до 2030.
	Број афирмисаних професионалаца и стручњака	2025.	У константном порасту
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	Континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Стварање услова за несметано развијање сцене		
Назив мјере	На основу анализе дефинисати и стратешки развијати и уводити награде за појединце		
Опис мјере	Наградама континуирано развијати и стратешки јачати таленте.		

	Наставити подржавати програме јавних установа и организација које у својим програмима имају систем награда (најбољи драмски текст на конкурс „Реци наглас“, награђивање студената на годишњој изложби Музеја савремене умјетности, награђивање студената на позоришном академском фестивалу ПАФ, Демофест итд.). Иницирати увођење и подржавати систем награда из области књижевности, дизајна, модног дизајна, примијењених умјетности, филма, архитектуре, теорије, критике...		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број подржаних и афирмисаних талената	2023.	У константном порасту
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	Континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јавне установе културе, организације		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Стварање услова за несметано развијање сцене		
Назив мјере	Развијање јавних установа културе као платформи за дјеловање цивилног друштва		
Опис мјере	Партнерски програмски развој установа културе са фокусом на области које су тренутно највише угрожене: визуелне умјетности (фестивал визуелне и новомедијске умјетности), архитектура (салон архитектуре), плес (фестивал савремене игре и покрета)		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број нових платформи	0 (2023)	Минимално 3 (2030)
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	2025–2030.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јавне установе културе, организације		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Стварање услова за несметано развијање сцене		
Назив мјере	Подржавати пројекте који се на иновативан начин баве питањем културног идентитета		
Опис мјере	Конкурсима и наградама подржавати пројекте који се на иновативан начин баве питањем културног идентитета (нпр. заштита и очувању језика и писма (кроз креирање нових фонтова, нова издања...), заштита, очување и промоција нематеријалног културног наслеђа (кроз модни дизајн, кроз графички дизајн и генерално примијењену умјетност) и томе слично)		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број фонтова подржаних од стране Министарства просвјете и културе	0	Најмање 5
	Број сувенира подржаних од стране Министарства просвјете и културе	Мање од 10	Више од 10
	Број новомедијских изложби реинтерпретације културног наслеђа подржаних од Министарства просвјете и културе	0	Најмање 3
	Број колекција базираних на наслеђу подржаних од Министарства просвјете и културе	Мање од 5	Више од 10
Финансије	700.000 КМ (за период од седам година)		
Период спровођења	Континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јавне установе, организације		

Циљ 2 Приоритет 02 – Професионализација кадра

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Професионализација кадра		
Назив мјере	Анализа, истраживање и мапирање свих занимања и свог расположивог кадра (запосленог, незапосленог, дефицит, суфицит...) из области културе и умјетности		
Опис мјере	Извршити мапирање свих занимања из области културе и умјетности у Републици Српској; Анализа кадровских капацитета		
Кључни пројекти	Формирати групу за међусекторску сарадњу		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Успостављена база података	2023.	2024.
	Завршена анализа	2023.	2024.
Финансије	0		
Период спровођења	2024.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, универзитети, јавне установе културе		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Професионализација кадра		
Назив мјере	План развоја кадровске политике		
Опис мјере	Покренути иницијативу израде Плана кадровске политике; Дефинисати приоритете у односу на суфицит, односно дефицит кадра (нпр. повећати број културних менаџера, продуцената, позоришних редитеља, занатлија итд., а смањити број глумаца...); Израдити план школовања кадрова који су у дефициту (не само ВСС, него и заната потребних за развој позоришне и аудио-визуелне дјелатности, укључујући и образовање одраслих).		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Усвојен план кадровске политике	2024.	2025.
	Усвојени приоритети у односу на суфицит и дефицит	2024.	2025.
	Израђен план додатног школовања дефицитарног кадра	2024.	2025.
Финансије	0		
Период спровођења	2024–2025.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, универзитети, јавне установе културе		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Професионализација кадра		
Назив мјере	Усклађивање свих релевантних докумената, а посебно Закон о платама у култури		
Опис мјере	Иницирање измјене Правилника о Листи струковних, академских и научних звања; Иницирање усклађивања Правилника са Класификацијом занимања у Републици Српској; Иницирање измјене Закона о платама (у култури и умјетности), којим се на адекватан начин препознају сва занимања и звања у Републици Српској, са припадајућим и одговарајућим коефицијентима и називима радних мјеста.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Усвојен Правилник, односно допуњено издање са свим струковним, академским и научним звањима у области умјетности и хуманистике	2024.	2025.
	Усклађен Правилник са класификацијом занимања	2024.	2025.
	Донесен нови Закон о платама	2024.	2025.
Финансије	0		
Период спровођења	2024–2025.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Професионализација кадра		
Назив мјере	Посебни облици подршке професионализацији кадра		
Опис мјере	Усавршавање и тренинзи запослених у домену културне политике (доношење одлука, заговарање, лобирање, итд.) и у домену управљачких вјештина (стратешко планирање, развој публике, а посебно оних које се односе на културу сјећања – институционално сјећање – архивирање и документација – дигитализација). Познавање страних језика (неопходно за умрежавање). Подстицање умрежавања као обавезне активности свих републичких установа културе (рок двије године да се учлане у релевантну регионалну или европску мрежу).		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број запослених	-	Више од 30% (2030)
Финансије	420.000 КМ		
Период спровођења	2024–2030.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Професионализација кадра		
Назив мјере	Обезбјеђивање финансијске подршке професионализацији кадра		
Опис мјере	Повећати број обучених лица који раде у микро, малим и средњим предузећима у подручју културе Финансијска подршка планирању и спровођењу програма стручног усавршавања свих запослених у култури. Побољшати приступ савјетима, консултацијама, релевантним пословним вјештинама и обукама, посебно кроз систем „job shadowing“ за све раднике у култури. Створити финансијске услове за умрежавање између свих радника у култури, али и за размјену искустава (годишњи састанци, дебате, форуми, умрежавање на републичком и локалном нивоу). Обезбјеђивање финансијске подршке дефицитарном кадру у установама.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број запослених	-	Више од 30% (2030)
Финансије	300.000 КМ		
Период спровођења	2025–2030.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Циљ 2 Приоритет 03 – Развијање културног система кроз нове организационе форме дјеловања

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Развијање културног система кроз нове организационе форме дјеловања		
Назив мјере	Организовање посебних јединица и одјељења у оквиру постојећих установа културе		
Опис мјере	Усљед недостатка капацитета, потребе за проширењем програмских активности, посебно у домену филма, визуелних и примијењених умјетности, идеја је, по принципу Симфонијског оркестра при Народном позоришту Републике Српске, организовати посебне јединице у оквиру постојећих установа културе: – Биоскоп независне продукције и класика намијењен прије свега студентима филмске режије, продукције, монтаже... и филмофиле, те генерално публику, а у сарадњи са Кинотеком Републике Српске, Центром за развој аудио-визуелне дјелатности и КЦ Бански двор; – Центар за конзервацију и рестаурацију у сарадњи са Музејем Републике Српске; – Опера у сарадњи са Народним позориштем Републике Српске – Музеј позоришне умјетности са Дјечијим позориштем Републике Српске.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број новоформираних одјељења	0 (2023)	Најмање 3 (2030)
Финансије	Немогуће направити процјену тренутно		
Период спровођења	2025–2030.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске, јавне установе културе		

Циљ 2 Приоритет 04 – Развијене културне и креативне индустрије

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Развијене културне и креативне индустрије		
Назив мјере	Стратегија развоја културних и креативних индустрија		
Опис мјере	Формирати групу за међусекторску сарадњу; Формирати тим за израду стратегије; Ангажовати агенцију за спровођење анализе и мапирање културних и креативних индустрија на основу препорука тима за израду стратегије; Израдити детаљну студију културних и креативних индустрија; Мапирати област културних и креативних индустрија; На основу студије (мапе и анализе постојећег стања) одабрати приступ и израдити Стратегију.		
Индикатор	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Завршено мапирање области са објављеном студијом у виду публикације која је доступна широј јавности, извршена анализа и студија	2024.	2025.
	Објављена публикација	-	2025
	Израђена и усвојена Стратегија	2025.	2025.
	Објављена публикација	-	2026.
Финансије	30.000 КМ		
Период спровођења	2024. до 2025.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Развијене културне и креативне индустрије		
Назив мјере	Популаризација културних и креативних индустрија		
Опис мјере	Имплементација културних и креативних индустрија у све релативне јавне политике и стратегије; Развој простора и инфраструктуре; Промоција кроз пројекте партнерства Центра, академске заједнице и приватног сектора.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Заступљеност области кроз пројекте, аналитика кроз извјештаје.	2023.	2030.
Финансије	120.000 КМ		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске, Савјет		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Развијене културне и креативне индустрије		
Назив мјере	Посебни облици подршке развоју културних и креативних индустрија		
Опис мјере	Конкурсима подржати рад умјетника и организација које се баве предузетништвом и развојем културних и креативних индустрија (подржати изнајмљивање простора за радионице и студија, подржати финансијски набавку опреме, материјала итд.) Системска подршка развоју и промоцији предузетништва жена која се баве културним и креативним индустријама Подршка предузетничким иницијативама у области културе и умјетности за побољшање пословног окружења Програми подстицаја за запошљавање и самозапошљавање (самостални умјетник) у функцији стварања додатне вриједности		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број умјетника и организација подржаних на новом конкурс за развој културних и креативних	0 (2023)	Минимално 10 (2030)

	индустрија од стране Министарства просвјете и културе		
Финансије	100.000 КМ		
Период спровођења	2023–2030.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Веза са Циљем	Развој људских ресурса у свим доменима културе		
Приоритет	Развијене културне и креативне индустрије		
Назив мјере	Систематизацијом предвидјети отварање једног радног мјеста у Министарству просвјете и културе (виши стручни сарадник за културне и креативне индустрије)		
Опис мјере			
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Формирано ново радно мјесто	2023 - 0	2024 - 1
Финансије	235.200 КМ (за период од седам година, годишње 33.600 КМ)		
Период спровођења	2023–2024.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

**ЦИЉ 3 РАЗВОЈ САРАДЊЕ СА РЕСОРИМА ОБРАЗОВАЊА И ПРИВРЕДЕ ПОВОДОМ
РАЗВОЈА КУЛТУРНИХ ПОТРЕБА ГРАЂАНА И ДОПРИНОСА ПРИРЕДНОМ РАЗВОЈУ
РЕПУБЛИКЕ СРСПКЕ (предузетништво и туризам)**

**Циљ 3 Приоритет 01 – Подстицање креативног размишљања у формалном
образовању**

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресурсима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Подстицање креативног размишљања у формалном образовању		
Назив мјере	Јачање педагошке компоненте		
Опис мјере	Покренути кампању у оквиру које ће Министарство просвјете и културе, као иницијатор и један од носилаца активности, организовати дискусију, тренинг или предавање о значају културе и умјетности у развоју креативности код дјеце. Обезбиједити тренинг и предавања васпитачима, наставницима и професорима о значају културе и умјетности у развоју креативности код дјеце. Оспособљавање професионалног кадра/наставног особља за препознавање талената у дјечијем и омладинском узрасту. У цијели процес је неопходно укључити вртиће и школе, с циљем даљег преношења знања insistирати да васпитачи, учитељи, наставници и професори који су прошли обуку, спроводе научено унутар својих установа. Упознати родитеље са значајем који култура и умјетност имају у развоју креативности код дјеце. Јачати едукативне програме свих фестивала.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број тренинга	-	-
	Број полазника и обученог кадра (васпитачи, учитељи, наставници, професори)	-	-
	Број едукативних програма	-	-
Финансије	Немогуће дефинисати у овој фази		
Период спровођења	2025–2027.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресурсима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Подстицање креативног размишљања у формалном образовању		
Назив мјере	Фокус на развој младе публике кроз образовање и међуресорну сарадњу		
Опис мјере	Задужити основне и средње школе да спроводе креативне програме за ученике у склопу ваннаставних активности (Пројекат у сарадњи са Министарством просвјете и културе, школама и установама); Расписати јавни конкурс или по позиву укључити умјетнике и културне раднике вољне да на волонтерској основи осмисле креативне програме за ученике основних и средњих школа; Креативни програми се могу састојати из: 1) креативних радионица (вођених од стручњака из области, одржаних или у простору школе или у установи културе, у зависности од карактера и теме радионице); 2) приказивачке дјелатности (филмски програми у школама и сл.); 3) стваралаштва (у оквиру школских секција интензивно радити на развоју креативности и вјештина код дјеце, а кроз писање, поезију, стварање драмског текста, сликање, компоновање, фотографију итд.); и 4) продукције (у склопу српског језика, енглеског језика, ликовне културе, музичке културе и физичке културе на годишњем нивоу учествовати у продукцији представе базиране на домаћем тексту, тексту из свјетске културне баштине, или оригиналном тексту ученика школе, у продукцији изложбе, кореографије и слично); Задужити установе културе да, у склопу својих програмских активности, остваре продукцију минимално једног догађаја чија су циљна публика дјеца и млади.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број програма	0 (2025)	2030.
	Број полазника	0 (2025)	2030.

Финансије	Немогуће дефинисати у овој фази
Период спровођења	2025–2030.
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, образовне институције, организације

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресорима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Подстицање креативног размишљања у формалном образовању		
Назив мјере	Иницирати анализу наставног плана и програма		
Опис мјере	Извршити анализу наставног плана и програма и извршити унапређење		
Кључни пројекти	Анализа наставног плана и програма		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Извршена анализа	-	-
	Број часова – музика	-	-
	Број часова – позориште и филм	-	-
	Број часова – визуелне умјетности	-	-
Финансије	Немогуће дефинисати у тренутној фази		
Период спровођења	2027–2030.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресорима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Подстицање креативног размишљања у формалном образовању		
Назив мјере	Оснаживање рада школских секција		
Опис мјере	Анализом утврдити број и опсег школских секција, те конкурсом за Развој публике Министарства подржати програме рада секција, самостално и кроз партнерства, из области умјетности при школама		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Извршена анализа	2024.	2025.
	Број подржаних секција	0 (2023)	15 (2030)
	Број укључених актера	-	Више од 100
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	2025–2030.		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе		

Циљ 3 Приоритет 02 – Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресорима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању		
Назив мјере	Укључивање вртића, средњих школа и факултета у процесе продукције и реализацију пројеката популаризације и промоције културе и умјетности		
Опис мјере	Континуирано спровођење кампања Министарства просвјете и културе с циљем промоције и популаризације културе и умјетности и подстицања креативног размишљања		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број спроведених кампања	2 (2023)	Најмање 5 (2030)
	Број укључених актера	Мање од 100	Више од 1000
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јавне установе културе, образовне институције		

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресорима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању		
Назив мјере	Увођење анимацијских и медијацијских пројеката у редован програм установа		
Опис мјере	Иницирати увођење анимацијских и медијацијских програма у редован програм свих установа културе (кроз радионице, предавања, стручна вођења, отворене столове – за културно наслеђе, позориште, књижевност, филм и слично) тако да сваке године		

	установа мора имати бар два нова програма у том домену за које ће Министарство, кроз програмске активности, издвајати додатна средства		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број установа које су увеле анимацијске и медијацијске програме	Мање од 5	Више од 15
	Број програма	Мање од 10%	Више од 50%
	Број публике	-	-
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Јавне установе културе, Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресорима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању		
Назив мјере	Конкурсом подржати анимацијске и медијацијске пројекте и програме, као и пројекте развоја публике и организација		
Опис мјере	Конкурсом подржати пројекте културне анимације и медијације (радионице, предавања, отворене разговоре и дебате, развој мобилних апликација, акције у јавном простору и друге врсте алтернативних приступа) којима је циљ успостављање и стварање односа између публике и умјетничког дјела (приоритет у суфинансирању требало би да имају само они који у себи садрже анимацијске и медијацијске праксе).		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број организација које су увеле анимацијске и медијацијске програме	Мање од 10%	Више од 50%
	Број програма	-	Више од 20
	Број публике	-	Више од 15.000 (2030)
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Јавне установе културе, Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресорима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању		
Назив мјере	Израда плана развоја публике		
Опис мјере	Све установе и све организације које се финансирају, односно суфинансирају из буџета Републике Српске морају доставити план развоја публике		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број стратегија развоја публике	0 (2023)	Најмање 30 (2030)
Финансије	20.000 КМ		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Јавне установе културе, Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресорима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању		
Назив мјере	Јачање партиципативности, односно учешћа грађана у културном животу		
Опис мјере	Популаризација и промоција културе и умјетности укључивањем грађана у процесе продукције и реализацију		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број програма који укључују грађане у креирање културних садржаја	Мање од 5%	Више од 30%
	Број спроведених кампања	0 (2023)	Најмање 3 (2030)
Финансије	1.120.000 КМ (за период од седам година)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Јавне установе културе, Министарство просвјете и културе		

Циљ 3 Приоритет 03 – Доступност културних садржаја

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресурсима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Доступност културних садржаја		
Назив мјере	Дигитализација (библиотеке, музејске, архивске и кинотечке грађе)		
Опис мјере	Израда плана дигитализације Републике Српске, Израда Регистра и Централног регистра културних добара, Успоставити Листу свих заштићених културних добара Републике Српске, Спровести дигитализацију културних добара у складу са савременим стандардима, Израда плана дигитализације публикација од значаја за Републику Српску, Завршити дигитализацију библиотеке и музејске грађе, Дигитализовати архивску и кинотечку грађу, Лиценцирање за рад у систему.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број дигитализоване грађе	-	У сталном расту
Финансије	Немогуће процијенити у овој фази		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Јавне установе културе, Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресурсима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Доступност културних садржаја		
Назив мјере	Децентрализација пројеката и програма јавних установа културе		
Опис мјере	Буџетом планирати и финансијски подржати план и програм децентрализације свих републичких установа културе		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број намјенски децентрализованих пројеката и програма	Мање од 2 по установи годишње (2023)	Најмање 2 по установи годишње (2030)
Финансије	2.520.000 КМ (за период од седам година)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Јавне установе културе, Министарство просвјете и културе		

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресурсима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Доступност културних садржаја		
Назив мјере	Популаризација културе и умјетности у медијима		
Опис мјере	Остварити партнерски однос са Радио-телевизијом Републике Српске, те инсистирати на већем присуству домаћих умјетника, стваралаца и културних радника на програму; Подстицати рад локалних радио-станица; Подстицати независне продукције да спроводе истраживања која се односе на различите аспекте „невидљиве“ и непознате културне баштине.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број програма	-	У сталном расту
Финансије	Немогуће процијенити у овој фази		
Период спровођења	Континуирано		
Носиоци активности	Јавне установе културе, Министарство просвјете и културе		

Циљ 3 Приоритет 04 – Оснаживање и развој културног туризма

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресурсима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Оснаживање и развој културног туризма		
Назив мјере	Подржати развој културног туризма кроз промоцију и валоризацију културног и природног наслеђа у сарадњи са институцијама, јавним установама културе, приватним и цивилним сектором		
Опис мјере	Успоставити међусекторску сарадњу Завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа врши мапирање културног наслеђа, те договара начин пласирања сваког подручја посебно; Кроз подржане пројекте промовисати важност и повећати видљивост културног наслеђа на локалном, републичком, регионалном и међународном нивоу;		

	Подстицати пројекте који се вежу или реализују на локалитетима културних добара уврштених на Унескову листу свјетске баштине.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	-	-	-
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	Континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Министарство трговине и туризма, Завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, јединице локалне самоуправе, организације		

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресурсима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Оснаживање и развој културног туризма		
Назив мјере	Финансијском и институционалном подршком подстицати пројекте и манифестације савременог стваралаштва и културног наслеђа које доприносе развоју туризма		
Опис мјере	Издвојити манифестације од изузетног значаја за туризам из наведених области и одвојити циљну подршку за развој и подстицај фестивалског живота Интензивирати представљање научноистраживачког рада Републике Српске међународној јавности (подстицање одржавања међународних конференција, семинара итд.) – конгресни туризам. Трансформисати и промовисати музеје и археолошка налазишта као незаборавна искуства, као и карактеристичне рукотворине у квалитетан и аутентичан дизајн		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број пројеката	-	-
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, јединице локалне самоуправе, организације		

Веза са Циљем	Развој сарадње са ресурсима образовања и привреде – културне потребе грађана		
Приоритет	Оснаживање и развој културног туризма		
Назив мјере	Омогућити повезивање између атракција одређеног локалитета (мањи градови и села) који се могу објединити у тематске аранжмане, планове пута и туристичке руте, којима је циљ повећање боравка туриста и њихове потрошње.		
Опис мјере	Развијање нових културних рута и њихова популаризација (причање прича, примјена нових технологија, умјетнички догађаји, радионице, едукативни програми итд.).		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
		-	-
Финансије	0 (мјера 1.1.2)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

ЦИЉ 4 РАЗВОЈ ПРОСТОРНЕ, ОРГАНИЗАЦИОНЕ (ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ) И ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ ЗА КУЛТУРНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Циљ 4 Приоритет 01 – Изграђена нова инфраструктура

Веза са Циљем	Развој просторне, организационе и техничко-технолошке инфраструктуре		
Приоритет	Изграђена нова инфраструктура		
Назив мјере	Изградња нових објеката		
Опис мјере	Изградња нових објеката јавних установа културе, а према плану капиталних инвестиција		
Кључни стратешки пројекти	Нова зграда Музеја Републике Српске Мултифункционална дворана Нова зграда Кинотеке Републике Српске Нова зграда Архива Републике Српске		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Изграђена нова зграда Музеја Републике Српске	0	1 (2030)
	Изграђена нова зграда Архива Републике Српске	0	1 (2030)
	Изграђена нова зграда Кинотеке Републике Српске	0	1 (2030)
	Изграђена мултифункционална дворана	0	1 (2030)
Финансије	156.000.000 КМ (сви објекти, за период од седам година)		
Период спровођења	2024–2030.		
Носиоци активности	Влада Републике Српске, Град Бања Лука		

Циљ 4 Приоритет 02 – Унапријеђена постојећа инфраструктура

Веза са Циљем	Развој просторне, организационе и техничко-технолошке инфраструктуре		
Приоритет	Унапријеђена постојећа инфраструктура		
Назив мјере	Листа пројеката културног наслеђа према угрожености		
Опис мјере	Извршити анализу и саставити листу пројеката културног наслеђа према угрожености, те направити план за њихову заштиту, санацију, реконструкцију, а затим партнерски подржати пројекте санације и реконструкције, а посебно републичких установа културе.		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број објеката	-	Стални раст
Финансије	Немогуће процијенити у овој фази		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Веза са Циљем	Развој просторне, организационе и техничко-технолошке инфраструктуре		
Приоритет	Унапријеђена постојећа инфраструктура		
Назив мјере	Обезбиједити приступ лицима са инвалидитетом свим јавним установама културе		
Опис мјере	Уклонити физичке баријере лицима са посебним потребама гдје год је то могуће, како би све установе до 2030. године имале обезбијеђен приступ особама са инвалидитетом; Увести у програме установа културе обавезну ставку стварања културног садржаја намијењеног лицима са посебним потребама.		
Кључни стратешки пројекти	Култура без баријера		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број јавних установа	Мање од 50%	100%
	Број прилагођених изложби и програма прилагођених	-	Више од 30% програма
Финансије	1.400.000 КМ (за период од седам година)		
Период спровођења	Континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Циљ 4 Приоритет 03 – Опременање јавних установа културе

Веза са Циљем	Развој просторне, организационе и техничко-технолошке инфраструктуре		
Приоритет	Унапријеђена инфраструктура		
Назив мјере	Опременити установе културе неопходном техником		
Опис мјере	Извршити анализу, направити план и у фазама опремати установе културе неопходном техником.		
Кључни стратешки пројекти	Анализа потреба и приоритета и набавка технике		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број опремљених установа	0 (2024)	Најмање 50% (2030)
Финансије	3.000.000 КМ (за период од седам година, 12 јавних установа културе)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Веза са Циљем	Развој просторне, организационе и техничко-технолошке инфраструктуре		
Приоритет	Унапријеђена инфраструктура		
Назив мјере	Опременити установе културе неопходним инструментима и додатном опремом		
Опис мјере	Извршити анализу, направити план и у фазама опремати установе културе неопходним инструментима и додатном опремом, према приоритетима		
Кључни стратешки пројекти	Анализа потреба и приоритета и набавка инструмената и опреме		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број опремљених установа	2024.	2030.
Финансије	600.000 КМ (за период од седам година, 12 јавних установа културе)		
Период спровођења	континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

Циљ 4 Приоритет 03 – Формирање нових установа, система и мрежа

Веза са Циљем	Развој просторне, организационе и техничко-технолошке инфраструктуре		
Приоритет	Формирање нових установа, система и мрежа		
Назив мјере	Успостављање нових установа		
Опис мјере	На основу анализе, а према плану и са јасно дефинисаним потребама, иницирати успостављање нових установа		
Кључни стратешки пројекти	Мултифункционална дворана за извођење великих продукција		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број сједишта	Мање од 400 (2023)	Минимално 2000 (2030)
Финансије	-		
Период спровођења	Континуирано		
Носиоци активности	Влада Републике Српске		

Веза са Циљем	Развој просторне, организационе и техничко-технолошке инфраструктуре		
Приоритет	Формирање нових установа, система и мрежа		
Назив мјере	Успостављање нових система и мрежа		
Опис мјере	На основу анализе, а према плану и са јасно дефинисаним потребама, иницирати успостављање нових система и мрежа нове културне инфраструктуре		
Кључни стратешки пројекти	Мрежа галерија		
Индикатори	Индикатори	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број професионализованих галерија у мрежи	0/11 постојећих (2023)	15/15 (2030) (4 нове)
	Број сједишта	Мање од 400 (2023)	Минимално 2000 (2030)
Финансије	1.050.000 КМ (за период од седам година)		
Период спровођења	Континуирано		
Носиоци активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске		

6. КЉУЧНИ СТРАТЕШКИ ПРОЈЕКТИ

6.1. НОВА ИНФРАСТРУКТУРА

Назив пројекта	Активности	Планирана вриједност	Извори финансирања	
			Влада РС	Остали
Нова зграда Музеја Републике Српске	Изградити нову зграду према плану капиталних инвестиција	31.000.000 КМ	+	
Период	2024–2030.			
Носилац активности	Влада Републике Српске			

Назив пројекта	Активности	Планирана вриједност	Извори финансирања	
			Влада РС	Остали
Нова зграда ЈУ Народно позориште Републике Српске	Изградити нову зграду према плану капиталних инвестиција	100.000.000 КМ	+	
Период	2024–2030.			
Носилац активности	Влада Републике Српске			

Назив пројекта	Активности	Планирана вриједност	Извори финансирања	
			Влада РС	Остали
Нова зграда ЈУ Кинотека Републике Српске	Изградити нову зграду према плану капиталних инвестиција	4.000.000 КМ	+	
Период	2024–2030.			
Носилац активности	Влада Републике Српске			

Назив пројекта	Активности	Планирана вриједност	Извори финансирања	
			Влада РС	Остали
Нова зграда Архива Републике Српске	Изградити нову зграду према плану капиталних инвестиција	21.000.000 КМ	+	
Период	2024–2030.			
Носилац активности	Влада Републике Српске			

Кључни стратешки пројекат "Инфраструктура" представља окосницу за рјешавање проблема адекватних просторних капацитета за културу и умјетност.

Реализацијом пројекта обезбједиће се нови простори за постојеће јавне установе културе и то: Музеј Републике Српске, Народно позориште Републике Српске, Кинотеку Републике Српске и управну организацију Архив Републике Српске.

Очекивани ефекти овог пројекта огледају се у томе да ће се обезбиједити бољи услови за рад наведених установа, те утицати на квалитетнији културни садржај и живот.

Укупна вриједност пројекта процјењује се на 156.000.00 КМ.

6.2. ОПРЕМАЊЕ ЈАВНИХ УСТАНОВА КУЛТУРЕ

Назив пројекта	Активности	Планирана вриједност	Извори финансирања	
			Влада РС	Остали
Опремање јавних установа културе техником	Фазно опремање републичких јавних установа културе неопходном техником, опремом и инструментима, према приоритетима	3.600.000 КМ	+	
Период	2024–2030.			
Носилац активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске, јавне установе културе			

Кључни стратешки пројекат "Опремање јавних установа културе" је значајан пројекат којим се рјешава питање опремање јавних установа неопходном техником, опремом и инструментима.

Реализацијом пројекта обезбједиће се техника, опрема и инструменти неопходни за несметано функционисање и рад установа према савременим стандардима.

Очекивани ефекти овог пројекта су вишеструки, у првом реду јер установе више неће бити ограничене у начину презентације садржаја, без обзира на његову комплексност, чиме ће већи број разноврсних умјетничких дјела бити доступнији публици. Уз то, јавне установе више неће морати изнајмљивати опрему чиме ће се, дугорочно, у великој мјери олакшати рад установа, посебно у смислу финансијског растерећења.

Укупна вриједност пројекта процјењује се на 3.600.00 КМ.

6.3. УСПОСТАВЉАЊЕ МРЕЖЕ ГАЛЕРИЈА

Назив пројекта	Активности	Планирана вриједност	Извори финансирања	
			Влада РС	Остали
Успостављање мреже галерија	Успостављање новог система, то јесте мреже професионализованих галерија	1.050.000 КМ	+	
Период	2024–2030.			
Носилац активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске, јавне установе културе			

Кључни стратешки пројекат "Успостављање мреже галерија" је пројекат којим се рјешава питање излагања и успостављања тржишта у области визуелних умјетности.

Реализацијом пројекта обезбједиће се инфраструктура (просторна, организациона...) неопходна за јачање сцене визуелне умјетности. Пројектом је планирано успостављање и опремање минимално 4 нове уз 11 постојећих галерија.

Очекивани ефекти овог пројекта огледају се у томе да ће обезбиједити боље услове за рад визуелних умјетника, који тренутно готово да немају системски рјешено мјесто за излагање, презентацију и продају својих дјела.

Укупна вриједност пројекта процјењује се на 1.050.00 КМ.

6.4. СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА

Назив пројекта	Активности	Планирана вриједност	Извори финансирања	
			Влада РС	Остали
Култура без баријера	Прилагодити инфраструктуру и приступ јавним установама лицима са инвалидитетом	1.400.000 КМ	+	
Период	2024–2030.			
Носилац активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске, јавне установе културе			

Назив пројекта	Активности	Планирана вриједност	Извори финансирања	
			Влада РС	Остали
Демократизација умјетности	Прилагодити пројекте и програме лицима са инвалидитетом	Немогуће процијенити тренутно	+	
Период	2024–2030.			
Носилац активности	Министарство просвјете и културе, Влада Републике Српске, јавне установе културе			

Кључни стратешки пројекат "Социјална инклузија" је вишеструко значајан пројекат којим се рјешава проблем социјалне искључености.

Реализацијом пројекта обезбједиће се лакши физички приступ јавним установама као и приступ пројектима и програмима јавних установа, али и организација, који ће бити прилагођени и лицима са инвалидитетом.

Очекивани ефекти овог пројекта огледају се у томе да ће не само олакшати приступ јавним установа културе, просторно и програмски, него и укључити угрожене категорије становништва у своје културне процесе.

Укупна вриједност пројекта износи 1.400.000 КМ, с тим да вриједност прилагођавања пројекта и програма тренутно не може бити процијењена.

7. ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Оквирни финансијски план, приказан у табели испод, узима у обзир само додатна средства, неопходна за остваривање циљева Стратегије, уз редовна средства која се издвајају за културу.

РЕДНИ БРОЈ И ОЗНАКА	% ФИНАНСИРАЊА	УКУПНО (КМ)	БУЏЕТ РС	ОСТАЛИ ИЗВОРИ	
				(КМ)	НАЗИВ ПОТЕНЦ. ИЗВОРА
1. Стратешки циљ Одговорна и транспарентна културна политика која јача културни систем на домаћој сцени и њено присуство на међународној сцени	10,63%	20.490.000	16.290.000	4.200.000	спонзори
1.1. Снажнија финансијска подршка за културу	9,50%	18.320.000	14.120.000	4.200.000	спонзори
1.1.1. Повећати издвајања за културу на минимално 1.5%		50.000	50.000	0	
1.1.2. Повећати издвајања за програмске активности и продукцију		18.200.000	14.000.000	4.200.000	спонзори
1.1.3. Иницирати смањење пореза који се односе на културу и умјетност		70.000	70.000	0	
1.1.4. Нови извори финансирања		0	Ред. Сред.		
1.2. Редифинисати начин расподјеле средстава	0%	0	0		
1.2.1. Континуирано спроводити детаљну анализу програмских активности јавних установа културе		0	Ред. Сред.		
1.2.2. Финансирање према резултатима рада		0	Ред. Сред.		
1.2.3. Континуирано спроводити детаљну анализу суфинансираних пројеката и програма		0	Ред. Сред.		
1.2.3. Конкурсом подржати пројекте којима се спроводи културна политика Републике Српске		0	Ред. Сред.		
1.3. Јачање капацитета за културну политику, стратешко планирање културе и практично дјеловање, умрежавање и присуство на међународној сцени	0,09%	190.000	190.000	0	
1.3.1. Јавне установе културе доносе стратегије развоја својих установа		70.000	70.000	0	

1.3.2. Сви носиоци пројеката који се суфинансирају по јавном конкурс дужни су, уз пројектну апликацију, доставити детаљан акциони план изведен из стратегије развоја установе, док је за организације неопходно пројекте и дјеловање ускладити са самом мисијом организације		0	Ред. Сред.		
1.3.3. Обука кроз радионице и предавања		120.000	120.000	0	
1.3.4. Приступ мрежама		0	Ред. Сред.		
1.3.5. Развити систем и механизме путем којих ће се идентификовати кључне међународне манифестације од националног значаја за Републику Српску и њене умјетнике		0	Ред. Сред.		
1.4. Подржати учешће у међународним пројектима и фондовима (Креативна Европа, Еуримаж, Унеско, Хоризон...)	0,08%	160.000	160.000	0	
1.4.1. Обезбиједити обуку за писање пројеката		140.000	140.000	0	
1.4.2. Популаризација и промовисање доступних страних фондова		20.000	20.000	0	
1.4.3. Иницирати обезбјеђење фонда за учешће у међународним програмима (Креативна Европа, Еуримаж, УНЕСКО, Хоризон...) и водити базу података апликација		-	-		
1.4.4. Континуирано развијати пројекте са циљем уписивања на Унескове листе		-	-		
1.4.5. Развијати и подржати концепт креативног града – Унескова мрежа креативних градова		0	Ред. Сред.		
1.5. Успостављен систем мониторинга, евалуације и аутоевалуација	0,95%	1.820.000	1.820.000	0	
1.5.1. Аутоевалуација свих финансираних и суфинансираних пројеката и програма		1.420.000	1.420.000	0	
1.5.2. Екстерна евалуација свих финансираних и		400.000	400.000	0	

суфинансираних пројеката и програма					
1.5.3. Ревизија према резултатима рада		0	Ред. Сред.		
1.5.4. Јавна доступност резултата евалуације и мониторинга		0	Ред. Сред.		
2. Стратешки циљ Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва)	0,98%	1.905.000	1.835.000	70.000	
2.1. Стварање услова за несметано развијање сцене	0,36%	700.000	630.000	70.000	
2.1.1. Континуирано улагање у појединца кроз подршку продукцији и стваралаштву		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	спонзори
2.1.2. На основу анализе дефинисати и континуирано стратешки развијати и системски јачати организације и пројекте од значаја за Републику Српску		накнадно	-	-	
2.1.3. На основу анализе дефинисати и стратешки развијати и увести награде за појединце		накнадно	-	-	
2.1.4. Развијање јавних установа културе као платформи за дјеловање цивилног друштва		накнадно	-	-	
2.1.5. Подржавати пројекте који се на иновативан начин баве питањем културног идентитета		700.000	630.000	70.000	спонзори
2.2.Професионализација кадра	0,37%	720.000	720.000		
2.2.1. Анализа, истраживање и мапирање свих занимања и свог расположивог кадра (запосленог, незапосленог, дефицит, суфицит...) из области културе и умјетности		0	Ред. Сред.		
2.2.2. План развоја кадровске политике		0	Ред. Сред.		
2.2.3. Усклађивање свих релевантних докумената, а посебно Закон о платама у култури		0	Ред. Сред.		
2.2.4. Посебни облици подршке професионализацији кадра		420.000	420.000		

2.2.5. Обезбјеђивање финансијске подршке професионализацији кадра		300.000	300.000		
2.3. Развијање културног система кроз нове организационе форме дјеловања	-	накнадно	-	-	-
2.3.1. Организовати посебне јединице и одјељења у оквиру постојећих установа културе		накнадно	-	-	-
2.4. Развијене културне и креативне индустрије	0,25%	485.000	485.000		
2.4.1. Стратегија развоја културних и креативних индустрија		30.000	30.000		
2.4.2. Популаризација културних и креативних индустрија		120.000	120.000		
2.4.3. Посебни облици подршке развоју културних и креативних индустрија		100.000	100.000		
2.4.4. Систематизацијом предвидјети отварање овог радног мјеста у Министарству просвјете и културе (виши стручни сарадник за културне и креативне индустрије)		235.200	235.200		
3. Стратешки циљ Развој сарадње са ресорима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредног развоја Републике Српске (предузетништво и туризам)	2,16%	4.164.000	3.660.000	504.000	
3.1. Подстицање креативног размишљања у формалном образовању	0	0	Ред. Сред.		
3.1.1. Јачање педагошке компоненте		накнадно	-	-	-
3.1.2. Фокус на развоју публике кроз образовање и међусекторску сарадњу		накнадно	-	-	-
3.1.3. Иницирати анализу наставног плана и програма и извршити унапређење		накнадно	-	-	-
3.1.4. Оснаживање рада школских секција		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	спонзори
3.2. Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању	0,59%	1.140.000	1.140.000		

3.2.1. Укључивање вртића, средњих школа и факултета у процесе продукције и реализацију пројеката популаризације и промоције културе и умјетности		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	спонзори
3.2.2. Увођење анимацијских и медијацијских пројеката у редован програм установа		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	спонзори
3.2.3. Конкурсом подржати пројекте културне анимације и медијације организација, те развоја публице		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	спонзори
3.2.4. Израда плана развоја публице		20.000	20.000		
3.2.5. Јачање партиципативности, односно учешће грађана у културном животу		1.120.000	1.120.000		
3.3. Доступност културних садржаја	1,57%	3.024.000	2.520.000	504.000	спонзори
3.3.1. Дигитализација (библиотеке, архивске, музејске и кинотечке грађе)		накнадно	-	-	
3.3.2. Буџетом планирати и финансијски подржати план и програм децентрализације свих републичких установа културе		3.024.000	2.520.000	504.000	спонзори
3.3.3. Популаризација културе и умјетности у медијима		накнадно	-	-	-
3.4. Оснаживање и развој културног туризма		0	Ред. Сред.		
3.4.1. Подржати развој културног туризма кроз промоцију и валоризацију културног и природног наслеђа у сарадњи са институцијама, јавним установама културе, приватним и цивилним сектором		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	спонзори
3.4.2. Финансијском и институционалном подршком свих релевантних институција подстицати пројекте и манифестације савременог стваралаштва и културног наслеђа које доприносе развоју туризма		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	спонзори
3.4.2. Омогућити повезивање између атракција одређеног		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	спонзори

локалитета (мањи градови и села) који се могу објединити у тематске аранжмане, планове пута и туристичке руте, којима је циљ повећање боравка туриста и њихове потрошње					
4. Стратешки циљ Развој просторне, организационе (институционалне) и техничко-технолошке инфраструктуре за културне дјелатности	86,21%	166.105.000	166.105.000	0	
4.1. Изграђена нова инфраструктура	80,97%	156.000.000	156.000.000		
4.1.1. Изградња нових објеката		156.000.000	156.000.000		
4.2. Унапријеђена постојећа инфраструктура	0,72%	1.400.000	1.400.000		
4.2.1. Листа пројеката културног наслеђа према угрожености		накнадно	-		
4.2.2. Обезбиједити приступ лицима са инвалидитетом свим јавним установама културе		1.400.000	1.400.000		
4.3. Опремање јавних установа културе	1,86%	3.600.000	3.600.000		
4.3.1. Опремити јавне установе културе неопходном техником		3.000.000	3.000.000		
4.3.2. Опремити јавне установе културе неопходним инструментима и опремом		600.000	600.000		
4.4. Формирање нових установа, система и мрежа	2,65%	5.105.000	5.105.000		
4.4.1. Успостављање нових установа (нпр. нова зграда позоришта)		4.600.000	4.600.000		
4.4.2. Успостављање нових система и мрежа (нпр. мрежа галерија)		1.050.000	1.050.000		
УКУПНО		192.664.000	187.890.000	4.774.000	

У периоду од наредних седам година, до 2030. неопходно је на годишњем нивоу повећати укупна издвајања, у просјеку, за најзначајније активности, и то:

- програмске активности у износу од 2.000.000 КМ,
- за мониторинг и евалуацију 200.000 КМ,
- за децентрализацију програма 360.000 КМ,
- за нове кампање Министарства 200.000 КМ,
- за изградњу нових објеката 22.300.000 КМ,

- за опремање јавних установа културе техником 150.000 KM.

8. УТВРЂИВАЊЕ МЕЋУСОБНЕ И УНУТРАШЊЕ УСКЛАЂЕНОСТИ СТРАТЕШКИХ ДОКУМЕНАТА

У овом поглављу налази се табеларни приказ усклађености стратешких циљева, приоритета и мјера са другим стратешким плановима и документима. Идентификовани су они стратешки документи који могу бити значајни за област културе и као такви преузети или даље разрађени кроз конкретне циљеве, приоритете и/или индикаторе.

Посебан пажња приликом израде Стратегије, односно дефинисања њених циљева, приоритета и мјера, стављена је на елементе Оквира за реализацију циљева одрживог развоја у БиХ, са фокусом на развојни правац „паметни раст“, и то у дијелу који се односи на јачање повољног окружења за предузетништво и иновације, повећање инвестиција у инфраструктуру, те унапређење квалитета и приступа образовања.

Такође, Стратегија је узела у обзир и главне постулате и препоруке из Стратешког оквира за културну политику ЕУ, из нове Агенде за културу, која наглашава позитиван допринос културе европском друштву, економији и међународним односима, и то кроз циљеве који су повезани са искориштавањем снаге културе и културне разноликости за постизање социјалне кохезије и добробити, циљеве који подстичу културну креативност у образовању и иновацијама за радна мјеста и раст и оне који подстичу и указују на значај јачања међународних културних односа.

Стратегија је усклађена и са секторским стратегијама у Републици Српској, и то: Стратегија развоја предшколског, основног и средњег образовања Републике Српске 2022-2030, Стратегија образовања одраслих у Републици Српској 2021-2031, Омладинска политика Републике Српске 2022-2026, Стратегија развоја туризма Републике Српске 2021-2027, Стратегија развоја малих и средњих предузећа Републике Српске 2021-2027, Стратегија запошљавања Републике Српске 2021-2027, Стратегија развоја индустрије 2021-2027 и Стратегије развоја науке и технологије, високог образовања и информационог друштва у Републици Српској 2023-2029.

Стратешки документ вишег нивоа	Везани стратешки циљ, приоритет и/или мјера из Стратегије
Агенда одрживог развоја 2030	
Циљ 4. Обезбиједити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућност цјеложивотног образовања Мјера 4.4. До 2030. значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вјештине, укључујући техничке, дигиталне и стручне вјештине, за запошљавање, достојанствено запослење и предузетништво Циљ 8. Промовисати инклузиван и одржив економски раст, запосленост и достојанствен рад за све	Стратешки циљ 2. Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социо-културног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва), Приоритет 2.1. Стварање услова за несметано развијање сцене Приоритет 2.2. Професионализација кадра Приоритет 2.3. Развијање културног система кроз нове организационе форме дјеловања Приоритет 2.4. Развијене културне и креативне индустрије Стратешки циљ 3. Развој сарадње са ресорима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредном развоју Републике Српске (туризма и предузетништва)

Мјера 8.3. Промовисати развојно оријентисане политике које подржавају производне активности, стварање достојанствених послова, предузетништво, креативност и иновативност, и подстицати формално оснивање и раст микропредузећа, односно малих и средњих предузећа, између осталог и кроз приступ финансијским услугама Мјера 8.9. До 2030. осмислити и примијенити политике за промоцију одрживог туризма који ствара радна мјеста и промовише локалну културу и производе Циљ 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстаћи иновације Мјера 9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну међуграничну инфраструктуру, да бисе подржао економски развој и добробит људи, са фокусом на приступачном и једнаком приступу за све Циљ 11. Учинити градове и насеља инклузивним, безбједним, отпорним и одрживим Мјера 11.4 Појачати напоре на заштити и безбједности свјетске културне и природне баштине	Приоритет 3.1. Подстицање креативног размишљања у формалном образовању Приоритет 3.2. Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању Приоритет 3.3. Доступност културних садржаја Приоритет 3.4. Оснаживање и развој културног туризма Стратешки циљ 4: Развој просторне, организационе (институционалне) и техничко-технолошке инфраструктуре за културне дјелатности Приоритет 4.1. Изграђена нова инфраструктура Приоритет 4.2. Унапријеђена постојећа инфраструктура Приоритет 4.3. Опремање јавних установа културе Приоритет 4.4. Формирање нових установа, система и мрежа.
Стратегија развоја предшколског, основног и средњег образовања Републике Српске 2022-2030	
Циљ 5. Усклађивање образовања са потребама тржишта рада Мјера 5.1. Континуирана сарадња са пословном заједницом Мјера 5.2. Усклађивање наставних програма/модула са потребама тржишта рада Мјера 5.3. Унапређење практичне наставе Мјера 5.4. Успостављање система каријерног вођења и савјетовања ученика	Стратешки циљ 2. Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва) Приоритет 2.2. Професионализација кадра Стратешки циљ 3. Развој сарадње са ресорима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредног развоја Републике Српске (предузетништво и туризам) Приоритет 3.1. Подстицање креативног размишљања у формалном образовању Приоритет 3.2. Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању
Стратегија образовања одраслих у Републици Српској 2021-2031	
Циљ 3. Подршка тржишту рада и сарадња са друштвеним партнерима Мјера 3.3. Веће учешће свих институција у развоју и имплементацији образовања одраслих	Стратешки циљ 2. Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва) Приоритет 2.2. Професионализација кадра
Омладинска политика Републике Српске 2022-2026	
Циљ 4. Промовисање изврности и стварања узора код младих 4.1.1. Оспособљавање професионалног/наставног особља за препознавање даровитости у дјечјем и омладинском узрасту 4.1.2. Подршка развоју младих талената	Стратешки циљ 2. Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва) Приоритет 2.1. Стварање услова за несметано развијање сцене Приоритет 2.2. Професионализација кадра Приоритет 2.4. Развијене културне и креативне индустрије

4.1.3. Унапређивање Фонда „Милан Јелић“ у функцији подршке изврсности младих 4.2.3. Подршка развоју креативних индустрија 4.3.1. Промоција успјешних примјера изврсности и стваралаштва младих	Стратешки циљ 3. Развој сарадње са ресорима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредног развоја Републике Српске (предузетништво и туризам) Приоритет 3.1. Подстицање креативног размишљања у формалном образовању Приоритет 3.2. Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању
Стратегија развоја туризма Републике Српске 2021-2027	
Циљ 1. Унапријеђен туристички производ Мјера 1.3.1. Обезбиједити одрживост и добробит културних и природних ресурса увођењем свеобухватних и јасних смјерница за коришћење, управљање и очување локалитета Мјера 1.3.2. Стављање културног наслеђа у туристичку понуду Републике Српске Мјера 1.4.6. Трансформисати и промовисати музеје и археолошка налазишта као карактеристична искуства Мјера 1.6.3. Оживјети традиционалне рукотворине с циљем да се понуди квалитетан и аутентичан дизајн Мјера 1.7.1. Направити регистар забавних и рекреативних садржаја доступних у Републици Српској Мјера 1.7.2 Привлачење, развој и промоције великих и локалних фестивала и манифестација	Стратешки циљ 3.Развој сарадње са ресорима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредног развоја Републике Српске (предузетништво и туризам) Приоритет 3.4. Оснаживање и развој културног туризма
Стратегија развоја малих и средњих предузећа Републике Српске 2021-2027	
Циљ 1. Обнављање и раст предузетничке дјелатности у Републици Српској, са тежиштем на предузетништво младих и предузетништво жена Мјера 1.2.1 Подршка развоју start up предузећа (почетника у пословању) Мјера 1.2.2. Системска подршка развоју и промоцији предузетништва жена Мјера 1.3.1. Подршка предузетничким иницијативама за побољшање пословног окружења	Стратешки циљ 1. Одговорна и транспарентна културна политика која јача културни систем на домаћој сцени и њено присуство на међународној сцени Приоритет 1.1. Снажнија финансијска подршка за културу Стратешки циљ 2. Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва) Приоритет 2.1. Стварање услова за несметано развијање сцене Приоритет 2.2. Професионализација кадра Приоритет 2.4. Развијене културне и креативне индустрије
Стратегија запошљавања Републике Српске од 2021-2027	
Циљ 1: Повећање запослености продуктивније радне снаге кроз усклађивање понуде и потражње на тржишту рада 1.2.1. Програм подршке привреди за ново запошљавање (поврат) 1.2.2. Програм подстицаја за запошљавање у функцији стварања веће додатне вриједности 1.2.3. Програм подстицаја за samozapoшљавање у функцији стварања веће додатне вриједности 1.3.1. Програм подршке запошљавању младих са ВСС (приправници) 1.3.2. Програм стручног оспособљавања лица са стеченим високим образовањем	Стратешки циљ 2. Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва) Приоритет 2.2. Професионализација кадра

1.3.3. Програм подршке оспособљавању младих људи за запошљавање у области креативних индустрија Циљ 2. Повећање унутрашње мобилности и расположивости радне снаге 2.1.1. Израда интердисциплинарне студије о претпоставкама за смањивање и заустављање одлива радне снаге из Републике Српске и за стимулисање повратка радне снаге која је отишла из земље и њихово укључивање у обуке и размјена стеченог знања за домаћу радну снагу. 2.2.1. Израда интердисциплинарне студије о потребама, могућностима и претпоставкама за усклађивање развоја система образовања, привреде и тржишта рада 2.3.1. Програм обуке, доквалификације и преквалификације 2.3.2. Програм образовања одраслих и цјеложивотног учења	
Стратегија развоја индустрије Републике Српске 2021-2027	
Циљ 3. Повећати запосленост у индустрији Мјера 3.1.1. Прилагођавање образовног система потребама индустрије Мјера 3.1.2. Развој људских ресурса у индустрији	Стратешки циљ 2. Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва) Приоритет 2.1 Стварање услова за несметано развијање сцене Приоритет 2.2 професионализација кадра Приоритет 2.4 Развијене културне и креативне индустрије
Стратегија развоја науке и технологије, високог образовања и информационог друштва у Републици Српској 2023-2029	
Циљ 2. Унапријеђена атрактивност, капацитети и утицај високог образовања на укупан развој Републике Српске Мјера 2.1.1. Акредитација и модернизација студијских програма Мјера 2.1.3. Успостављање система за уређивање и класификацију квалификација и регулисаних професија Мјера 2.1.5. Подршка развоју међууниверзитетских, мултидисциплинарних и интердисциплинарних студија Мјера 2.3.1. Увођење дуалних студија, струковних студија и кратких програма студија Мјера 2.2.3. Трећа мисија и интернационализација високог образовања Циљ 3. Унапријеђен развој информационог друштва и електронске управе у служби грађана и привреде, те развијена информациона безбједност грађана, јавне управе и привреде Мјера 3.2.1. Системско праћење и унапређивање дигиталних вјештина грађана у Републици Српској Мјера 3.3.2. Подршка дигитализацији предузећа	Стратешки циљ 2. Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва) Приоритет 2.1. Стварање услова за несметано развијање сцене Приоритет 2.2 Професионализација кадра Приоритет 2.4. Развијене културне и креативне индустрије Стратешки циљ 3. Развој сарадње са ресорима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредног развоја Републике Српске (предузетништво и туризам) 3.3.1 Дигитализација

9. СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Министарство просвјете и културе, у сарадњи са стратешким партнерима, одговорно је за управљање Стратегијом и њено спровођење, које се врши кроз Акциони план, као и средњорочне и годишње планове рада. Овај документ треба да служи као главна смјерница развоја културе у датом периоду, која треба да омогући боље разумијевање културе и препознавање свих релевантних институција које треба да активно учествују у правцу развоја ове области.

Стратегија ће се спроводити у складу са динамиком акционог плана развијеног од стране Министарства и партнера. Процес обухвата мониторинг спровођења и годишњу евалуацију прогреса.

Министарство просвјете и културе прати основне показатеље: степен реализације утврђених циљева, мјера и активности, остварене резултате, успјешност у коришћењу средстава, оствареност према утврђеном финансијском оквиру, учешће и допринос партнера.

Министру просвјете и културе ће се редовно, најмање једном годишње, достављати детаљан извјештај са свим показатељима и оцјеном о реализацији циљева, мјера и активности, те успјешности управљања спровођења Стратегије са приједлозима потенцијалних измјена у процесу спровођења Стратегије, насталих као резултат повратних информација са „терена“ или усљед неочекиваних промјена у културном амбијенту Републике Српске.

Праћење спровођења Стратегије треба да се врши континуирано током периода који је планиран Стратегијом, а о резултатима спровођења, једном годишње, треба да се извјести Влада Републике Српске.

Да би се обезбиједило што прецизније мјерење очекиваних резултата насталих као посљедица иницијатива овог документа, Министарство просвјете и културе ће прикупити додатне информације из других министарстава и јавних институција које ће бити основа за будућа мјерења. Овај процес ће захтијевати развој и примјену нових приступа које ће културне институције и организације примијенити да би обезбиједиле што квалитетније податке.

10. ЗАКЉУЧАК

Током израде документа Стратегија развоја културе Републике Српске 2023–2030. прикупљен је обиман материјал. Кроз припремљене упитнике је анкетирано преко 150 установа и појединаца, директора установа, умјетника, културних радника из невладиног и приватног сектора, те представника јединица локалних самоуправа. У домену истраживања културних потреба публике спроведена је анкета на узорку од 1032 случајно одабрана пунољетна грађанина Републике Српске. У истраживању је коришћен вишефазни скупни случајни узорак у који је било укључено шездесет насељених мјеста и мјесних заједница широм Републике, од којих су двије трећине урбаног, а једна трећина руралног типа. Упитник се састојао од 39 питања.

Поред прегледа стања у култури, урађена је и анализа, те представљени кључни изазови како на институционалном, тако на нивоу посебних дјелатности у култури и на нивоу сектора културе у цјелини. Након детаљне анализе и прегледа постојећег стања, кроз пет циљева утврђен је Стратешки план развоја културе Републике Српске 2023–2030. године.

Из свих наведених анализа видљиво је да је култура у нашем друштву непривилегована, запостављена, а то је нарочито видљиво у сегменту њеног финансирања. Тешка ситуација посебно се драматично одражава на област културе, која у периодима финансијске кризе постаје прва „жртва“ рецесије. Положај културе јесте забрињавајући, али он се може поправити уколико се избјегне њено запостављање и уколико јој се да прави простор, те се успостави систем у којем ће се остварити сав њен потенцијал.

Кључну улогу у одређивању културне политике држава треба да остварује кроз политику финансирања, при чему постоје различите могућности и различити модели подстицаја и улагања у културу. Садашња фискална политика, нажалост, није била наклоњена култури, тако да у економско-социјалном амбијенту „позиционирање“ културе за нас представља можда још највећи изазов. Ту су и законодавни оквири, не само у смислу доношења нових стимулативних закона, него и других оквира, посебно у области детаксације или смањивања пореза на ауторске хонораре, као и организациони инструменти и „морални“ стимуланси, награде и слично.

Наведене чињенице у овом документу би требало да омогуће боље разумијевање приликом дефинисања буџета за културу, те промјену приступа и свијести друштва о култури. Култура и умјетност могу да убрзају економски развој и да буду позитивна карика промоције вриједности Републике, али да би се наведени циљеви реализовали и да би се обезбиједио равномјеран развој ове области, неопходна су већа улагања у културу.

Највише институције у чијој је надлежности култура одговорне су за утврђивање одговарајућег модела културне политике и његово спровођење, предузимање одговарајућих мјера за **повећање буџетских издвајања** за културу и **доношење закона** који ће омогућити одрживи развој културе. Међутим, равномјеран развој културе на подручју читаве Републике Српске није могућ без активног учешћа и подршке локалних власти. То подразумева **промјену односа према култури**, преузимање одговорности и већу подршку културном наслеђу и умјетничким потенцијалима у својим локалним

заједницама. Данас је култура, као једна од основних димензија сваког друштва, која је нарочито значајна за разумијевање процеса стварања и изграђивања система вриједности, кључни ресурс за развој. Култура као компонента развоја представља њену суштину и обухвата низ вриједности као што су идентитет, традиција, креативност, знање. Као што појединац који жели да развија себе мора кроз живот да поштује ове вриједности, тако и локална заједница која жели добро својим грађанима мора да мисли о њима како би могла да планира своју будућност. Ако развој не укључује културу, он подбацује. Улагање у културу је уједно и улагање у економски развој.

Култура представља нит која повезује друштвену заједницу и обезбјеђује људима алате за прикључење том друштву. Култура је важна и као област стварања и за очување вриједности узајамног повјерења, солидарности, поштовања права и демократије; ови скупови вриједности мотивишу људе да раде, комуницирају, стварају и поштују једни друге, а то је основа за развој друштва и појединца.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
ПРИЈЕДЛОГА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
2023–2030.

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Уставни основ за доношење Стратегије развоја културе Републике Српске 2023–2030. садржан је у Амандману XXXII на члан 68. т. 6. и 12. Устава Републике Српске, према коме Република Српска уређује и обезбјеђује бригу о образовању, култури и заштити културних добара и физичкој култури. Устав Републике Српске посвећује читаво једно поглавље (чл. 10–49) људским правима и основним слободама. Између осталог, члан 27. Устава Републике Српске прописује да је научно, културно и умјетничко стварање слободно, те гарантује заштиту моралних и имовинских права по основу научног, културног, умјетничког и другог интелектуалног стваралаштва.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА ЗА ИЗРАДУ ЗАКОНА И ДРУГИХ ПРОПИСА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Према Мишљењу Републичког секретаријата за законодавство број: 22.04-020-2577/23 од 12. октобра 2023. године, уставни основ за доношење Стратегије развоја културе Републике Српске 2023–2030. године садржан је у члану 27. Устава Републике Српске, у којем је прописано да је научно, културно и умјетничко стварање слободно, те да је зајамчена заштита моралних и имовинских права по основу научног, културног, умјетничког и другог интелектуалног стваралаштва. Чланом 34. Устава прописано је да се грађанину гарантује слобода изражавања националне припадности и културе и право употребе свог језика и писма, док је чланом 64. алинеја друга прописано да Република штити и подстиче очување и обогаћивање историјског, културног и умјетничког блага. Такође, Амандманом XXXII на члан 68. тачка 12. Устава Републике Српске прописано је да Република Српска уређује и обезбјеђује бригу о дјечи и омладини, образовању, култури и заштити културних добара и физичкој култури.

Област културе у Републици Српској, у законском дијелу, уређена је Законом о култури („Службени гласник Републике Српске“, број 66/18), Законом о заштити, очувању и употреби језика српског народа и ћириличног писма („Службени гласник Републике Српске“, број 81/22), Законом о културним добрима („Службени гласник Републике Српске“, број 38/22), Законом о Спомен-подручју Доња Градина („Службени гласник Републике Српске“, бр. 16/96 и 1/09), Законом о библиотечко-информационој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 44/16 и 62/18), Законом о позоришној дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 92/16), Законом о аудио-визуелној дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 56/22), Законом о издавачкој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 46/04), Законом о архивској дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 119/08), Законом о музејској дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 112/21) и Законом о стицању статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури („Службени гласник Републике Српске“, број 41/21).

Републички институционални оквир у области културе чини једанаест јавних установа културе чији је оснивач Влада Републике Српске, а које су у надлежности Министарства просвјете и културе Републике Српске, и то: Музеј Републике Српске, Музеј савремене умјетности Републике Српске, Народно позориште Републике Српске, Дјечије позориште Републике Српске, Народно позориште Републике Српске у Источном Сарајеву, Аудио-визуелни центар Републике Српске, Кинотека Републике Српске, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, Специјална библиотека за слијепа и слабовида лица Републике Српске, Спомен-подручје Доња Градина и Археолошки музеј „Римски муниципијум“. Институционални оквир чине и републичке управне организације: Завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, Архив Републике Српске и Републички секретаријат за вјере. Поред наведеног, на локалном нивоу, област културе уређују и развијају установе чији су оснивачи јединице локалне самоуправе и то: културни центри, а затим и градска позоришта, музеји и библиотеке. Независну сцену развијају организације цивилног сектора, односно удружења грађана, као и самостални предузетници, те умјетници и стручњаци у култури.

Након пресјека стања у вези са реализацијом Стратегије развоја културе Републике Српске за период 2017–2022. године, у новом стратешком оквиру индукована су четири стратешка циља и опредјељења: одговорна и транспарентна културна политика која јача културни систем на домаћој и њено присуство на међународној сцени; развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва); развој сарадње са ресурсима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредном развоју Републике Српске (туризма и предузетништва); развој просторне, организационе (институционалне) и техничко-технолошке инфраструктуре за културне дјелатности.

Израда Стратегије развоја културе Републике Српске за период 2023–2030. године, планирана је Програмом рада Владе Републике Српске за 2023. годину.

Предложени документ је усклађен са Законом о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 63/21) посредством којег је успостављен јединствен и функционалан систем планирања и управљања одрживим развојем у Републици Српској, те је чланом 5, између осталог, прописано да су Влада Републике Српске и републички органи управе носиоци послова стратешког планирања и управљања развојем. Чланом 13. истог закона прописано је да Влада Републике Српске, на приједлог надлежног републичког органа управе, секторске републичке стратегије на период од седам година или на дужи период.

Предлагач је истакао да су испуњени услови из Смјерница за консултације у изради прописа и других општих аката („Службени гласник Републике Српске“, број 86/22) – Приједлог стратегије је био предмет јавних консултација; за потребе његове израде министар надлежан за област културе именовао радну групу у новембру 2022. године; у сврху његове израде ангажован УНЕСКО експерт; током израде документа прикупљен је обиман материјал и кроз припремљене упитнике је анкетирано преко 150 установа и појединаца, директора установа, умјетника, културних радника из невладиног и приватног сектора, те представника јединица локалних самоуправа; У домену истраживања културних потреба публице спроведена је анкета на узорку од 1032 случајно одабрана пунољетна грађанина Републике; у истраживању је кориштен вишефазни скупни случајни узорак у који је било укључено шездесет насељених мјеста

и мјесних заједница широм Републике, од којих су двије трећине урбаног, а једна трећина руралног типа.

Будући да постоји уставни основ за доношење ове стратегије, као и да је усаглашена са Законом о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској и Смјерницама за консултације у изради прописа и других општих аката, Приједлог стратегије развоја културе Републике Српске за период 2023–2030. године може се упутити даље на разматрање.

III УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРАВНИМ ПОРЕТКОМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Према Мишљењу Министарства за европске интеграције и међународну сарадњу, број: 17.03-020-2299/23 од 6. септембра 2023. године, а након увида у прописе Европске уније и анализе одредаба Приједлога стратегије развоја културе Републике Српске 2023–2030, нису установљени обавезујући секундарни извори права Европске уније, релевантни за предмет уређивања достављеног Приједлога, због чега у Изјави о усклађености стоји ознака „непримјениво“.

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Разлози за доношење ове стратегије произлазе, прије свега, из чињенице да је период важења претходне Стратегије истекао 31. децембра 2022. године, а то је наметнуло потребу израде новог стратешког документа који ће обухватити период стратешког дјеловања у области културе и умјетности до краја 2030. године. Ради потребе да се настави са континуираном политиком спровођења стратешких докумената у области културе, приступило се изради новог документа. Само истраживање и анализа постојећег стања започето је у новембру 2022. године, а прва, радна верзија документа била је готова у априлу 2023.

Нова Стратегија развоја културе представља напор институција и установа система да, реализацијом активности произашлих из стратешких циљева, координисано и системски раде на развоју и унапређењу квалитета културе, те тиме допринесу и сваком другом развоју Републике Српске, а првенствено у домену културне политике, међународне сарадње, образовања, интернационализације, туризма и економије. Ова стратегија, поред аналитичких елемената стања у области културе, садржи и елементе идентификације проблема који отежавају развијање свих сегмената културе. Самим тим у Стратегији развоја културе се водило рачуна о будућим развојним потребама друштва у Републици Српској, поготово ако се има у виду да је култура, уз образовање и науку, покретачка снага развоја сваког друштва.

Један од основних задатака Стратегије, односно институција и установа културе (као главних носилаца активности) у наредном периоду би требало да буде подизање стваралачких квалитета и нивоа умјетничке продукције домаћег кадра, а посебно кроз улагање у појединца и таленте. У том смислу, као земља која има ресурсе и капацитет, а знамо да сваки аспект развоја друштва остварују људи, дошло се до закључка да је развој људских ресурса и његово јачање приоритет Републике Српске у наредном периоду, не само кроз улагање директно у људе, него и стварањем услова за развој културне сцене. Приликом доношења такве одлуке имали смо у виду изражену негативну стопу природног прираштаја становништва, повећане миграције и све већи удио старије популације у Републици.

Стратегијом се жели унаприједити културни систем, узимајући у обзир чињеницу да Република Српска треба да буде друштво засновано на знању, креативности, стварању и учењу које повезује све нивое и врсте културе у хармоничну и транспарентну цјелину, утемељену на позитивним начелима и циљевима и у најбољем интересу свих грађана Републике Српске. Циљ нам је у наредних седам година створити услове за несметан рад и развијање, како умјетности тако и умјетника који је стварају, оснажити и популаризовати нашу културну баштину, а затим и активно учествовати у развоју публице као неодвојивог, интегралног дијела социокултурног ланца који је, нажалост, у Републици Српској одавно прекинут.

Министар просвјете и културе је, с циљем израде што квалитетнијег документа, именовао 1. новембра 2022. Радну групу за израду Стратегије развоја културе, у сљедећем саставу:

1. Тања Ђаковић, Министарство просвјете и културе;
2. Данијела Павловић, Министарство просвјете и културе;
3. Милица Котур, Министарство просвјете и културе;
4. Моника Билбија, Министарство просвјете и културе;
5. Вања Копања, Министарство просвјете и културе;
6. Игор Пилиповић, Министарство просвјете и културе;
7. Слободанка Дубравац, Министарство привреде и предузетништва;
8. Немања Ковачевић, Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу;
9. Јелена Гавриловић, Министарство трговине и туризма.

Консултант приликом израде Стратегије развоја културе Републике Српске 2023–2030. била је проф. др Милена Драгичевић Шешић, као стручни УНЕСКО експерт.

Разлози за доношење овог документа су исказани и у потреби за усаглашавањем постојеће законске и подзаконске регулативе које се баве овим питањима, као и потреби за успостављањем културног система, те модернизацијом ове области, заснованом на прихватању вриједности, стандарда и препорука произашлих из међународних докумената.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

Стратегија развоја културе Републике Српске се састоји из седам дијелова:

1. Увод,
2. Стратешка платформа,
3. Приоритети и мјере,
4. Преглед мјера са индикаторима,
5. Кључни стратешки пројекти,
6. Оквирни финансијски план,
7. Праћење, процјена и извјештавање.

У прва два дијела Стратегије развоја културе (Увод и Стратешка платформа) наведен је преглед тренутног стања, који је подијељен на неколико цјелина будући да се Стратешка платформа дијели на Ситуациону анализу и Стратешку оријентацију. У првој се налази уставни основ за доношење ове стратегије, законски прописи којима су уређене области културе, према дјелатностима, међународни правни оквир (Уједињене нације, УНЕСКО и Савјет Европе), те финансијски оквир за израду Стратегије. Наведен је и пресјек стања у посљедњих пет година са најзначајнијим промјенама и остварењима,

као и организациона структура институција и установа културе на републичком нивоу. Једно поглавље се бави и питањем остварених циљева из претходне Стратегије (за период 2017–2022), те кључним изазовима насталим на основу истраживања и анализе сцене, као и резултатима истраживања публике које је спроведено крајем 2022. године. Стратешком оријентацијом дефинисане су визија и стратешки циљеви, односно стратешка опредјељења Министарства просвјете и културе по питању унапређења и развоја културног наслеђа, савременог стваралаштва и умјетничке продукције у наредном седмогодишњем периоду:

Визија – Континуираном и посвећеном културном политком Република Српска је његујући, развијајући и повезујући своју богату културну баштину и савремено стваралаштво постала препознатљиви мост културе између Истока и Запада, прошлости и будућности.

- Стратешки циљеви: Избор стратешких циљева заснован је на јасној процјени актуелног стања у области културе и умјетности, односно културног наслеђа, савременог стваралаштва и умјетничке продукције. Сваки стратешки циљ за своју реализацију захтијева одговарајуће приоритете и мјере на основу којих се може доћи до остварења постављених циљева. Успјешно остваривање стратешких циљева зависиће од квалитета и одговорности носиоца активности, операционализације времена, финансија и свих других важних услова за њихову реализацију.
- Уважавајући методолошки приступ у изради Стратегије културе дата је визија, а у складу са визијом и кључним изазовима дефинисани су и стратешки циљеви.

У трећем дијелу (Приоритети и мјере) дат је преглед свих приоритета у култури и њима припадајућих мјера.

У четвртом дијелу (Преглед мјера са индикаторима) дат је детаљан табеларни приказ свих приоритета и њима припадајућих мјера, дати су описи мјера, кључни пројекти, индикатори успјеха, носиоци активности, период спровођење и финансијски оквир.

У петом дијелу (Кључни стратешки пројекти) издвојено је пет стратешких пројеката у које ће Министарство просвјете и културе у наредном периоду интензивно улагати како би се одређени изазови премостили. У питању су пројекти који су, анализом и искуством, дефинисани као кључни за развој сцене и јачање капацитета, кадровских и инфраструктурних.

У шестом дијелу (Оквирни финансијски план) дат је табеларни приказ свих приоритета са припадајућим мјерама и њихов финансијски план.

У седмом дијелу (Праћење, процјена и извјештавање) дефинисано је да праћење и извјештавање о реализацији активности дефинисаних Стратегијом развоја културе укључује утврђивање степена остварења стратешких циљева, анализу адекватности активности које су изабране за остварење стратешких циљева, те стварање основа за израду наредне стратегије и плана рада. Праћење би требало да се темељи на стандардима који су прихваћени у међународним оквирима, а који поштују критеријуме релевантности, ефикасности, ефективности, успјеха и одрживости.

VI УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И КОНСУЛТАЦИЈЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ

У складу са чланом 36. став 1. тачка 9) Пословника о раду Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 123/18), сходно Смјерницама за консултације у изради прописа и других општих аката („Службени гласник Републике Српске“, број 86/22), утврђено је да је овај акт од интереса за јавност, те је текст Стратегије објављен на интернет страници Министарства просвјете и културе ради могућности увида и достављања примједба и сугестија. Поред наведеног, текст Стратегије је прослијеђен свим установама културе у Републици Српској. Све примједбе и сугестије су уважене и уврштене у текст Стратегије.

VII ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНOST ДОНОШЕЊА СТРАТЕГИЈЕ

Да би спровођење ове стратегију било могуће, потребно је донијети одговарајуће законске и подзаконске прописе, те конкретне мјере и одлуке уз координацију свих других министарстава, институција и установа које кроз своје надлежности могу да утичу на развој културе и умјетности, као носиоци одређених активности. С друге стране, да би се одговорило на захтјеве дефинисане стратешким циљевима и на тај начин подигао квалитет културног система Републике, неопходно је повећати проценат издвајања из Буџета Републике Српске за културу, са 0,92% на минимално 1,5%, до 2030. године. Другачијим приступом није могуће постићи планиране промјене у култури и створити квалитетан ослонац за укупни друштвени развој. У наредних седам година (2023–2030), на основу извјештаја за сваку буџетску годину о резултатима спровођења Стратегије развоја културе, утврдиће се потребна укупна средства за реализацију програма предвиђених у Стратегији по години.

12. ПРИЛОЗИ

12.1. САЖЕТИ ПРЕГЛЕД СТРАТЕШКИХ ЦИЉЕВА, ПРИОРИТЕТА И МЈЕРА

БРОЈ И ОЗНАКА	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
Стратешки циљ 01	Одговорна и транспарентна културна политика која јача културни систем на домаћој сцени и њено присуство на међународној сцени	Повећање укупних улагања у културу, поштовање рокова и дефинисаних система валоризације квалитета као предуслов за успостављање и континуирано унапређивање новог културног система на домаћој и међународној сцени	Недовољно стабилан и одржив културни систем	Стабилан и одржив културни систем кроз јасну финансијску и програмску одговорност
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		16.290.000	4.200.000	20.490.000
1.1. Приоритет	Снажнија финансијска подршка за културу	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Повећана директна и индиректна улагања у културу	Мање од 35 милиона	Најмање 55 милиона
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		14.120.000	4.200.000	18.320.000
1.1.1. Мјера	Повећати издвајања за културу на минимално 1.5%	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Проценат од 1,5%	0,92% (2022)	1,5% (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		50.000	0	50.000
1.1.2. Мјера	Повећати издвајања за програмске активности и продукцију	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Увећан проценат (35%) за програмске активности	24,36% (2023)	-> 35% (континуирано)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		14.000.000	4.200.000	18.200.000
1.1.3. Мјера	Иницирати смањење пореза који се односе на културу и умјетност	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Смањен порез на ауторски уговор	2022 (33% до 50%)	2025 (< 10%, идеално 5%)
		Број умјетника и ауторских дјела	2025.	Константни пораст
		Смањен пореза на књигу (штампа, дистрибуција, ауторски хонорар)	2022 (17%)	2025 (0%)
		Број донација	2025.	Константни пораст
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		70.000	0	70.000
1.1.4. Мјера	Нови извори финансирања	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Повећана свеукупна издвајања за културу кроз успостављање нових система финансирања	2024.	2030.
		Упућена иницијатива за измјену релевантних закона	2023.	2024.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)

		Редовна средства	0	Редовна средства
1.2. Приоритет	Рedefинисати начин расподјеле средстава (јавним установама културе и путем јавних конкурса)	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Повећана издвајања за програмске активности и квалитет пројеката	Мање од 5 милиона	Најмање 10 милиона
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	0	Редовна средства
1.2.1. Мјера	Континуирано спроводити детаљну анализу програмских активности јавних установа културе	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		извршена анализа са смјерницама	2023.	2024.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	0	Редовна средства
1.2.2. Мјера	Финансирање према резултатима рада	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		израђен Правилник	2023.	2024.
		број пројеката од националног значаја		најмање један по установи у двије године
		број пројеката који остављају неизбрисив траг на међународној сцени, промовишући културу и умјетност Републике Српске а кроз утицај и видљивост (оцењује комисија независних експерата кроз мониторинг, евалуацију и истраживања)	-	најмање један по установи у три године
		број пројеката путем којих се граде капацитети	-	најмање два по установи годишње
		број пројеката који доводе до еманципације публице	-	најмање два по установи годишње
		број пројеката који доводе до локалног, регионалног и међународног умрежавања	-	најмање један по установи годишње
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	0	Редовна средства
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
1.2.3. Мјера	Континуирано спроводити детаљну анализу суфинансираних пројеката и програма	извршена анализа	2023.	2024.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	0	Редовна средства
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
1.2.4. Мјера	Конкурсом подржати пројекте којима се спроводи културна политика Републике Српске	израђен нови правилник	2023.	2024.
		смањен број пројеката, а повећан квалитет и видљивост у развоју сцене	већи број пројеката са мањим износима – 174 по конкурсy (2022)	мањи број пројеката са већим износима – максимално 20 по области и то 7 за фестивале и манифестације и 13 за продукцију (2030)
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		израђен нови правилник	2023.	2024.

		број пројеката путем којих се граде капацитети	мање од 20%	најмање један по организацији годишње
		број пројеката који доводе до еманципације публике	мање од 5%	најмање један по организацији годишње
		број пројеката који доводе до локалног, регионалног и међународног умрежавања	мање од 10%	најмање један по организацији у три године
		број пројеката од националног значаја	-	најмање један по организацији у пет година
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	0	Редовна средства
1.3. Приоритет	Јачање капацитета установа и организација за културну политику, стратешко планирање културе и дјеловање, умрежавање, представљање и присуство на међународној сцени	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Повећан број планских, стратешких докумената установа и организација и конкретних активности путем којих се спроводи културна политика установа и организација на домаћој и међународној сцени	Мање од 10%	Више од 50%
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		190.000	0	190.000
1.3.1 Мјера	Јавне установе културе доносе стратегије развоја својих установа	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		број усвојених стратегија	Мање од 10% (1) 2023.	100% (14) 2025.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		70.000	0	70.000
1.3.2. Мјера	Сви носиоци пројеката који се суфинансирају по јавном конкурс дужни су, уз пројектну апликацију, доставити детаљан акциони план изведен из стратегије развоја установе, док је за организације неопходно пројекте и дјеловање ускладити са самом мисијом организације	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		број усвојених стратегија	2023 (0)	2026. (најмање 10)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	0	Редовна средства
1.3.3. Мјера	Обука кроз радионице и предавања	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број полазника установе	Мање од 10	Најмање 35
		Број полазника организације		Најмање 35
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)

		120.000	0	120.000
1.3.4. Мјера	Приступ мрежама	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број јавних установа културе у релевантним мрежама	-	14 (2030)
		Број фестивала у фестивалским мрежама	-	Најмање 50%
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	0	Редовна средства
1.3.5. Мјера	Развити систем и механизме путем којих ће се идентификовати кључне међународне манифестације од националног значаја за Републику Српску и њене умјетнике	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Повећана присутност умјетника, пројеката и програма из Републике Српске на значајним међународним и регионалним манифестацијама	Мање од 10%	Више од 30%
		Обезбијеђен фонд	Не постоји	2025.
		Број успјешних представљања	-	У сталном расту
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	0	Редовна средства
1.4. Приоритет	Подржати учешће у међународним програмима и фондовима (Креативна Европа, Еуримаж, Унеско)	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Повећан број пројеката успјешних у међународним програмима и фондовима, као носиоци или као партнери	Мање од 10%	Више од 30%
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		160.000	0	160.000
1.4.1.Мјера	Обезбиједити обуку за писање пројеката	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Ојачани капацитети јавних установа културе и удружења за излазак пред међународну публику и умрежавање у међународне пројекте и програме, а кроз континуирано обучавање за писање пројеката и учешће у међународним фондовима	мање од 10	више од 40
		Број пројеката са којима се аплицирало на међународне фондове (Креативна Европа...)	мање од 10	више од 30
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		140.000	0	140.000
1.4.2. Мјера	Популаризација и промовисање доступних страних фондова	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број јавних установа културе и организација које се пријављују на	Мање од 10	Константан раст

		међународне фондове		
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		20.000	0	20.000
1.4.3. Мјера	Иницирати обезбјеђење фонда за учешће у међународним програмима (Креативна Европа, Еуримаж, УНЕСКО, Хоризон...) и водити базу података апликација	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Обезбјеђен фонд за пројекте успешне на Креативној Европи и пројекте учешћа на међународним и регионалним манифестацијама које се налазе на Листи	2024.	2025.
		Број пројеката и износ средстава остварених кроз учешће у пројектима	Мање од 10%	2030.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		-	-	-
1.4.4. Мјера	Континуирано развијати пројекте са циљем уписивања на Унескове листе	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број пројеката на Листи		
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		-	-	-
1.4.5. Мјера	Развијати и подржати концепт креативног града – Унескова мрежа креативних градова	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број креативних градова	1 (2023)	2 (2030)
		Број и квалитет кандидованих пројеката	-	10 (2030)
		Број реализованих пројеката	-	10 (2030)
		Број умјетника и учесника	-	Најмање 200 (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	-	Редовна средства
1.5. Приоритет	Успостављен систем мониторинга и евалуације	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Повећан број пројеката који испуњавају постављене критеријуме и на основу њих спроводе културну политику	0	Најмање 50%
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		1.820.000	0	1.820.000
1.5.1. Мјера	Аутоевалуација свих финансираних и суфинансираних пројеката и програма	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број пројеката који су прошли аутоевалуацију	Мање од 10%	100% (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		1.420.000	0	1.420.000
1.5.2. Мјера	Екстерна евалуација свих финансираних и суфинансираних пројеката и програма	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број пројеката који су прошли екстерну евалуацију	0 (2023)	Најмање 20
		Број позитивно оцијењених пројеката који су прошли екстерну евалуацију	0% (2023)	50% (2030)

		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		400.000	0	400.000
1.5.3. Мјера	Ревизија према резултатима рада	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број успешних пројеката који испуњавају постављене критеријуме и на основу њих спроводе културну политику	-	Најмање 1 по установи годишње
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		Редовна средства	-	Редовна средства
1.5.4. Мјера	Јавна доступност резултата евалуације и мониторинга	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број јавно доступних евалуација које су спроведене и завршене	0%	100%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		Редовна средства	-	Редовна средства
Стратешки циљ 02	Развој људских ресурса у свим доменима културе (унутар сваког социокултурног циклуса, од културног наслеђа до савременог умјетничког стваралаштва)	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Повећан број професионалаца у свим доменима културе и у јавном и у приватном сектору, чија је професионализација извршена на основу истраживања стања, на основу дефицита и суфицита занимања и јасне кадровске политике	Мање од 50% запослених у адекватној стручној спреми и занимању	Више од 70% запослених у адекватној стручној спреми и занимању
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		1.835.000	70.000	1.905.000
2.1. Приоритет	Стварање услова за несметано развијање сцене	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број оснажених и афирмисаних талената, умјетника, професионалаца, организација и платформи препознатих од стручне јавности, те квалитет њихових пројеката	Мање од три по области (2023)	Најамње три по области (2030)
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		630.000	70.000	700.000
2.1.1. Мјера	Континуирано улагање у појединца кроз подршку продукцији и стваралаштву	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број пројеката од значаја за Републику Српску	-	Минимално три годишње, сваке године (2030)
		Број подржаних талената и афирмисаних умјетника препознатих од стручне јавности	-	Минимално троје из сваке области до 2030.
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)
2.1.2. Мјера		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност

	На основу анализе дефинисати и континуирано стратешки развијати и системски јачати организације и пројекте од значаја за Републику Српску	Број оснажених и афирмисаних организација и квалитет њихових пројеката	2023.	Минимално три из сваке области до 2030.
		Број афирмисаних, релевантних професионалаца и стручњака	2025.	У константном порасту
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		накнадно	-	-
2.1.3. Мјера	На основу анализе дефинисати и стратешки развијати и увести награде за појединце	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број подржаних и афирмисаних талената са јасним резултатима рада	2023.	У константном порасту
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		накнадно	-	-
2.1.4. Мјера	Развијање јавних установа културе као платформи за дјеловање цивилног друштва	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број нових платформи	0 (2023)	Минимално 3 (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		накнадно	-	-
2.1.5. Мјера	Подржавати пројекте који се на иновативан начин баве питањем културног идентитета	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број фонтова подржаних од стране Министарства просвјете и културе	0	Најмање 5
		Број сувенира савременог дизајна у складу са принципима одрживости подржаних од стране Министарства просвјете и културе	Мање од 10	Више од 10
		Број новомедијских изложби реинтерпретације културног наслеђа подржаних од Министарства просвјете и културе	0	Најмање 3
		Број колекција базираних на наслеђу подржаних од Министарства просвјете и културе	Мање од 5	Више од 10
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		630.000	70.000	700.000
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Створени услови за несметану професионализацију кадра кроз унапређену легислативу, планску, финансијску и друге посебне облике подршке	2024.	2030.
2.2. Приоритет	Професионализација кадра	Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		720.000	0	720.000
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност

2.2.1. Мјера	Анализа, истраживање и мапирање свих занимања и свог расположивог кадра из области културе и умјетности	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Успостављена база података	2024.	2025.
		Завршена анализа	2024.	2025.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	-	Редовна средства
2.2.2. Мјера	План развоја кадровске политике	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Усвојен план кадровске политике	2024.	2025.
		Усвојени приоритети у односу на суфицит и дефицит	2024.	2025.
		Израђен план додатног школовања дефицитарног кадра	2024.	2025.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	-	Редовна средства
2.2.3. Мјера	Усклађивање свих релевантних докумената, а посебно Закон о платама у култури	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Усвојен Правилник, односно допуњено издање са свим струковним, академским и научним звањима у области умјетности и хуманистике	2024.	2025.
		Усклађен Правилник са класификацијом занимања	2024.	2025.
		Донесен нови Закон о платама	2024.	2025.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	-	Редовна средства
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број запослених	-	Више од 30% (2030)
2.2.4. Мјера	Посебни облици подршке професионализацији кадра	Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		420.000 КМ	-	420.000 КМ
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
2.2.5. Мјера	Обезбјеђивање финансијске подршке професионализацији кадра	Број запослених	-	Више од 30% (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		300.000 КМ	-	300.000 КМ
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
2.3. Приоритет	Развијање културног система кроз нове организационе форме дјеловања	Формиране посебне јединице/одјељења у оквиру постојећих установа културе за проширене дефицитарне програмске активности	2024.	2030.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		-	-	накнадно
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
2.3.1. Мјера	Организовање посебних јединица и одјељења у оквиру постојећих установа културе	Број новоформираних одјељења	0 (2023)	Најмање 3 (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		-	-	накнадно
		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
2.4. Приоритет		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност

	Развијене културне и креативне индустрије	Створени услови за развијање културних и креативних индустрија кроз легислативу и планску, финансијску и друге облике подршке (заступљеност области кроз пројекте, аналитика кроз извјештаје, број умјетника, односно организација које се активно баве културним и креативним индустријама)	2024.	2030.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		485.000	-	485.000
2.4.1. Мјера	Стратегија развоја културних и креативних индустрија	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Завршено мапирање области са објављеном студијом у виду публикације која је доступна широј јавности, извршена анализа и студија	2024.	2025.
		Објављена публикација	-	2025.
		Израђена и усвојена Стратегија	2025.	2025.
		Објављена	-	2026.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		30.000 КМ	-	30.000 КМ
2.4.2. Мјера	Популаризација културних и креативних индустрија	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Заступљеност области кроз пројекте, аналитика кроз извјештаје.	2023.	2030.
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		120.000 КМ	-	120.000 КМ
2.4.3. Мјера	Посебни облици подршке развоју културних и креативних индустрија	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број умјетника и организација подржаних на новом конкурс за развој културних и креативних индустрија од стране Министарства просвјете и културе	0 (2023)	Минимално 10 (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		100.000 КМ годишње	-	600.000 КМ
2.4.4. Мјера	Систематизацијом предвидјети отварање једног радног мјеста у Министарству просвјете и културе (виши стручни	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Формирано ново радно мјесто	2023 - 0	2024 - 1
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		33.600 КМ	-	235.200 КМ (за период од седам

	сарадник за културне и креативне индустрије)			година, годишње 33.600 КМ)
Стратешки циљ 03	Развој сарадње са ресорима образовања и привреде поводом развоја културних потреба грађана и доприноса привредног развоја Републике Српске (предузетништво и туризам)	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Системска промјена навика учешћа у културном животу која директно и индиректно доприноси привредном развоју Републике Српске	Недовољна свијест о значају културе за идентитет и привредни развој једног друштва	Култура схваћена као равноправна привредна грана која активно доприноси БДП-у, одрживом развоју и економском расту (кроз образовање, предузетништво у области културне и креативне
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		3.660.000	504.000	4.164.000
3.1. Приоритет	Подстицање креативног размишљања у формалном образовању	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Већа присутност културе и умјетности у формалном образовању (кроз фонд часова, обуке, тренинге, ојачане секције, као и кроз и друге пројекте и програме јавних установа и организација чији је фокус, кроз културу и умјетност, рад са дјецом и младима)	Недовољна (2023)	У константном расту (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		Редовна средства	0	Редовна средства
3.1.1. Мјера	Јачање педагошке компоненте	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број тренинга	-	-
		Број полазника и обученог кадра (васпитачи, учитељи, наставници, професори)	-	-
		Број едукативних програма	-	-
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		накнадно	-	накнадно
3.1.2. Мјера	Фокус на развоју публице кроз образовање и међусекторску сарадњу	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број програма	-	-
		Број полазника	-	-
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		накнадно	-	накнадно
3.1.3. Мјера	Иницирати анализу наставног плана и програма и извршити унапређење	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Извршена анализа	-	-
		Број часова – музика	-	-
		Број часова – позориште и филм	-	-
		Број часова – визуелне умјетности	-	-
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		накнадно	-	накнадно

3.1.4. Мјера	Оснаживање рада школских секција	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Извршена анализа	2024.	2025.
		Број подржаних секција	0 (2023)	15 (2030)
		Број укључених актера	0	Више од 100
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)
3.2. Приоритет	Подстицање креативног размишљања у неформалном образовању	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Већи број кампања, као и анимацијских и медијацијских програма и пројеката који се баве развојем публице (приближавањем садржаја публици) и партиципативношћу (директно укључујући публику у процесе стварања)	У просјеку 1 по установи (2023)	Најмање 3 по установи (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		1.140.000	0	1.140.000
3.2.1. Мјера	Укључивање вртића, средњих школа и факултета у процесе продукције и реализацију пројеката популаризације и промоције културе и умјетности	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број спроведених кампања	2 (2023)	Најмање 5 (2030)
		Број укључених актера	Мање од 100	Више од 1000
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)
3.2.2. Мјера	Увођење анимацијских и медијацијских пројеката у редован програм установа	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број установа које су увеле анимацијске и медијацијске програме	Мање од 5	14
		Број програма	Мање од 10%	Више од 50%
		Број публице	-	-
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)
3.2.3. Мјера	Конкурсом подржати пројекте културне анимације и медијације организација, те развоја публице	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број организација које су увеле анимацијске и медијацијске програме	Мање од 10%	Више од 50%
		Број програма	-	Више од 20
		Број публице	-	Више од 15.000 (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)
3.2.4. Мјера	Израда плана развоја публице	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број стратегија развоја публице	0 (2023)	Најмање 30 (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		20.000	0	20.000
3.2.5. Мјера	Јачање партиципативности, односно учешће	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број програма који укључују грађане у	Мање од 5%	Више од 30%

	грађана у културном животу	креирање културних садржаја		
		Број спроведених кампања	0 (2023)	Најмање 3 (2030)
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		1.120.000	0	1.120.000
3.3. Приоритет	Доступност културних садржаја	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Повећан број доступног културног садржаја кроз процес дигитализације и децентрализације	2023.	У константном порасту
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.520.000	504.000	3.024.000
3.3.1. Мјера	Дигитализација (библиотеке, архивске, музејске и кинотечке грађе)	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број дигитализоване грађе	-	У сталном расту
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		-	-	накнадно
3.3.2. Мјера	Буџетом планирати и финансијски подржати план и програм децентрализације свих републичких установа културе	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број намјенски децентрализованих пројеката и програма	Мање од 2 по установи годишње (2023)	Најмање 2 по установи годишње (2030)
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.520.000	504.000	3.024.000
3.3.3. Мјера	Популаризација културе и умјетности у медијима	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број програма	-	У сталном расту
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		-	-	накнадно
3.4. Приоритет	Оснаживање и развој културног туризма	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Повећан број пројеката и програма који активно, циљано доприносе привреди кроз развој предузетништва и културног туризма	2023.	У константном порасту
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		Редовна средства	-	Редовна средства
3.4.1. Мјера	Подржати развој културног туризма кроз промоцију и валоризацију културног и природног наслеђа у сарадњи са институцијама, јавним установама културе, приватним и цивилним сектором	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број пројеката	-	У сталном расту
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)
3.4.2. Мјера	Финансијском и институционалном подршком свих релевантних институција подстицати пројекте и манифестације савременог стваралаштва и	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број пројеката и њихов квалитет и допринос развоју културног туризма	-	-
		Број посјета	-	У сталном расту
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)

	културног наслеђа које доприносе развоју туризма			
3.4.3. Мјера	Омогућити повезивање између атракција одређеног локалитета (мањи градови и села) који се могу објединити у тематске аранжмане, планове пута и туристичке руте, којима је циљ повећање боравка туриста и њихове потрошње	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број културних рута	-	Најмање три нове
		Број посјета	-	У сталном расту
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)	0 (мјера 1.1.2)
Стратешки циљ 04	Развој просторне, организационе (институционалне) и техничко- технолошке инфраструктуре за културне дјелатности	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Усвајање и примјена новог приступа у планирању, формирању и креирању просторне, организационе (институционалне) и техничко-технолошке инфраструктуре за културну дјелатност који је у складу са савременим принципима одрживости и дјеловања	Мање од 10%	Више од 50%
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		166.105.000	0	166.105.000
4.1. Приоритет	Изграђена нова инфраструктура	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број нових изграђених објеката	0 (2023)	4 (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		156.000.000	-	156.000.000
4.1.1. Мјера	Изградња нових објеката	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Изграђена нова зграда Музеја Републике Српске	0	1 (2030)
		Изграђена нова зграда Архива Републике Српске	0	1 (2030)
		Изграђена нова зграда Кинотеке Републике Српске	0	1 (2030)
		Изграђена мултифункционална дворана	0	1 (2030)
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		156.000.000	-	156.000.000
4.2. Приоритет	Унапријеђена постојећа инфраструктура	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број приступачних простора и програма	-	Најмање 70%
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		1.400.000	-	1.400.000
4.2.1. Мјера		Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број објеката	-	У сталном расту

	Листа пројеката културног наслеђа према угрожености	Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		-	-	накнадно
4.2.2. Мјера	Обезбиједити приступ лицима са инвалидитетом свим јавним установама културе	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број јавних установа	Мање од 50%	100%
		Број прилагођених изложби и програма прилагођених	-	Више од 30% програма
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		1.400.000	-	1.400.000
4.3. Приоритет	Опремање јавних установа културе	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број опремљених установа културе (техником, опремом, инструментима...)	0	Најмање 50%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		3.600.000	-	3.600.000
4.3.1. Мјера	Опремити јавне установе културе новом неопходном техником	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број опремљених установа	0	Најмање 50%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		3.000.000	0	3.000.000
4.3.2. Мјера	Опремити јавне установе културе неопходним инструментима и опремом	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број опремљених установа	2024.	2030.
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		600.000	0	600.000
4.4. Приоритет	Формирање нових установа, система и мрежа	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број нових установа, система и мрежа са повећаним капацитетом за извођење и излагање	0	Најмање 3 (2030)
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		5.105.000	-	5.105.000
4.4.1. Мјера	Успостављање нових установа (нпр. нова зграда позоришта)	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број сједишта	Мање од 400 (2030)	Мин. 2000 (2030)
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		4.600.000	-	4.600.000
4.4.2. Мјера	Успостављање нових система и мрежа (нпр. мрежа галерија)	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
		Број професионализованих галерија у мрежи	0/11 постојећих (2023)	15/15 (2030) (4 нове)
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		1.050.000	-	1.050.000